

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1967 | ΑΡΙΘ. 19

ΝΑ ΕΠΑΝΕΛΘΩΜΕΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΒΑΣΕΙΣ ΜΑΣ

Ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς Ἀθηνῶν μετέδωκε προσφάτως σχόλιον, ἀναδημοσιευθὲν καὶ εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον, διὰ τὸ πρόβλημα («τῆς εὐθύνης τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων»). Τοὺς ὁποίους καὶ κατηγορεῖ, ὡς «στερουμένους βασικῶς κοινωνιολογικῆς καὶ φιλοσοφικῆς καταρτίσεως, καὶ προβαίνοντας εἰς ἐπιπολαίας ἐκτιμήσεις τῆς πραγματικότητος».

★

Ὁρθῶς δὲ ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ εὐθύνη των εἶναι («καιρία»). Διότι, ὡς λέγει, ἡ κοινὴ γνώμη σχηματίζεται, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀπὸ τὴν ὑπεύθυνον γνώμην τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας. Συμφωνοῦμεν εἰς τὴν διαπίστωσιν. Διότι ἡ γνώσις ἔχει ἀναμφιβόλως μεγάλην σπουδαιότητα ἐν τῇ πνευματικῇ καθόλου ζωῇ, καὶ ἀξίαν διαφωτιστικὴν. Καὶ διὰ τοῦτο, δέον ν' ἀναπτύσσεται εὐρέως καὶ ἐπ' ἀπειρον. Καὶ ὄχι μόνον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴν φιλόσοφον διάθεσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ πεδίου· καὶ εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἐμπειρίαν καὶ γνώσιν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶναι βαθέως ἐρριζωμένη εἰς τὸ ἔδαφος τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ παραδόσεως. Διότι ἄλλος δρόμος διὰ τὴν δημιουργίαν ἠθικῶν ἀξιῶν καὶ χαρακτήρων δὲν ὑπάρχει, ἐκτὸς ἐκείνου ὁ ὁποῖος ὀδηγεῖ εἰς τὸν Χριστόν.

★

Καὶ ἐρωτῶμεν· συμβαίνει τοῦτο παρ' ἡμῖν; Καὶ βεβαίως οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ,

ὅτι εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἔθνους ἡμῶν σημειοῦται προσφάτως ἀλματικὴ πρόοδος τῆς τε ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅτι συνεχῆς καὶ ραγδαία εἶναι ἡ μεταβολή, τόσον εἰς τὸν ρυθμὸν καὶ εἰς τὰς ποικίλας ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς, ὅσον καὶ εἰς τὴν σύγχρονον διανόησιν. Ἡ ψυχὴ τοῦ σημερινοῦ Ἕλληνος εἶναι διάφορος ἀπὸ τὴν ψυχὴν τῆς παρελθούσης γενεᾶς. Ἀλλὰ ἐρωτῶμεν ἐπίσης, ὅλη αὐτὴ ἡ ἀναμφισβήτητος πρόοδος, ὅλος αὐτὸς ὁ ἐφοδιασμὸς καὶ ὁ ἐμπλουτισμὸς μας διὰ τῶν θαυμασίων ὄντως ἐπιτευγμάτων τῆς νεωτέρας Τεχνικῆς, συνετέλεσαν καὶ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἥθους μας καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ χαρακτῆρός μας; Ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπάρχει διαφορὰ παιδευτικῆς πορείας σήμερον, ἀπὸ τὴν πρό τινας; Ἡ ἐπίδρασις τῆς τεχνικῆς προόδου μας ἐπὶ τοῦ ψυχικοῦ ἡμῶν βίου καὶ ἐπὶ τῆς ψυχικῆς μας καταστάσεως εἶναι σύμμετρος καὶ ἀνάλογος καὶ ἐξίσου ἀνοδική; Ἐχει τὸν αὐτὸν δυναμικὸν χαρακτῆρα παρ' ἡμῖν καὶ ἡ ἀναζήτησις καὶ ἡ δίψα τῆς θείας ἀληθείας;

★

Εἶναι ἐρωτήματα αὐτά, ἀπλᾶ καὶ σαφῆ· εἰς τὰ ὁποῖα ἔχει ἀπαντήσῃ ἤδη ὁ Pascal εἰς τοὺς περιφῆμους στοχασμοὺς του. «Αἱ ἐφευρέσεις—λέγει—τοῦ ἀνθρώπου συνεχῶς προοδεύουν, ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. Ὅχι ὅμως καὶ ἡ χρηστότης. Ἡ κακοήθεια μάλιστα αὐξάνει, διότι ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὸν Χριστόν». Ὁ

Βάκων δὲ προσθέτει· «ὕπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι, ὡς ἐπιστήμονες καὶ διανοούμενοι, εἶναι πτερωτοὶ ἀετοί· ὡς χαρακτῆρες ὅμως ὄφεις ἔρποντες». Καὶ οἱ νέοι μας ἐπιστήμονες—κατὰ κανόνα σχεδὸν δυστυχῶς—ἀρνοῦνται, ὅτι σκοπὸς τῆς ζωῆς πρέπει νὰ εἶναι ἡ οἰκοδομὴ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ θεωροῦν συνδρόμως, ὡς παλαιωθεῖσαν τὴν ἱστορικὴν σάρκα τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας. Καὶ ἀγνοοῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά της, τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι πάντοτε νέον καὶ αἰώνιον, καὶ χορηγὸν ζωῆς καὶ ὑψηλῶν δημιουργικῶν ἐμπνεύσεων. Καὶ ὅτι τὰ δόγματά της καὶ αἱ ἱερώταται παραδόσεις της εἶναι αἰώνια ἀλήθεια, αἱ ὅποιαι οὔτε ν' ἀλλοιωθοῦν εἶναι δυνατόν, οὔτε καὶ νὰ παραθεωρηθοῦν!

*

Οἱ δὲ κατὰ καιροὺς διευθύνοντες τὸ ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἀποβλέποντες βασικῶς εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ νοῦ, καὶ ταυτίζοντες, ὅπως ἀφιλοσόφως, τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν νόησιν καὶ τὸ λογιστικόν, διὰ τὴν χαλίνωσιν τῶν ἀτάκτων ὁρμῶν τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, διετέθησαν πολεμῶς πρὸς πᾶσαν ἀνάμιξιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Παιδείας! Ἐνῶ καὶ τυφλοῖς εἶναι δῆλον, ὅτι αὐτὴ διετήρησεν εἰς τοὺς ἡμιφωτιστοὺς ἀγίους της νάρθηκας τὰ καταψυγένητα ἑλληνικὰ γράμματα, καὶ ὅτι αὐτὴ κατήρτισε τὸν σιδηροπαγῆ ψυχικὸν ὄπλισμόν τοῦ Ἔθνους, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνέκτησε τοῦτο τὴν ἐλευθερίαν του. Καὶ ὄχι μόνον ἤρχισεν ἀραιομένη τὴν παιδευτικὴν τῶν νέων ὕλην, ἔξω καὶ μακρὰν ἀπὸ τὰς πηγὰς τῆς φερρεσβίου Ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως. Ἀλλὰ καὶ ἀπεμάκρυναν—βαναύσως δυνάμεθα νὰ εἴπω-

μεν—τοὺς Σους Ἀρχιερεῖς ἀπὸ τὴν Προεδρίαν τῶν περιφερειακῶν Ἐκπαιδευτικῶν Συμβουλίων. Καὶ ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου τῆς ἀπονοίας, νὰ καταργήσουν καὶ αὐτὸν τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἐορτῆς τῶν μεγάλων Τριῶν Ἱεραρχῶν· τὴν ὑπεγείρουσαν εἰς τὰς συνειδήσεις τὸ κοσμοϊστορικὸν ἀληθῶς γεγονός, τῆς εὐτυχιστάτης ἀνακράσεως τῆς κλασσικῆς παιδείας, μετὰ τὴν κατὰ Χριστὸν Παιδείαν. Διὰ τῆς ὁποίας ὁ Χριστιανισμὸς, περιβεβλημένος τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἑλληνοῦ λόγου, ἐξώρμησεν ἀκαταμάχητος ἐπὶ τὸν φωτισμὸν τῆς Οἰκουμένης καὶ τὴν ἡμέρωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

*

Αὕτη, ἐν ὀλίγοις, εἶναι ἡ ἀλήθεια. Καὶ ἄς μὴ αἰτιώμεθα ἀποκλειστικῶς τοὺς πνευματικούς μας ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐδιδάχθησαν εἰς τὰ σχολικὰ βάρθρα ἐπαρκῶς, ὅτι τὸ πλήρωμα τῆς ἀληθείας εὐρίσκεται ἐν τῷ Θεῷ, καὶ εἰς τὴν θεώρησιν τῆς ζωῆς ὡς χρέους καὶ ὡς Σταυροῦ, διὰ τὴν πραγμάτωσιν ἐν παντὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Καὶ ἂν θέλωμεν νὰ ἐπανακαταστήσωμεν ἀπρόσμαχον τὴν Ἑλληνικὴν ἀλήθειαν, ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς βάσεις μας. Καὶ ἄς ἐπανατοποθετήσωμεν εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν μας ζωὴν τὸν πάμφωτον λύχνον τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς ἡμῶν παραδόσεως. Διότι ἡ Ἱστορία μαρτυρεῖ ἀψευδῶς, ὅτι ὅταν συνεκράθησαν τὰ Προμηθεϊκὰ ἐναύσματα τῆς κλασσικῆς παιδείας μετὰ τὸν οὐρανόθεν ἐκπηδήσαντα σπινθῆρα τῆς θείας ἀληθείας, ἤρθησαν εἰς οὐρανομήκη φλόγα, ἡ ὁποία ἐπύρσευσε τὴν Οἰκουμένην, καὶ ἐξηυγένισεν ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς τὴν ἀνθρωπότητα.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Η ΕΙΣ ΚΥΠΡΟΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

(21 - 25 Σεπτεμβρίου 1967)

Ἐφαρμόζων εἰς τὴν πράξιν τὴν εἰς τὸν βαρυσήμαντον Ἐνθρονιστήριον λόγον τοῦ ὑπογραμμισθεῖσαν ἀνάγκην τῆς συντόνου καὶ συστηματικῆς καλλιιεργείας τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν μετὰ τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, πρὸς προαγωγὴν τοῦ δεσμοῦ τῆς μετ' ἀλλήλων ἀγάπης καὶ τῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι κοινωνίας, ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἐπραγματοποίησεν εἰς τὸ βραχὺ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν δύο ἱστορικὰ ἐπισκέψεις: εἰς τὸ Φανάριον τὸν παρελθόντα Ἰούλιον καὶ εἰς τὴν Κύπρον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς τὴν ἡρωϊκὴν ἡμῶν Κύπρον, περιγραφὴν τῆς ὁποίας δημοσιεύομεν κατωτέρω, ὁ Μακαριώτατος μετέφερε τὴν ἀγάπην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν ὅλων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τῆς Μεγαλονήσου, ὁ ὁποῖος ἀγωνίζεται μετὰ αὐτοθυσίαν καὶ πίστιν, ὅτι ταχέως θὰ ἀνατεῖλῃ ἡ γλυκεῖα ἡμέρα τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ διακαοῦς τοῦ πόθου τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος.

★

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Συνέδρων Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονυσίου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντίνου, ἐπεσκέφθη ἐπισήμως τὴν Κύπρον ἀπὸ τῆς 21ης μέχρι τῆς 25ης Σεπτεμβρίου τρ. ἔτους, κατόπιν εὐγενοῦς προσκλήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἐθνάρχου κ. Μακαρίου.

Ὁ Μακαριώτατος ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν μετὰ τῶν ὡς ἄνω Σεβ. Συνοδικῶν Συνέδρων τὸ ἀπόγευμα τῆς 21ης Σεπτεμβρίου δι' ἀεροσκάφους τῆς «Ὀλυμπιακῆς», προπεμφθεὶς εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ ὑπὸ τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνοῦ, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, Ἐάνθης κ. Ἀντωνίου καὶ Νικαίας κ. Γεωργίου, τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Περιστερᾶς κ. Ἡλία, τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Λάλου, τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐξοχωτάτου πρεσβευτοῦ τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Κρανιδιώτου καὶ ἄλλων ἐπισήμων.

Τὸ φέρον τὸν Μακαριώτατον καὶ τοὺς Σεβ. Συνοδικοὺς Συνέδρους ἀεροσκάφος προσεγειώθη τὴν 6.40' μ.μ. εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Λευκωσίας, ὅπου

τοὺς ὑπεδέχθησαν μετὰ θερμότητα καὶ ἐγκαρδιότητα ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας Ἀρχιεπίσκοπος κ. Μακάριος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πάφου κ. Γεννάδιος, ὁ ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀμύνης κ. Πολ. Γεωργιάδης, ὁ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Μ. Ἀλεξανδράκης, οἱ στρατηγοὶ κ.κ. Γρίβας, Πρόκος, Μορώνης καὶ Παντελίδης, ὁ ναύαρχος κ. Μενελάου, ὁ ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσόστομος, ὁ πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς πανοσ. ἀρχιμ. Καλλίνικος, ἄλλοι ἀξιωματοῦχοι τῆς Ἐκκλησίας, ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τῆς Ἐθνοφρουρᾶς καὶ τῆς ΕΛΔΥΚ καὶ πλήθος κόσμου.

Μετὰ τὴν ἀνάκρουσιν τοῦ Ἐθνικοῦ Ὑμνου καὶ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ τιμητικοῦ ἀποσπάσματος τῆς Ἐθνοφρουρᾶς, ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς φιλαρμονικῆς τῆς ΕΛΔΥΚ καὶ τὰς θερμὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀναμένουτος κόσμου, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετέβη μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἐθνάρχου καὶ τῶν ἄλλων ἐπισήμων εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἀεροδρομίου, ὅπουθεν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν λαὸν τῆς Μεγαλονήσου τὸν ἀκόλουθον θερμὸν χαιρετισμὸν:

«Μακαριώτατε,
Ἀγαπητοὶ φίλοι Κύπριοι,

Ὡς Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρον ἀφιέρωσα ἐξ ὀλόκληρα χρόνια τῆς ζωῆς μου, διὰ νὰ πεισθῇ ὁλος ὁ κόσμος, ὅτι καὶ ἡ Κύπρος εἶναι Ἑλλάς. Σήμερα, πὸ ἔχω τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, νὰ πατῶ διὰ πρώτην φορὰν τὰ ἱερὰ χρώματα τῆς ἡρωϊκῆς μας Μεγαλονήσου, διαπιστώνω, ὅτι μία μόνον ἐθνικὴ ἐνότης ὑπάρχει, μία μόνον δόξα, μία μόνον ἱστορικὴ συνέχεια: ἡ ἐνδοξος καὶ αἰωνία Ἑλλάς.

Βαπτισμένη εἰς τὰ χριστιανικὰ νάματα τῆς αἰωνίας ἀληθείας, τὴν ὁποίαν παρέδωκαν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι, τὴν καθηγήασαν οἱ ἴδιοι Μάρτυρες, τὴν ἠρμήνευσαν οἱ ἴδιοι οἰκουμενικοὶ Διδάσκαλοι καὶ Πατέρες, τὴν ἐνεκοιπώθησαν τὰ ἴδια ἀγνὰ ἑλληνικὰ στήθη, λάμπει παντοῦ μετὰ τὸ ἴδιον ἀκατάλυτον Φῶς. Καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ εἰς τὴν Μητέρα Πατρίδα, ἀκούεται ὁλον ἡ καρδιά νὰ πάλῃ μετὰ τὸν ἴδιον πατριωτικὸν παλμόν. Ὅπως καὶ εἰς τὸν ἄκρον ἑλληνικὸν Βορρῶν, ὅπου εὐδρισκόμην μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα, τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὸν ἔσχατον ἑλληνικὸν Νότον, τὴν ἀκριτικὴν Κύπρον, μία μόνον εὐχὴ καὶ ἕνας ἀσίγαστος πόθος ἀκούεται: Ὅλον αἱ καρδίαι ἀνεξαιρέτως, ἀπὸ τοῦ Ὑπάτου Ἀγωνιστοῦ Ἐθνάρχου μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου βρέφους, ἕνα μόνον πόθον γνω-

ρίζουν και ένα και μοναδικόν πράγμα ἐπιζητοῦν : τὴν Ἐνωσιν. Ἐνωσις και μόνον Ἐνωσις.

Δι' αὐτὸ και οἱ Σεβ. Μητροπολίται Τρίκκης και Σταγῶν κ. Διονύσιος και Διδυμοτείχου και Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντίνος και ἐγὼ αἰσθανόμεθα ἰδιαιτέραν συγκίνησιν κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν και εἴμεθα βαθύτατα ἐγγνώμονες εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀδελφόν, διότι με τὴν ἐγγενῆ πρόσκλησίν του μᾶς ἔδωκε τὴν ἐγκαιρίαν νὰ εὐρισκώμεθα αὐτὴν τὴν στιγμὴν μετὰ τοῦ ἐγγενοῦς και ὑπερηφάνου ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Κύπρου, ὁ ὁποῖος με τὰ κατορθώματά του προσέθεσε νέας σελίδας δόξης και ἡρωϊσμοῦ εἰς τὴν πανένδοξον ἑλληνικὴν ἱστορίαν».

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ποῖα ἄλλα θέματα, πλὴν τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, θὰ συζητήσῃ μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἐθνάρχου, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως :

«Εἴμεθα Ἀρχηγοὶ δύο Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν και με τοὺς ἄλλους Σεβασμιωτάτους Ἀδελφούς θὰ ἔχωμεν τὴν ἐγκαιρίαν νὰ ἐξετάσωμεν ἀπὸ κοινῆς διάφορα προβλήματα. Εἴμεθα μία οἰκογένεια και συνεπῶς ἔχομεν τὴν εὐλογίαν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν, με τὸν ἴδιον τρόπον και τὰς αὐτὰς διαθέσεις και κατευθύνσεις, τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα μᾶς περιβάλλουν».

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἀπήντησε και εἰς ἄλλας ἐρωτήσεις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ κυπριακοῦ Τύπου, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπέβη τοῦ προεδρικοῦ αὐτοκινήτου μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἐθνάρχου και τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πάφου και μετέβησαν εἰς τὸ Προεδρικὸν Μέγαρον και ἀκολούθως εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, ὅπου παρετέθη ἀνεπίσημον γεῦμα.

Τὴν 22αν Σεπτεμβρίου ὁ Μακαριώτατος ἤρχισε τὴν περιοδείαν του ἀνὰ τὴν Κύπρον, ἐπισκεφθεὶς τὰ Φυλακισμένα Μνήματα, τὴν Ἀμμόχωστον, τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἀποστόλου Βαρνάβα, τὴν Κυρήναιαν, τὸ Τρόδος, τὴν Ἱερὰν Μονὴν Κύκκου και τὴν Πάφον, τυχῶν παντοῦ ἐνθουσιωδῶν και θερμῶν ἐκδηλώσεων ἐκ μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Μεγαλονήσου, ὁ ὁποῖος τοιουτοτρόπως διεδήλου τὴν πίστιν του εἰς τὴν ἔνωσιν τῆς Κύπρου μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος.

Εἰς Ἀμμοχώστον

Τὴν πρωτὰν τῆς Παρασκευῆς (22.9.1967), ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Τρίκκης και Σταγῶν κ. Διονυσίου, Διδυμοτείχου και Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντίνου και Πάφου κ. Γενναδίου τὰ Φυλακισμένα Μνήματα, ὅπου ἐτέλετε Τρισάγιον και κατέθεσε στέφανον.

Ἀκολούθως, οἱ Προκαθήμενοι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀνεχώρησαν δι' ἐλικοπτεροῦ εἰς Ἀμμόχωστον, ὅπου ἔτυχον παλλαϊκῆς ὑποδοχῆς. Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Δη-

μαρχείου προσεφώνησε τὸν ὑψηλὸν Ἐπισκέπτην, ὁ Δήμαρχος κ. Πούγιουρας, ὁ ὁποῖος εἶπε μετὰ τῶν ἄλλων τὰ ἑξῆς :

«Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, ὑπὸ τὴν φωτεινὴν ἠγεσίαν τοῦ Μακαρίου, συνεχίζει και σήμερον τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λαοῦ μας, με τὴν ἀδελφικὴν συμπαράστασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος και ὁλοκλήρῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ὁδηγεῖ τὸ κυπριακὸν σκάφος πρὸς τὸν λιμένα τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Ἐνώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Μεγαλονήσου μετὰ τῆς Μητρὸς Πατρίδος Ἑλλάδος».

Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Δημάρχου τῆς πόλεως τοῦ Εὐαγόρου ὁ Μακαριώτατος ἀπήντησε με ἔκδηλον συγκίνησιν, εἰπὼν περίπου τὰ ἑξῆς :

«Δὲν ἠμπορῶ νὰ εὐρω λόγους διὰ νὰ ἐκφράσω ὅ,τι αἰσθάνεται αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἡ ψυχὴ μου, ποὺ εὐρίσκεται ἀνάμεσα εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τῆς Κύπρου, εἰς μίαν περιφέρειαν, ὅπου ἐβασίλευσεν, ὀλίγον πῶ πέρα, ὁ μεγάλος ἐκεῖνος Βασιλεὺς Εὐαγόρας, ὅστις ἀπὸ τότε εἶχεν δραματισθῆ τὸ δράμα τῆς Ἠνωμένης Ἑλλάδος, τῆς ἐνότητος ὄλων τῶν Ἑλλήνων ὅπουδήποτε και ἂν εὐρίσκωνται και ὑπὸ οἰονδήποτε τρόπον διοικήσεως και ἂν ζοῦν, με τὴν Κύπρον. Καίτοι εἶναι ἡ πρώτη φορὰ, ποὺ μοῦ δίδει ὁ Θεὸς αὐτὴν τὴν εὐλογίαν νὰ τὴν ἐπισκέπτωμαι, ἐν τούτοις ὁ Θεὸς με εἶχεν ἀξιώσει νὰ με συνδέουν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν στενοὶ και ἀκατάλυτοι δεσμοί.

Ὅταν ὁ ἀειμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Σπυρίδων με εἶχε καλέσει νὰ ἀναλάβω τὴν Γενικὴν Γραμματείαν τῆς Π.Ε.Ε.Κ., ὀλίγον μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ Δημοψηφίσματος τοῦ 1950, δὲν ἠμποροῦσα νὰ φαντασθῶ τί θὰ ἐπιηκολούθει, δὲν ἠμποροῦσα νὰ καταλάβω τοὺς δεσμούς, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐδημιουργοῦντο μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μου με τὸν ἡρωϊκὸν κυπριακὸν λαόν. Μοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι ὁ χρόνος τῆς θητείας μου εἰς τὴν Π.Ε.Ε.Κ. θὰ ἦτο πολὺ βραχύς, ἀλλὰ ἡ βραχύτης αὐτοῦ τοῦ χρόνου ἐκράτησεν ἐπὶ ἐξ ὀλόκληρα χρόνια.

Τὰ θεωρῶ ὡς τὰ καλύτερα χρόνια τῆς ζωῆς μου και νὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ ὑπερηφανεύωμαι δι' αὐτά, διότι ἑδαπανήθησαν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀγαπημένης μας Κύπρου.

Ἀγαπητοὶ μου, εἶχα κάμει ἕνα τάμα μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μου, τὸ ὁποῖον διὰ πρώτην φορὰν τὸ ἐξομολογοῦμαι μπροστὰ σας. Νὰ ἔλθω εἰς τὴν Κύπρον, ἀφοῦ θὰ εἶχε γίνῃ ἡ ἔνωσις. Τώρα τὸ τάμα αὐτὸ τὸ ἐπάτησα, ἀλλὰ νὰ μοῦ ἐπιτρέψητε μπροστὰ σας νὰ κάμω ἄλλο τάμα, ὅτι θὰ εἶμαι ἀπὸ τοὺς πρώτους, ποὺ θὰ ἔλθουν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ πανηγυρίσωμεν τὴν Ἐνωσιν, διότι ἡ Ἐνωσις θὰ γίνῃ, με τοὺς ἀγῶνας τοὺς ὁποῖους διεξάγει ὁ κυπριακὸς λαός. Διότι κανεὶς ποῦθεν δὲν πιστεύει, ὅτι δὲν θὰ γίνῃ Ἐνωσις. Με τοὺς ἀγῶνας ποὺ διεξάγονται εἰς τὴν Κύπρον, με τὴν πεφωτισμένην και ὑψηλὴν ἠγεσίαν τοῦ Ἐθνάρχου Μακαρίου και με τὴν συμβολὴν ὄλων τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων και ἰδιαιτέρως τῆς ἐλευθέρας πατρίδος, δὲν ἠμποροῦμαι νὰ παρα ἢ Ἐνωσις νὰ ἔλθῃ.

Τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα προβάλλον ἐνώπιόν μας, ἀπλῶς χαλυβδώνουν τὴν θέλησίν μας καὶ δυναμώνουν τὴν πίστιν μας. Ἡ ἔνωσις δὲν εἶναι δῶρον, τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς δώσουν· εἶναι χρέος, τὸ ὁποῖον θὰ τὸ πληρώσῃ καὶ ἡ Ἐνωσις δι' αὐτὸ δὲν θὰ ἀργήσῃ.

Θὰ γίνῃ μὲ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ κάμωμεν τὸ πᾶν καὶ ἐσεῖς ἐδῶ καὶ ἐμεῖς ἐκεῖ καὶ παντοῦ, διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἔνωσις ὅσον τὸ δυνατόν γρηγορότερον».

Ἐν συνεχείᾳ, ἀφοῦ περιῆλθον τὴν πόλιν τῆς Ἀμμοχώστου, αἱ Αὐτῶν Μακαριότητες μετέβησαν δι' ἐλικοπτέρου εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἀποστόλου Βαρνάβα, ὅπου ἐτελέσθη Δοξολογία, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

Εἰς ΚΥΡΗΝΕΙΑΝ

Ἐκεῖθεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος καὶ οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται ἐπεβιβάσθησαν ἐλικοπτέρου καὶ μετέβησαν εἰς τὴν Κυρήνειαν, ὅπου τοὺς ὑπεδέχθησαν εἰς τὸ προαύλιον τοῦ Μητροπολιτικοῦ μεγάρου αἱ ἀρχαὶ

τῆς πόλεως, ὁ κλῆρος, οἱ μαθηταὶ μετὰ τῶν διδασκάλων τῶν καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι προέβαινον εἰς θερμὰς ἐκδηλώσεις.

Τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προσεφώνησεν ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως κ. Κατσελλῆς, ὁ ὁποῖος μεταξὺ ἄλλων ἐτόνισεν, ὅτι ἡ παρουσία τῆς κορυφῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Μητρὸς Πατρίδος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀγωνιζομένου κυπριακοῦ λαοῦ, ἐνισχύει ἠθικῶς καὶ χαλυβδώνει τὴν πίστιν του, ὅτι ἐγγίζει ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποῖαν θὰ πραγματοποιηθοῦν οἱ πόθοι καὶ τὰ ὄνειρα, αἱ προσδοκίαι καὶ αἱ ἐλπίδες, μὲ τὰς ὁποίας ἐπὶ αἰῶνας ἔζησαν, ἠγωνίσθησαν καὶ ἔπεσαν γενεαὶ γενεῶν Κυπρίων Ἑλλήνων, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Κύπρου, ἡ ὁποία ἦτο πάντοτε ταυτόσημος μὲ τὴν Ἐνωσιν.

Ὁ Μακαριώτατος ἀπαντῶν ἠγαθήσθη διὰ τὴν ὑποδοχὴν, ἀνεφέρθη εἰς τὰς προσπάθειάς ποῦ κατέβαλεν ὡς Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Π.Ε.Ε.Κ. διὰ νὰ πείσῃ τὴν διεθνή κοινὴν γνώμην, ὅτι ἡ Κύπρος εἶναι ἐλληνικὴ καὶ ὑπεσχέθη, ὅτι καὶ ἐκ τῆς νέας του

Ὁ Μακαριώτατος, τελῶν Τρισάγιον εἰς τὰ Φυλακισμένα Μνήματα.

θέσεως ὡς Ἀρχιεπισκόπου θὰ συνεχίσῃ νὰ ἀγωνίζεται μέχρις ὅτου πραγματοποιηθῇ ἡ Ἐνωσις, ἡ ὁποία εἶναι ὁ πόθος καὶ τὸ αἶτημα τῶν Πανελλήνων.

Ἀκολούθως, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἐπισήμων, ὁ Μακαριώτατος μετέβη εἰς τὸν χώρον, ὅπου εὐρίσκεται ὁ ἀνδριὰς τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Β', τοῦ ὁποίου ἐξῆρε τὸν ἀδάμαστον καὶ ἀδαμάντινον χαρακτῆρα καὶ τὰς ὑπηρεσίας πρὸς τὸ Ἔθνος καὶ τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα Κύπρον, ἐν συνεχείᾳ δὲ κατέθεσε στέφανον.

Μετὰ ταῦτα κατηθύνη εἰς τὸ μητροπολιτικὸν μέγαρον, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου τὸν ὑπεδέχθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κυρηνείας κ. Κυπριανός, ὁ ὁποῖος προσφωνῶν τὸν Μακαριώτατον, ἠύχαριστησε τὸν Θεὸν διότι τὸν ἤξιωσε νὰ ὑποδεχθῇ εἰς τὴν Μητρόπολιν του τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιον καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνον. Ὁ Ἅγιος Κυρηνείας ἠύχθη περαιτέρω, ὅπως πραγματοποιηθῇ πολὺ συντόμως ἡ Ἐνωσις καὶ ὅπως τοῦ δοθῇ πάλιν ἡ εὐκαιρία νὰ τοὺς ὑποδεχθῇ εἰς μίαν Κύπρον ἠνωμένην μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος.

Ἀπαντῶν ὁ Μακαριώτατος ἠύχαριστησε διὰ τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν, ἐξύμνησε τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Μεγαλονήσου διὰ τὴν ἔνωσιν καὶ ὑπεγράμμισεν, ὅτι ἡ ἔνωσις τῆς Κύπρου μετὰ τῆς Ἑλλάδος εἶναι δικαία ὑπόθεσις καὶ ὅτι τὴν θέλει καὶ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος εἶναι Θεὸς τῆς δικαιοσύνης.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΕΙΣ ΠΑΦΟΝ

Ἐκ Κυρηνείας ὁ Μακαριώτατος μετὰ τῆς συνοδείας του μετέβη δι' ἑλικοπτεροῦ εἰς τὸ ὄρος Τρόδος, ὅπου ὁ Μακαριώτατος Ἐθνάρχης παρέθεσεν ἀνεπίσημον γεῦμα ἐντὸς τοῦ ἐκεῖ Προεδρικοῦ Ἀναπαυτηρίου. Ἐκεῖθεν μετέβησαν ἀπαντες δι' ἑλικοπτεροῦ εἰς τὴν Ἱερὰν Μοῆν Κύκκου, ὅπου τοὺς ὑπεδέχθησαν ὁ ἡγούμενος τῆς Μοῆς πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσόστομος μετὰ τῶν πατέρων αὐτῆς, ὁ πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς πανοσ. ἀρχιμ. Καλλίνικος καὶ πλῆθος κόσμου ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, ὡς καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων Τσακίστρας, Κάμπου καὶ Μηλικουρίου, οἱ ὁποῖοι τοῦ προσέφεραν ἀνθοδέσμας.

Εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Μοῆς ἐψάλη Δοξολογία, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ὁ ἡγούμενος τῆς Μοῆς ἠύχθη μακροήμερουσιν εἰς τοὺς Προκαθημένους τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Μετὰ ταῦτα, αἱ Αὐτῶν Μακαριότητες καὶ ἡ συνοδεία των ἐπεσκέφθησαν τὸ Μουσεῖον καὶ τὸ Σκευοφυλάκιον τῆς Μοῆς, καθὼς καὶ τὸ κελλίον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ὡς δόκιμος ὁ Ἐθνάρχης Μακάριος.

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μοῆς Κύκκου ὁ Ἐθνάρχης Μακάριος ἐπέστρεψεν εἰς Λευκωσίαν, ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ οἱ συνοδευόντες αὐτὸν Σεβ. Μητροπολι-

ται μετέβησαν με αὐτοκίνητα εἰς τὸν Σταυρὸν Ψάκας, ἐν συνεχείᾳ δὲ με ἑλικοπτεροῦ εἰς τὸ Κτήμα, ὅπου ἐφθασαν τὴν 5.30' μ.μ. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ χωρίων ἐπεφύλαξαν εἰς τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν εἰς τὸν πρὸ τοῦ Δημαρχείου χώρον, ὅπου προσεφώνησε τοὺς ὑψηλοὺς ἐπισκέπτας ὁ Δήμαρχος Πάφου, ὁ ὁποῖος ἐξέφρασε τὴν χαρὰν καὶ τὴν υπερφάνειαν τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως διὰ τὴν τιμητικὴν ἐπίσκεψιν, τὴν ὁποίαν ἐχαρακτήρισεν ὡς ἱστορικὸν καὶ ἐθνικὸν γεγονός. Ὁ Μακαριώτατος Ἀθηνῶν ἀπήντησε καταλλήλως, ὑπογραμμίσας ἰδιαιτέρως, ὅτι ἡ Ἐνωσις εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον.

Μετὰ ταῦτα, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ δύο Σεβ. Συνοδικοί Μητροπολίται μετέβησαν εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν Ἀγίου Θεοδώρου, ὅπου ἐψάλη Δοξολογία, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου. Κατ' αὐτὴν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Πάφου κ. Γεννάδιος προσεφώνησε τὸν Μακαριώτατον, ὁ ὁποῖος ἀπήντησε καταλλήλως.

Τὸ Σάββατον (23.9.1967), τρίτην ἡμέραν τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεώς του εἰς τὴν μαρτυρικὴν Κύπρον, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἀκολουθία του, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Κτήματος, ἐπεσκέφθησαν τὴν πρωίαν εἰς Κάτω Πάφον τὰ ψηφιδωτά, τὴν στήλην τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τὴν κατακόμβην τῆς Ἀγίας Σολομωνῆς, ὡς καὶ τὴν ἰδιωτικὴν ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἡλιάδη εἰς Κτήμα.

Περὶ τὴν 9 π.μ. ὁ Μακαριώτατος καὶ ἡ ἀκολουθία του, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Πάφου κ. Γενναδίου, μετέβησαν εἰς τὴν Ἱερὰν Μοῆν Ἀγίου Νεοφύτου, ὅπου ἐτελέσθη Δοξολογία καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπεσκέφθησαν τὴν Ἐγκλειστραν τοῦ Ἀγίου.

ΕΙΣ ΛΕΜΗΣΣΟΝ

Ἐκεῖθεν μετέβησαν εἰς τὴν Λεμησσόν, τὰ ἱερὰ χῶματα τῆς ὁποίας καθηγίασαν οἱ πόδες τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου πρὶν ἢ ἀκουσθῆ τὸ μεγαλόπνευστον κήρυγμά του ἐπὶ τοῦ κάτωθεν τῆς Ἀκροπόλεως ἱεροῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου. Εἰς τὴν πλατεῖαν πρὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ ὑπεδέχθησαν τὸν Μακαριώτατον ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Κιτίου κ. Ἀνθιμος, ὁ Θεοφιλέστατος Χωρεπίσκοπος Ἀμαθῶντος κ. Καλλίνικος, τὸ ἱερατεῖον τῆς πόλεως, ὁ Δήμαρχος μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, αἱ ὀργανώσεις καὶ τὰ σωματεῖα μετὰ τὰ λάβαρα των, οἱ μαθηταὶ μετὰ τῶν καθηγητῶν των καὶ χιλιάδες λαοῦ, εἰς ἀτμόσφαιραν δονουμένην ἀπὸ ἐθνικὸν παλμὸν καὶ ἐνθουσιασμόν.

Τὸν Μακαριώτατον προσεφώνησεν ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως κ. Παττίχης, εἰπὼν μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς :

«Είναι η πρώτη φορά που η πόλις μας τιμάται δια της επισκέψεως του Προκαθημένου της Αυτόκεφάλου Εκκλησίας της Μητρος Πατρίδος και θεωρούμεν το γεγονός αυτό ως εδωσανον σημεϊον συντόμου, αίσιας ενώσεως της Κύπρου μετά της Μητρος Ελλάδος».

Γνωρίζομεν τας πολλαπλὰς υπηρεσίας, τας οποίας προσεφέρατε, και δι' αυτό Σας εὐγνωμονοῦμεν. Ἀπὸ τὰς ἐπαφάς, τας οποίας εἶχατε κατὰ τὴν πολὺ σύντομον ἐπίσκεψίν Σας εἰς τὴν μαρτυρικὴν Μεγαλόνησον δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἠσθάνθητε τὸν ἔντονον ἐθνικὸν παλμὸν και ἀντελήφθητε, ὅτι ὁ μοναδικὸς σκοπὸς και πόθος της Νήσου εἶναι ἡ ἔνωσις μετά της Μητρος Ελλάδος».

Ὁ Δήμαρχος κ. Παττίχης προσέφερεν ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν Μακαριώτατον ἀργυροῦν κύπελλον εἰς ἀνάμνησιν της ἐπισκέψεώς του εἰς Λεμεσόον.

Ἀπαντῶν εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ κ. Δημάρχου, ὁ Μακαριώτατος εἶπε μεταξύ ἄλλων τὰ ἐξῆς :

« Ἡ ἔνωσις δὲν εἶναι ἓνα δῶρον, τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς προσφέρουν, ἀλλὰ ἓνα ἀντάλλαγμα ἔναντι θυσιῶν, τὰς οποίας ἔχει προσφέρει και ὁ ἐν Κύπρῳ και ὁ ἐν τῇ ἐλευθέρῳ Ἑλλάδι ἑλληνικὸς λαός. Εἶναι ἓνα χρέος, τὸ ὁποῖον μᾶς ὀφείλει ὀλόκληρος ἡ πεπολιτισμένη ἀνθρωπότης, ἡ ὁποία ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας ἔχει μάθει τί θὰ πῆ Ἑλευθερία και Δημοκρατία, και δι' αὐτὸ δὲν τὸ ἐπαιτοῦμεν, ἀλλὰ τὸ ἀπαιτοῦμεν. Τὸ ἀπαιτοῦμεν μὲ τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα μᾶς χαρίζει ἡ τρισχιλιετής ἱστορία μας, ἡ ὁποία εἶναι μοναδικὴ εἰς τὸν κόσμον ὄχι μόνον διὰ τὰ ἐπιτεύγματά της, ἀλλὰ και διότι εἶναι ἡ ἱστορία ἓνὸς ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἔθνη, τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ ἐπιδείξουν σήμερον αὐτὴν τὴν συνέχειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ ἑλληνικὸς λαός, σπουδῆποτε και ἂν εὐρίσκεται.

Εἶμαι εἰς θέσιν και ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, ὅτι ἀπὸ τὸν ἄρχον ἑλληνικὸν Βορρᾶν, ὅπου μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εὐρισκόμην, μέχρι και της τελευταίας ἀκτῆς της ἐλευθέρῳ Ἑλλάδος πρὸς Νότον, πάντες ἀνεξαιρέτως, ἀπὸ τοῦ μεγαλύτερου μέχρι και τοῦ νεωτέρου, ἓνα μόνον αἷτημα ἔχον σήμερον διὰ τὴν Κύπρον, τὴν ἔνωσιν αὐτῆς μετά της Ελλάδος».

Μετά ταῦτα ἐγένετο προσκύνημα τοῦ Μακαριώτατου και τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Συν. Συνέδρων εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν Καθολικῆς, τὴν δὲ μεσημβριάν παρετέθη ἐπίσημον γεῦμα εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν, πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριώτατου και της συνοδείας του.

ΕΙΣ ΛΑΡΝΑΚΑ

Μετά μεσημβριάν, ὁ Μακαριώτατος και ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ κατηρῦθῦθησαν εἰς Λάρνακα, ὅπου ἀφίκοντο περὶ τὴν 3.30' μ.μ., συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Πάφου κ. Γενναδίου και Κιτίου κ. Ἀνθίμου. Ὁ λαὸς της πόλεως τοῦ Ζήνωνος διὰ παλλαϊκῆς ὑποδοχῆς ἐτίμησε τὸν Ἑλληνα Πρωθιεράρχην και τὴν ἀκολουθίαν του, τὸν Ἀρχιε-

πίσκοπον Ἀθηνῶν και τὴν ἀκολουθίαν του ὑπεδέχθησαν εἰς Λάρνακα αἱ ἀρχαὶ της πόλεως, τὸ ἱερατεῖον και πλῆθος κόσμου. Μαθήτριαι της πόλεως ἔρρανον με ἄνθη τοὺς Ἑλληνας Ἱεράρχας.

Προσφωνῶν τὸν Μακαριώτατον, ὁ δημαρχεῖον Δρ. Φράνσις καλωσῶρισε αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως, ὁ ὁποῖος, ὡς εἶπε, διετήρησεν ἀρρήκτους τοὺς δεσμοὺς της Κύπρου με τὴν Ἑλλάδα. Συνεχίζων ὁ κ. Φράνσις εἶπε τὰ ἐξῆς :

«Σᾶς ὑποδεχόμεθα, Μακαριώτατε, ὡς προάγγελον της ἐνώσεως, ὡς ἐαρινὴν χελιδόνα, ἣτις ἔρχεται

Ἑλληνοκύπριος χωρικός ἀσπάζεται με εὐλάβειαν τὴν δεξιάν τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου.

νὰ προαναγγεῖλη ἐντὸς βαρέως φθινοπώρου τὴν ἔλευσιν καλύτερων ἡμερῶν.

Ἡ μόνη εὐχή, τὴν ὁποίαν ἔχομεν νὰ κάμωμεν ὡς Κύπριοι, εἶναι νὰ Σᾶς ἀξιώσῃ ὁ Κύριος νὰ εὐλογῆσετε τὴν πραγμάτωσιν τοῦ προαιωνίου πόθου μας της ἐνώσεως με τὸν ἐθνικὸν κορμόν».

Ἀπαντῶν ὁ Μακαριώτατος ἠὐχαρίστησε διὰ τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν και ἐξέφρασε τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἡ ἔνωσις θὰ πραγματοποιηθῇ, διότι αἱ καρδίαι τῶν Κυπρίων και τῶν Ἑλλαδιτῶν Ἑλλήνων διατηροῦν ἄσβεστον τὴν φλόγα της ἐνώσεως.

Ἀκολούθως ὁ Δρ. Φράνσις ἐπέδωκε πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸ χρυσοῦν μετάλλιον της πόλεως.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν, τὸ Διανέλλειον Ὁρφανοτροφεῖον, τὴν Ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν καὶ τὸν ἱερὸν ναὸν Ἀγίου Λαζάρου, ὅπου κατῆλθεν εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἀγίου καὶ προσεκύνησεν. Ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη ἐπίσης ἐκπαιδευτήρια τῆς πόλεως.

Τὴν ἐσπέραν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Τρίκκης κ. Διονυσίου καὶ Διδυμοτείχου κ. Κωνσταντίνου ἐπέστρεψαν εἰς Λευκωσίαν, ὅπου παρεκάθησαν εἰς ἀνεπίσημον δεῖπνον ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ.

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Τὴν πρωτὰν τῆς Κυριακῆς, 24 Σεπτεμβρίου, ἐτελέσθη εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν Φανερωμένης τῆς Λευκωσίας πανηγυρικὴ ἀρχιερατικὴ Λειτουργία, προεξαρχόντων τῶν αὐτῶν Μακαριότητων κ.κ. Ἱερωνύμου καὶ Μακαρίου καὶ συλλειτουργούντων τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονυσίου, Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντίνου, Πάφου κ. Γεναδίου, Κιτίου κ. Ἀνθίμου καὶ Κυρηνείας κ. Κυπριανοῦ. Τὴν θείαν Λειτουργίαν παρηκολούθησαν οἱ ὑπουργοί, ἡ στρατιωτικὴ ἡγεσία, ὁ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀλεξανδράκης, ἄλλοι ἐπίσημοι καὶ πλήθος κόσμου, τὸ ὅποιον εἶχε κατακλύσει τὸν ναὸν καὶ τὴν πρὸ αὐτοῦ πλατεῖαν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θείας Λειτουργίας, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος προσεφώνησε τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον καὶ ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸ Μετάλλιον τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, εἰς ἐνδειξιν ἀναγνωρίσεως τῶν πρὸς τὸν κυπριακὸν ἀγῶνα μεγάλων ὑπηρεσιῶν του. Τὸ κείμενον τῆς προσφωνήσεως τοῦ Ἐθνάρχου Μακαρίου ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Μακαριώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ Ἀδελφέ,

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα χαιρετίζει σήμερον ἐν τῷ προσώπῳ Σας καὶ ἀσπάζεται τὴν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Μετὰ χαρᾶς πολλῆς καὶ συγκινήσεως βαθείας ἀπευθύνω ἐκ μέρους τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτῆς ποιμνίου πρὸς τὴν Ὑμετέραν ἀγαπητὴν Μακαριότητα καὶ τοὺς συνοδεύοντας αὐτὴν Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιον καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Κωνσταντίνον τὸ «ὡς εὖ παρέστητε», εὐχαριστίας δὲ συγχρόνως πρὸς Ὑμᾶς ἐκφράζω διὰ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν χαρὰν, τῆς ὁποίας πρόξενος ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψίς Σας εἰς τὴν Κύπρον. Διὰ πρώτην, ἴσως, φορὰν Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπισκέπτεται τὴν νῆσόν μας. Ὡς ἱστορικὸν γεγονός σημειοῦμεν καὶ χαιρετίζομεν τὴν ἐπίσκεψίν Σας.

Δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Θεῷ, διότι ἤξιωσεν ἡμᾶς νὰ εἴμεθα σήμερον ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, συλλειτουργοὶ ἐν προσευχαίς καὶ συγκοινωνοὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας.

Ἐρμηνεύομεν, Μακαριώτατε Ἀδελφέ, τὴν ἐν Κύπρῳ παρουσίαν Σας, καὶ δὴ εἰς ἡμέρας χαλεπὰς δι'

αὐτὴν, ὡς ἐκφρασῶν ἀγάπης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Κύπρου καὶ ὡς ἐκδήλωσιν ἐνδιαφέροντος πρὸς τὸν Κυπριακὸν Ἑλληνισμόν, ἀγωνιζόμενον εἴπερ ποτὲ σήμερον σκληρῶς διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς ἐλευθερίας του καὶ τὴν ἀποκατάστασιν του εἰς τοὺς κόλπουν τῆς Μητρὸς Πατρίδος. Γνωρίζω καλῶς τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἀπὸ πολλοῦ χρονολογούμενον. Εἶχον τὴν χαρὰν τῆς ἀπὸ ἐτῶν προσωπικῆς γνωριμίας καὶ τὴν ἀγαθὴν τύχην τῆς μεθ' ὑμῶν συνεργασίας ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος τῆς Κύπρου, προκαθημένον τότε τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος, βαθύτατα ὀφειλόμενα τὴν ἀφανῶς καὶ ἐμφανῶς πρὸς τὴν Κύπρον μεγάλην προσφορὰν Σας. Ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ὡς καὶ ὁ ἀγαπητὸς Ἀδελφὸς Μητροπολίτης Τρίκκης Διονύσιος, ἐπήρξατε ἡρετικὰ μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου, πολλαπλῶς δὲ καὶ πολυτρόπως ἐνισχύσατε τὸν Κυπριακὸν ἀγῶνα. Μεγάλη διὰ τοῦτο εἶναι ἡ πρὸς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνη τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐχω τὴν βεβαιότητα, ἀγαπητὲ Ἀδελφέ, ὅτι ἀπὸ ὑψηλότερας τώρα ἐπάλξεως, ἀπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπαξίως ἀνεδείχθητε, θὰ συνεχίσητε τὴν προσφορὰν Σας πρὸς τὴν Κύπρον. Ἡ ἀγγελία τῆς κλήσεως Ὑμῶν εἰς τὴν πρώτην Ἔδραν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπέπλησεν ἡμᾶς χαρᾶς, διότι μετὰ πεπιθῆσεως φρονούμεν, ὅτι μὲ τὴν εὐδοίαν Ὑμῶν μόρφωσιν, τὸ παράδειγμα τοῦ βίου καὶ τὰς κατακοσμούσας ὑμᾶς μεγάλας ἀρετάς, θὰ προσφέρητε εἰς τὴν Ἑλλαδικὴν καὶ τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν ὡς καὶ εἰς τὸ Ἔθνος ὑπηρεσίας πολυτίμους.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ἀναγνωρίζουσα καὶ βαθέως ἐκτιμῶσα τὴν συμβολὴν Σας εἰς τὸν Κυπριακὸν ἀγῶνα, ἀπονέμει εἰς ὑμᾶς τὸ «Μετάλλιον τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα». Παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ὅπως ἀποδεχθῆτε τοῦτο. Συγχρόνως δὲ παρακαλῶ, ὅπως, ἐπανερχομένη εἰς Ἑλλάδα, ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης μεταφέρει καὶ διαβιβάζη πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου καὶ τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν ἀγάπης καὶ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι, πιστοὶ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς παραδόσεις καὶ τὴν ἱστορίαν μας, δὲν θὰ παύσωμεν ἀγωνιζόμενοι, ἕως οὗ ἡμέρα ἀγάσῃ, ἕως οὗ ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα τῆς ἐνώσεως τῆς Κύπρου μετὰ τὴν πατρίδα τῶν πατρίδων, μετὰ τὴν Μητέρα Ἑλλάδα».

Καταφανῶς συγκεκινημένος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς :

«Μακαριώτατε Ἁγίε Ἀδελφέ, Πανιερώτατοι Ἁγιοὶ Ἀδελφοί, τιμιώτατον πρεσβυτέριον, εὐσεβεῖς Χριστιανοί.

Τὴν ἀνωτάτην τιμητικὴν διάκρισιν, τὴν ὁποίαν ἐκ μέρους τῆς μαρτυρικῆς Μεγαλονήσου μοὶ προσέφερον ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ἀποδέχομαι εὐγνωμόνως ὡς ἀνήκουσαν εἰς ὀλοκλήρον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Διότι τοὺς ὑπὲρ τῆς Κύπρου μας ἀγῶ-

νας διεξήγαγε τὸ Πανελλήνιον δλόκληρον, μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας καὶ τὸν ἱερόν Κλήρον, συμμετέχοντος σύμπαντος ἀνεξαιρέτως τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὁ Προκαθήμενος αὐτῆς, ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω τὴν βαθυτάτην ἐγγνωμοσύνην μου.

Οἱ Σεβασμιώτατοι ὁμοῦς Σиноδικοὶ Σύνοδοι Τριζίκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος καὶ Διδυμοτελχον καὶ Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνος ὡς καὶ ἐγὼ ἐπιθυμοῦμεν, νὰ ἐδχαριστήσωμεν θερμότερα τὴν Ὑμετέραν πεφλημένην Μακαριότητα καὶ τὴν περὶ αὐτὴν Ἀγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδον καὶ διὰ τὴν ἀδελφικὴν πρόσκλησιν, ἣ ὅποια μᾶς ἔδωκε τὴν δυνατότητα νὰ πατοῦμεν αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὸ ἱερόν χώμα τῆς Μεγαλονήσου μας, τὸ ὁποῖον ποταμοὶ αἱμάτων καὶ θουσιῶν ἑκατόμβαι, ἀπὸ τριῶν ἤδη χιλιάδων ἐτῶν, ἔχον καθαγιασθεὶς διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ἄλλὰ πρὸς τὸ ἀναπόσπαστον τοῦτο τμήμα τῆς

Μεγάλης Ἑλλάδος συνδέον ἰδιαίτερος ἡμᾶς προσωπικῶς ἀκατάλυτοι ἱεροὶ δεσμοί, ἤδη ἀπὸ τοῦ πανηγυρικοῦ ἐκεῖνον Δημοψηφίσματος τοῦ 1950. Τότε, σύσσωμος ὁ ἐγγενὴς Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς διετράνωσε τὴν ἀδάμαστον θέλησίν του, νὰ ἀφεθῆ ἑλεῦθερος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἡρωϊκῆς του μητρὸς, ἣ ὅποια μόλις τότε καθηγμανένη μὲν, ἀλλ' ἔνδοξος ἐξήρχετο ἀπὸ τὸν ἀγῶνα, εἰς τὸν ὁποῖον τὴν εἶχεν ἐξαναγκάσει νὰ ἀποδοθῆ ἡ ὑπουλος συνωμοσία τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐλευθερίας της, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀντιτάξει ὑπερηφάνως τὸ τρίτον της ΟΧΙ. Ὡς ἀντίπαλος ἐκεῖνον τοῦ τρίτου ἐξ ἴσου μὲ τὰ ἄλλα δύο θουλικῶν ΟΧΙ, τὸ ὁποῖον ἐβροντοφωνεῖτο εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Γράμμου καὶ τοῦ Βίτσι, ἤρχετο ἀπὸ τὰς κωρωμέναις ἀκτᾶς τῆς Ἑλληνικωτάτης Μεγαλονήσου, τὸ ΟΧΙ τοῦ Κυπριακοῦ Δημοψηφίσματος. Μὲ αὐτὸ τὸ ΟΧΙ, ὁ πανάρχαιος Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς ἐπεθύμει νὰ διακηρῶξῃ πρῶτον εἰς τὴν τότε κατέχουσαν τὴν νῆσον Μεγάλην Δύναμιν, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς δλόκληρον τὸν κόσμον, ὅτι Λαὸς, ὁ ὁποῖος ἔχει διδάξει

Στιγμιότυπον ἀπὸ τὸ Συλλεῖτουργον τῶν Προκαθημένων τῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλλάδος καὶ Κύπρου τῶν Αὐτῶν Μακαριότητων κ.κ. Ἱερωνύμου καὶ Μακκαρίου.

τὴν οἰκουμένην ὁλόκληρον τὰς ἐννοίας τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς Δημοκρατίας, δὲν εἶναι δυνατόν ἐν μέσῳ εἰκοστῷ αἰῶνι νὰ ζῆ ὡς δοῦλος ὑπὸ ζυγὸν ξενικόν, καὶ νὰ μὴ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσῃ τὸν ἑαυτὸν του, ὅπως τοῦ ὑπαγορεύουν ἡ ἐνδοξος καὶ μεγάλη ἱστορία του καὶ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας του.

Ἄλλὰ τὸ ἡρωϊκὸν ἐκεῖνο ΟΧΙ τοῦ πανηγυρικοῦ Δημοψηφίσματος τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐξήρητο ταυτοχρόνως καὶ ἀπὸ τὰς καρδίας ὄλων τῶν Ἑλλήνων καὶ ἔπρεπε νὰ τὸ πληροφορηθῆ ὁλόκληρος ὁ ἐλεύθερος κόσμος. Τὸ δὲ καθήκον τοῦτο τῆς εὐρείας καὶ ἀμέσου γνωστοποιήσεως ἀνέλαβε τότε νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ ἡ Πανελληνίως Ἐπιτροπὴ Ἑνώσεως Κύπρου. Ὡς γνωστόν, τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκείνης Πρόεδρος ἦτο ὁ ἀειμνήστos Ἀρχιεπίσκοπος Σπυρίδων καὶ Γεν. Γραμματεὺς ὁ ἔχων τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐλογίαν νὰ ὀμιλῇ τὴν στιγμὴν αὐτὴν πρὸς Ὑμᾶς.

Κατὰ τὴν μεγαλειώδη καὶ ἀνυπέροβλητον παλλαϊκὴν Συγκέντρωσιν εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον καὶ τὰ περίεξ, ὅπου κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν εἶχον συρροῦσαι περὶ τὰς τριακοσίας χιλιάδες ἐθνοσυϊῶντος λαοῦ, ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος μακαριστὸς Σπυρίδων ἐξεφώνησε τὸν μνημειώδη λόγον του, μὲ τὰς παροιμιώδεις ἔκτοτε ἀποστροφάς του πρὸς τοὺς «εὐγενεῖς Βρεττανούς».

Μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶπε καὶ τὰ ἐξῆς: «Πρώτistos λοιπὸν σκοπὸς τοῦ συναγεμιοῦ μας σήμερον εἶναι νὰ διακηρύξωμεν στεντορείως, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς Κύπρου δὲν εἶναι ζήτημα τῶν Κυπρίων, ἀλλ' ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ... καὶ ὅτι ὁ περαιτέρω χειρισμὸς τοῦ ζητήματος ἀνήκει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, τὴν ὑπευθύνως χειριζομένην τὰς τύχας τοῦ Ἔθνους».

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου του καὶ τὴν σχετικὴν ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἀναπεμφθεῖσαν δέησιν καὶ ἀφοῦ αἱ ἑκατοντάδες χιλιάδων τοῦ Λαοῦ ἔφαλαν ὅλοι ὁμοῦ τὸ «Τῆ ὑπερμάχῳ», ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἑνώσεως Κύπρου, τότε ἀρχιμ. Ἱερώνυμος, ἀνέγνωσεν ἀπὸ τῶν μεγαφώνων τὸ ἐξῆς ψήφισμα:

«Σήμερον 21ην Ἰουλίῳ 1950 καὶ καθ' ἣν ἀκριβῶς ἡμέραν συνήρχοντο διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν οἱ Ἕλληνες εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ εἰς ὅλας τὰς ἑλληνικὰς παροικίας τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὁ ἀθηναϊκὸς λαὸς, συνελθὼν εἰς πάνδημον συγκέντρωσιν εἰς τὸν ἱερὸν χώρον τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου, ἀπήθυνεν εἰς τὸν Ὑψιστὸν ὀλοφύχον εὐχὴν, ὅπως προστατεύσῃ διὰ τῆς εὐλογίας Του τὸν τίμιον ἀγῶνα διὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Κύπρου μὲ τὴν μητέρα Ἑλλάδα.

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, βαθύτατα πεπεισμένος ὅτι ὁ Πανάγαθος Θεός, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐπεδαφίλευσε πάντοτε τὴν ἀνεκτίμητον εὐλογίαν Του κατὰ τοὺς μακροὺς αἰῶνας τοῦ δυσχεροῦς, ἀλλὰ πάντοτε εὐλαβοῦς ἱστορικοῦ βίου του, θὰ εἰσακούσῃ τὴν δικαίαν αὐτὴν εὐχὴν του, διαδηλώνει:

1ον) Ὅτι νόμοι θεῖοι καὶ ἀνθρώπινοι, ἀνταποκρινόμενοι πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς φύσεως καὶ τοῦ δικαίου, καθιστοῦν τὴν μεγαλόνησον αὐτὴν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου ἀναπόσπαστον τμήμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ χιλιετιῶν ὁλοκλήρων.

2ον) Ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου, ἑλληνικὸς ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν ἀκόμη χρόνων, συνέβαλε σημαντικῶς εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ εἰς τὴν προάσπισιν καὶ ἀκτινοβολίαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, διετήρησεν ἀμείωτα, παρὰ τὰς παντοειδείς ξενικὰς ἐπιδρομὰς καὶ ταλαιπωρίας καὶ πιέσεις, τὰ φυλετικὰ καὶ ἔθνικα χαρακτηριστικὰ του, ἐκράτησε τὴν ὅλην του ζωὴν ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐπέδειξεν εἰς ἀγῶνας μακρῶν αἰῶνων τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὰ ἰδανικὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας.

Λαμβάνων δὲ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ Κυπριακὸς λαὸς διεδράνωσε διὰ τοῦ εἰρητικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλητικοῦ τοῦ Δημοψηφίσματος τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1950, τὴν ἀκλόνητον ἀπόφασιν, ὅπως ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ προαιωνίου πόθου του διὰ τὴν ἔνωσιν μὲ τὴν μητέρα Ἑλλάδα, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ψηφίζει:

α') Υἱοθετεῖ τὸ δημοψήφισμα τοῦ ἀδελφοῦ κυπριακοῦ λαοῦ ὡς ἐὰν ἦτο ἰδική του ἐλευθερία καὶ ἀβίαστος ἐκδήλωσις καὶ διακηρύσσει ὅτι, ἐὰν οἱ Κύπριοι ἀδελφοὶ ζητοῦν τὴν ἔνωσιν ὡς μόνην δυνατὴν λύσιν τοῦ ζητήματός των, καὶ οἱ ἐλεύθεροι Ἕλληνες ζητοῦν τὴν ἀπόδοσιν τῆς θυγατρὸς τῆς Κύπρου εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα ὡς ἓνα δικαίωμα, τὸ ὁποῖον κανεὶς δὲν δύναται νὰ τῆς ἀρνηθῆ.

β') Διακηρύττει ὅτι ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Κύπρου, ὡς καὶ τῆς Β. Ἡπείρου, δὲν εἶναι ζήτημα ἀφορῶν μόνον τοὺς Ἕλληνας τῶν περιοχῶν αὐτῶν, ἀλλ' ὁλοκλήρου τὸν ἑλληνικὸν λαόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἀποτελεῖ ἱερὸν καθήκον ἡ ὁλοκλήρωσις τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἡ κατοχύρωσις τῆς ἀνεξαρτησίας ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δι' ὃ καὶ ποιεῖται ἐκκλησίαν πρὸς ὁλόκληρον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, ἰδιαίτερος δὲ πρὸς τὸν μεγάλθυμον ἀγγλικὸν λαόν, ὅπως θελήσῃ νὰ ἐκτιμῆσῃ τοὺς κοινούς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνας καὶ κατανοήσῃ πόσον βαθύτατα θίγονται αἱ πλέον εὐαίσθητοι χορδαὶ τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν τὴν τῶν ὑποδοῦλων ἀδελφῶν.

γ') Ἐκφράζει τὴν θερμὴν εὐχὴν, ὅπως, ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην, ἡ ὑπευθύνως χειριζομένη τὰς τύχας τοῦ ἔθνους ἑλληνικὴ κυβέρνησις, παραμερίζουσα πᾶσαν τυχόν διπλωματικὴν ἐπιφύλαξιν, ἀναλάβῃ εἰς χεῖρας τὸ κυπριακὸν ζήτημα ὡς ὑπόθεσιν τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων καὶ τὸ θέσῃ εὐθαρσῶς ἐνώπιον τῆς φιλίας καὶ προστατίδος Δυνάμεως, οὐχὶ ὡς ἐνέργειαν ἐχθρικὴν, ἀλλ' ὡς προσπάθειαν κατοχυρώσεως τῶν πατροπαράδοτων δεσμῶν φιλίας, ἀπειλουμένων ἀπὸ τὴν γνωστὴν ἐκμετάλλευσιν κοινῶν ἐχθρῶν.

δ') Ἀξιοῖ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐν τῷ ἑλληνικῷ Κοινοβουλίῳ, ὅπως, ἐν περιπτώ-

σει ἐμμονῆς τῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν ἐπιφυλακτικὴν τῆς στάσει, ἀναλάβουν εὐθαρσῶς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος ἐνώπιον τοῦ ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου καὶ τῆς ἀγγλικῆς κοινῆς γνώμης καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐνώπιον τῆς διεθνοῦς τοιαύτης.

ε') Ἀναθέτει εἰς τὴν Πανελληνίον Ἐπιτροπὴν Ἀπελευθερώσεως τῆς Κύπρου, μετὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐπὶ κεφαλῆς, ὅπως ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Κύπρου παρακολουθήσῃ ἀγρόπῳ καὶ συντόνως τὴν πορείαν τοῦ ζητήματος καὶ, ἐν περιπτώσει κινδύνου ἀποτελεματώσεως, ἀναλάβῃ ὑπευθύνως τὸν χειρισμὸν τῆς ὑποθέσεως, προβαίνουσά εἰς πᾶσαν ἐνέργειαν, τὴν ὅποیان θὰ κρίνῃ ἀναγκαίαν διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ φλογεροῦ πόθου τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ καὶ πόθον, ἀλλὰ καὶ καθήκον τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τῆς «Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως τῆς Κύπρου», ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σπυριδῶνος, θὰ ἐπιδώσῃ τὸ παρὸν ψήφισμα εἰς τὴν Α.Μ. τὸν Βασιλέα, τὴν κυβέρνησιν καὶ τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Μ. Βρετανίας καὶ τῶν κυβερνήσεων ὄλων τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα πιστεύουν εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀγωνίζονται δι' αὐτὴν ὡς καὶ εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν τοῦ κόσμου».

Ἐν συνεχείᾳ, τῆς παλαιᾶς συγκεντρώσεως τοῦ Σταδίου ἠκολούθησαν πολλὰ καὶ μεγάλα συγκεντρώσεις. Εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν, καὶ συγκεκριμένως εἰς τὰς 20 Αὐγούστου τοῦ 1954, εἰς τὴν συγκέντρωσιν, τὴν γενομένην εἰς τὴν Πλατείαν Συντάγματος καὶ τὰς παρόδους, καὶ ὑπερβαίνουσαν τὰς 150.000 ἀτόμων, ἡμίλειος καὶ πάλλιν ὁ ἀειμνηστὸς καὶ ἀκατάβλητος Ἀρχιεπίσκοπος Σπυριδῶν, εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς :

«Χῶρος ἐλληνικὸς ὑπῆρξε πάντοτε εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἡ Κύπρος καὶ λαὸς ἐλληνικὸς κατοίκει πάντοτε καὶ κατοικεῖ τὴν μεγαλόνησον. Δι' αὐτὸν τὸν γῶρον καὶ δι' αὐτὸν τὸν λαόν, ποῦ ἀνήκουν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ὑψώνει φωνὴν διαμαρτυρίας καὶ ἀξιοῖ... νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτὴν ἡ φυσικῶς... καὶ ἐθνικῶς ἀνήκουσα εἰς αὐτὴν... Κύπρος.

Ὁ ἀγὼν διὰ τὴν Κύπρον εἶναι ἀγὼν πανελληνίως, τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων καὶ τῶν ἀλυτρώτων, τῶν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐκτός. Εἶναι ἀγὼν ἱερός ἐνὸς λαοῦ, ὑπὲρ πάντα ἄλλον προσεγγόντος εἰς τὴν πνευματικὴν, πολιτικὴν, κοινωνικὴν, καὶ γενικῶς πολιτιστικὴν ἀνάπτυξιν τῶν λαῶν, ἐνὸς λαοῦ πολιτικῶς ὄριμον καὶ πολιτιστικῶς προηγμένον. Εἶναι ἀγὼν ἐναντίον τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς καὶ πάσης ἄλλης σκοπιμότητος».

Σημειωτέον, ὅτι κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν καὶ ὥραν, εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, συνεκροτοῦντο ὁγκώδη παλαιὰ συλλαλητήρια καὶ ἐξεδίδοντο χιλιάδες ψηφισμάτων ἐναντίον τῆς καταπίεσεως τῶν δικαίων τῆς Κύπρου καὶ ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως τῆς Κύπρου μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος (1954, σ. 281, 285).

Μακαριώτατε,

Ὅτε τὴν 21ην Μαρτίου 1956 ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Σπυριδῶν, ἐνῶ ἡ Μακαριότης σας μετὰ τῶν συνεξορίστων ἐδρίσκεσθε εἰς Σεύχελας, ὁ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁμιλῶν, θεωρῶντας ὅτι εἰς ἄλλον ἔπρεπε νὰ μεταβιβάσῃ τὴν σκυτάλην τῆς ἐργασίας διὰ τὴν Κύπρον, ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν του ἀπὸ τὴν θέσιν τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς Πανελλ. Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου, ἐνθα ἐπὶ ἕξ συναπτὰ ἔτη εἶχεν ἀφιλοκερδῶς ὑπηρετήσῃ, διὰ νὰ τὸν διαδεχθῇ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης.

Τοιοτοτρόπως, ὁ Θεὸς μετ' ἡξίωσε, Μακαριώτατε, ὥστε τὸ ἐν δέκατον τῆς ὄλης περιόδου τῆς ζωῆς μου,

Ὁ Μακαριώτατος Ἀθηνῶν προσφέρειν ἀναμνηστικὸν δῶρον εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἐθνάρχην Μακάριον.

τὸ καὶ παραγωγικώτερον, νὰ τὸ ἀφιερῶσω εἰς τὸ νὰ γίνῃ τὸ αἴτημα τῆς Κύπρου μας περὶ ἐνώσεώς της μετὰ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ ζήτημα κυρίως κυπριακὸν εἰς ζήτημα πανελληνίον, ἔπειτα δὲ καὶ παγκόσμιον.

Ἀποχωσῶν ὁμως ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς, εἶχα κάμει ἕνα τάμα: Νὰ ἐπισκεφθῶ διὰ πρώτην φοράν τὴν Κύπρον μόνον μετὰ τὴν ἐνωσίν της μετὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἀτυχῶς ὁ Θεὸς δὲν μετ' ἡξίωσε τῆς τοιαύτης Του δωρεᾶς. Ἦλθα ὁμως τώρα διὰ νὰ σᾶς διεξηγηθῶ τὰ αἰσθήματα ὄλων τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως, ὁ Ὅποῖος σᾶς στέλλει τοὺς καλύτερους πατριω-

τικούς Του χαιρετισμούς και δλην τήν αγάπην Του, τῆς Προγκιπίσσης Εἰρήνης, ἡ ὁποία με συγκίνησιν ἐνθυμείται πάντοτε τὰς ἐγκαρδίους ὑπὲρ αὐτῆς ἐκδηλώσεις σας, κατὰ τὴν ἐνταῦθα πρὸ ἐτῶν ἐπίσκεψίν τῆς, τοῦ κ. Προέδρου και τῶν μελῶν τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως και σύμπαντος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁλος ὁ Λαός, με ἐπικεφαλῆς τοὺς ἀκρίτας μας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐδρυσκόμην πρὸ δύο μόλις ἐβδομάδων, σὰς διαβεβαιώμεν, ὅτι εἴμεθα παρὰ τὸ πλευρόν σας και δικαισθαιόμενοι και τοὺς ἰδικούς σας ἐθνικούς ὄραματισμούς σὰς δηλοῦμεν κατηγορηματικῶς, ὅτι μόνον ἡ Ἐνωσις τῆς Κύπρου με τὴν Μητέρα της ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν και ὀριστικὴν λύσιν. Ἡ θεομὴ μας εὐχὴ ὅλων και ὁ ἀσίγητος πόθος μας εἶναι νὰ ἴδωμεν ἐπὶ τέλους και τὴν μαρτυρικὴν Κύπρον μας ἠνωμένην με τὴν βασανισμένην μητέρα της. Τοῦτο εἶναι ὀφειλόμενον χρέος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου πρὸς τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὸν πολιτισμὸν αὐτόν, διὰ τὸν ὁποῖον ὅλοι σήμερα σεμνίνονται. Εἶναι ἀπαίτησις τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος και τῆς Κύπρου, ὁ ὁποῖος δὲν ἀνέχεται νὰ ὑβρίζεται, ὅτι τάχα δὲν εἶναι ἀξίος νὰ συμπεριφεροθῆ ἑθνεῶς πρὸς τὴν μειονότητα, με τὴν ὁποίαν ἐπὶ αἰῶνας συνέζη εἰρηνικῶτατα. Τέλος, εἶναι θέμα ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν τιμότητα και τῶν ἐν Κύπρῳ και τῶν ἐν Ἑλλάδι διαβιούντων Ἑλλήνων. Διότι οὔτε οἱ ἐν Ἑλλάδι οὔτε οἱ ἐν Κύπρῳ Ἑλληνες δεχόμεθα, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἀθετήσωμεν τὴν ὑπογραφήν μας και παραβαίνοντες τὰς συμφωνίας μας νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν Κύπρον ὡς βάσιν ἐπιθέσεως κατὰ τῶν γειτόνων μας. Πόσον σεβόμεθα τὴν ὑπογραφήν μας και πόσον προσπαθοῦμεν, ἀκόμη και με θυσίας, νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰς ἀναλαμβανομένας ὑποχρεώσεις μας, τὸ ἔχομεν ἀποδείξει πολλάκις και δὴ και εἰς τὸ πρόσφατον παρελθόν. Οἱ γείτονές μας τὸ γνωρίζουν καλύτερα και, με εἰλικρίνειαν και τιμότητα, τὸ ἀναγνωρίζουν εὐκολώτερον ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους. Ἐπὶ τῆς νήσου αὐτῆς ὀμιλεῖ ὄχι μόνον ἡ Ἱστορία, ἀλλὰ και τὸ πρόσφατον παρελθόν. Δύναται νὰ τοὺς τὸ ἐπιβεβαιώσουν οἱ ἐνταῦθα ὀμόθησοκοί των, οἱ ὁποῖοι συνέζων ἀδελφικῶτατα και ἀρμονικῶτατα με τοὺς ἐπὶ τῆς νήσου Ἑλληνας.

Ἡ Ἐνωσις τῆς νήσου με τὴν Ἑλλάδα θὰ γίνῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει. Ὅσον τὸ ταχύτερον, τόσον τὸ καλύτερον δι' ὅλους. Ἀρκετὰ ἔχει κοστίσει εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως ἡ παρεμπόδισίς της. Ἄς συνετισθῶμεν και ἄς σπεύσωμεν νὰ τὴν πραγματοποιήσωμεν. Εἶναι τὸ συμφερότερον και τὸ φρονιμώτερον. Τὸ ἐπιβάλλει και ἡ Ἱστορία μας και ὁ κατακτήτορ μας. Τὸ ἐπιβάλλουν αἱ θυσίαι και ὕμνων και πάντων τῶν Ἑλλήνων. Τὸ ἐπιβάλλει ἡ Δικαιοσύνη και ἡ ἰσότης. Δὲν εἶναι δυνατόν μία πλειοψηφία ἐξ 82 ο/ο νὰ παρεμποδίζεται εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς θελήσεώς της, διότι τάχα στρατηγικοί λόγοι ἐπιβάλλουν τοῦτο ἢ διότι κινδυνεύει δῆθεν ἡ μειοψηφία, ἡ ὁποία ἐπὶ αἰῶνας συντηρεχε και συντηξάνετο και συνειργάζετο ἀρμονικῶτατα με τὴν πλειοψηφίαν.

Ἄς τὸ πάρον ἐπὶ τέλους ἀπόφασιν : ἡ Ἐνωσις θὰ γίνῃ. Εἶναι γεγονός».

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος και οἱ συνοδεύοντες αὐτόν Συνοδικοὶ Μητροπολίται Τρίκκης και Σταγῶν κ. Διονύσιος και Διδυμοτείχου και Ὀρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνος παρεκάθησαν εἰς ἐπίσημον πρόγευμα, τὸ ὁποῖον παρέθεσε πρὸς τιμὴν των εἰς τὸ Προεδρικὸν Μέγαρον ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος και εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν περὶ τοὺς 50 προσκεκλημένοι.

Ὁ Ἐθνάρχης Μακάριος, προσφωνῶν τὸν Ἑλληνα Προϋπεράρχην, εἶπεν ὅτι εἶναι εὐτυχῆς διότι, ἀποδεχθεὶς τὴν πρόσκλησίν του, εὐρίσκειται ἀπὸ τριημέρου μετὰ τῆς ἀκολουθίας του εἰς τὴν Κύπρον. Συνεχίζων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου εἶπε τὰ ἀκόλουθα :

«Τὸ ὄνομα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἶναι στενωῶς συνδεδεμένον με τοὺς ἀγῶνας τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ δεσμὸς δὲ οὗτος καθίσταται ἀκόμη στενωτέρως διὰ τῆς ἐπισκέψεώς Σας εἰς τὴν Κύπρον. Πολλοὶ γνωρίζουν τὴν συμβολὴν Σας ὡς Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως τῆς Κύπρου εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Κυπριακοῦ Λαοῦ και ἰδιαίτερος τὸ τεράστιον ἔργον Σας εἰς τὸν τομέα τῆς διαφωτίσεως ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς πεδίου.

Ὀλίγοι ὅμως γνωρίζουν τὴν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς συμμετοχὴν σας εἰς τὸ προπαρασκευαστικὸν στάδιον τοῦ ἀγῶνος τῆς ΕΟΚ, ὅστις ἑτερομάτισε τὸ ἀποικιακὸν καθεστῶς τῆς Κύπρου.

Γνωρίζων προσωπικῶς τὰς λεπτομερείας τῆς προπαρασκευῆς τοῦ ἐπικοῦ ἐκείνου ἀγῶνος, θὰ ἔλεγον ὅτι αὐτὴ ἤρχισεν ὀπὸ τὴν στέγην οἰκίας προαστίου τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης και ὀλιγαριθμοὺς ὀμάς συγχάκις συνητῶμεθα δι' ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων και καταρτισμὸν σχεδίων. Περὶ τῶν λεπτομερειῶν τούτων τοῦ ἀγῶνος θὰ γράψῃ μελλοντικῶς ἡ Ἱστορία μας, τὸ ὄνομα δὲ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος θὰ καταγραφῆ εἰς πολλὰς σελίδας της.

Ὁ ἀγὼν ὅμως, ἀγαπητὲ Ἀδελφέ, δὲν ἔληξε, διότι δὲν ἐφθάσαμεν εἰσέτι εἰς τὸ τέρμα και εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ἀγῶνος, τὴν ἔνωσιν τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς νήσου μετὰ τοῦ ἐθνικοῦ κορμοῦ. Δι' αὐτὸ και ὁ ἀγὼν συνεχίζεται. Καὶ νέοι ἑλληνικοὶ βωμοὶ θυσίας ὕψονται εἰς τὸν κυπριακὸν χῶρον και καθαγιαίνονται διὰ τοῦ αἵματος τῶν ἐθνικῶν μαρτύρων.

Ὡς ὀρθῶς ἐτόνισεν εἰς τὸν λόγον της ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ἡ ἔνωσις δὲν θὰ δοθῆ ὡς δῶρον, ἀλλὰ θὰ κατακτηθῆ. Ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς γνωρίζει καλῶς τὴν σκληρὰν αὐτὴν ἀλήθειαν και πραγματικότητα. Καὶ ἀγωνίζεται, πρόθυμος πάντοτε διὰ πάσαν θυσίαν, διὰ νὰ ἴδῃ τὴν Κύπρον ἐντασσομένην ἀκεραίαν ἐντὸς τοῦ ἐνιαίου και ἀδιαίρετου χῶρου τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τοῦ πλησίον ἠκούσατε, Μακαριώτατε, κατὰ τὴν ἐνταῦθα βραχεῖαν παραμονὴν Σας, τὸν ἐθνικὸν παλμὸν τῆς Κύπρου. Εἶναι ὁ ἴδιος παλμὸς τὸν ὁποῖον ἠκούσατε πρὸ ἡμερῶν κατὰ τὴν περιοδείαν Σας εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα. Ὁ παλμὸς εἶναι ὁ ἴδιος. Εἶναι ὁ ἴδιος παλμὸς, διότι μία εἶναι ἡ καρδιά. Εἶναι ὁ παλμὸς τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς καρδίας.

Ἐπιστρέφων εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρακαλῶ ὅπως

διερμηνεύετε τὰ αίσθηματά και τούς πόθους τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ και τήν στερεάν ἀπόφασίν του, ὅπως ἀκλόνητος ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων συνεχίσθη τὸν ἀγῶνα μέχρι τοῦ ποθητοῦ τέρατος, εἰς τὸ ὁποῖον εὐχόμεθα νὰ φθάσωμεν συντόμως, διὰ νὰ εορτάσωμεν οἱ Πανελλήνες τήν μεγάλην ἡμέραν τῆς ἐνώσεως.

Εὐχαριστῶν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα διὰ τὴν χαρὰν, τὴν ὁποῖαν διὰ τῆς ἐπισκέψεώς της ἔδωσεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν και τὸν Ἑλληνισμόν της Κύπρου, προπύνω ὑπὲρ Ἀδτῆς, εὐχόμενος ὑγείαν, σταθερὰν μακρότητα ἡμερῶν και πᾶσαν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐνίσχυσιν εἰς τὸ ὑψηλὸν ἔργον της, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἐκκλησίας και τοῦ Ἔθνους».

Ἄπαντῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐχαρακτήρισε τὴν παραμονὴν του εἰς τὴν Κύπρον ὡς μίαν ἀπὸ τὰς εὐτυχιστέρας περιόδους τῆς ζωῆς του και ἐξέφρασε θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὴν θερμὴν φιλοξενίαν, τῆς ὁποίας τυγχάνει.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀνεφέρθη ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, εἰπὼν ὅτι ὁ ἀγὼν οὗτος, ὑπὸ τὴν ἀξίαν ἡγεσίαν τοῦ Ἐθνάρχου Μακαρίου, θὰ ἀχθῆ εἰς αἰσίον πέρας, ἐπιστεφόμενος διὰ τῆς ἐνώσεως. Ἦδη, ἐτόνισεν, ἐπραγματοποιήθη ἡ ἐνωσις τῶν ψυχῶν και δὲν εἶναι δυνατόν νὰ βραδύνῃ ἡ πολιτικὴ ἐνωσις.

«Ἡ Κύπρος εἶναι ἐλληνικὴ ἀπὸ τῆς χαραυγῆς τῆς ἱστορίας της. Ὁ πόθος τῆς ἐνώσεως ζῆ εἰς τὰς καρδίας τῶν Πανελλήνων ἀπανταχοῦ τῆς Γῆς και ὁ πόθος οὗτος εἶναι ἱστορικὴ ἐπιταγή, ἡ, ὁποία θὰ εἴρῃ δικαίωσιν και θὰ καταστῆ πραγματικότης», εἶπεν ἐν κατακλείδι ὁ Μακαριώτατος.

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας προσέφερε πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Μακάριον ὡς δῶρον χρυσοῦν ἀνάγλυφον χάρτιν, παριστάνοντα τὴν Ἑλλάδα και περικλείοντα διὰ χρυσοῦς γραμμῆς και τὴν Κύπρον.

Τὴν 5 μ.μ. οἱ Προκαθήμενοι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν εἶχον συνομιλίαν, εἰς τὰς ὁποίας συμμετέσχον και οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Τρίκκης και Σταγῶν, Διδυμοτείχου και Ὁρεστιάδος, Πάφου, Κιτίου και Κυρηναίας.

Τὴν ἐσπέραν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος ἔδωκε μεγάλην δεξίωσιν εἰς τὸ Προεδρικὸν Μέγαρον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Λευκωσίας διὰ τὰς Ἀθήνας, τὴν πρωίαν τῆς 25 Σεπτεμβρίου, ὁ Μακαριώτατος Ἀθηνῶν ἐδέχθη εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Λευκωσίας τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς :

«Ὀμιλῶν ἐκ μέρους και τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν, ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω, ὅτι εἴμεθα κατενθουσιασμένοι ἐκ τῆς ἐπισκέψεώς μας εἰς τὴν ἡρωϊκὴν μας Κύ-

προν. Ἡ προσήλωσις τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν πίστιν τῶν Πατέρων του και εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα μᾶς ἔχουν συγκινήσει βαθύτατα. Ὅλων ἀνεξαιρέτως διακαῆς πόθος, ὡς και ἡμεῖς διεπιστώσαμεν, εἶναι ἡ ἐνωσις τῆς Μεγαλονήσου μετὰ τὸν ἐθνικὸν κορμόν. Ἡ καρδία ὅλων τῶν Ἑλλήνων πάλλει μετὰ τὸν ἴδιον ἐθνικὸν παλμόν, ἀπόφασις δὲ πάντων εἶναι νὰ συνεχισθῆ ὁ ἀγὼν μέχρι τοῦ αἰσίτου τέρατος. Τὸ εὐχόμεθα ἐξ ὅλης ψυχῆς νὰ εἶναι σύντομον και ὀλοκληρωμένον.

Προσωπικῶς και οἱ τρεῖς μας ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν και δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην μας τὸσον πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἐθνάρχον Μακάριον και τὴν περὶ αὐτὸν Ἱεραρχίαν, ὅσον και πρὸς σύμπαντα τὸν ἐν Κύπρῳ Ἑλληνικὸν Λαὸν διὰ τὴν ἀδελφικὴν και θερμὴν ὑποδοχὴν και φιλοξενίαν, τὴν ὁποῖαν πανταχοῦ τῆς Κύπρου μᾶς ἐπεφύλαξαν».

Μετὰ τὰς δηλώσεις του πρὸς τοὺς δημοσιογράφους, οἱ Προκαθήμενοι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἐπευφημοῦμενοι ζωηρῶς ὑπὸ τοῦ συγκεντρωμένου πλήθους, ἐπεθεώρησαν τιμητικὸν ἀπόσπασμα τῆς Ἐθνοφρουρᾶς ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς Φιλαρμονικῆς τῆς ΕΛΔΥΚ.

Ἀκολούθως, ἀπεχαιρέτησαν τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος και τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν Ἱεράρχας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Πάφου κ. Γεννάδιος, Κιτίου κ. Ἀνθιμος, ὁ Χωρεπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Καλλίνικος, ὁ ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν και Ἀμύνης κ. Γεωργιάτσης, ὁ στρατηγὸς Διγενῆς και ἄλλοι στρατιωτικοί, ὁ σύμβουλος τῆς ἐλληνικῆς πρεσβείας κ. Στεφάνου, ἐξ ὀνόματος τοῦ κ. Πρέσβευς, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναχωρήσει τὸ ἐσπέρας τῆς προτεραίας, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἀστυνομίας κ. Χασάπης, ὁ ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Κύπρου κ. Χρυσόστομος, ἀνώτεροι κληρικοί, ἐκπρόσωποι τῶν θρησκευτικῶν μειονοτήτων και πλήθος κόσμου.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βραχείας ἐπισκέψεώς του εἰς τὴν Κύπρον, ὁ Μακαριώτατος ἔλαβε σωρεῖαν τηλεγραφημάτων ἐκ μέρους διαφόρων ὀργανώσεων και σωματείων τῆς Μεγαλονήσου, διὰ τῶν ὁποίων διεδήλουν τὸν ἄσβεστον πόθον τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου διὰ τὴν ἐνωσιν μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος και τὴν στερεάν ἀπόφασίν των νὰ ἀγωνισθοῦν δι' αὐτὴν μέχρι τῆς τελικῆς νίκης.

Ἄμα τῇ ἀφίξει του εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ περὶ τὴν 11' π.μ., ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἐλληνικὸν λαὸν τὸ ἀκόλουθον μήνυμα:

«Ἀπὸ τὴν μαρτυρικὴν και ἡρωϊκὴν μας μεγαλοῦση ὡς μεταφέρουμεν τοὺς ἀδελφικούς χαίρετισμούς ὅλων τῶν ἐκεῖ διαβιούντων Ἑλλήνων. Αἱ καρδίαι πάντων, ἀπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου και Ἐθνάρχου Μακαρίου μέχρι και τοῦ τελευταίου Ἑλλήνου, φλέγονται ὑπὸ τοῦ προαιωνίου διακαοῦς πόθου πρὸς ἐνωσιν μετὰ τὴν μητέρα Ἑλλάδα. Ἐπικαλοῦνται δὲ τὴν συνέχισιν

Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΒΡΕΣΘΕΝΗΣ

Ἡ ἀριστίνδην Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 20ῆς Ἰουνίου 1967, συσκεψαμένη ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, ἐξέλεξεν ἐκ τῶν κατὰ Νόμον προταθέντων ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου τὸν πανοσιολογιώτατον ἀρχιμανδρίτην κ. Δημήτριον Τρακατέλλην ὡς Βοηθὸν Ἐπίσκοπον αὐτοῦ, μετὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Βρεσθῆνης.

Τὸ μικρὸν Μήνυμα τοῦ ἐψηφισμένου Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Βρεσθῆνης ἐγένετο τὴν 12 Σεπτεμβρίου 1967 εἰς τὸ συνοδικὸν μέγαρον, τὸ δὲ μέγα Μήνυμα εὐθὺς μετὰ ταῦτα εἰς τὸ παρεκκλήσιον Ἁγίου Ἀνδρέου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἡ εἰς ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Βρεσθῆνης κ. Δημητρίου ἐγένετο εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν Ἀθηνῶν τὴν Κυριακὴν, 17 Σεπτεμβρίου 1967, προσεζάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου καὶ συλλειτουργούντων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Νεωπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνοῦ, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, Εἰκόνης κ. Ἀντωνίου, Διδυμοτείχου καὶ Ὁρρεσιᾶδος κ. Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Περιστερᾶς κ. Ἡλίας.

Εἰς ἀτμόσφαιραν βαθείας σιγῆς καὶ θρησκευτικῆς κατανύξεως, ὁ Μακαριώτατος προσεφώνησε τὸν Θεοφιλέστατον Βρεσθῆνη, εἰπὼν τὰ ἀκόλουθα :

«Θεοφιλέστατε,

Ἀνερχόμενος τὴν στιγμήν ταύτην τὰς βαθμίδας ταύτας, ἵνα εἰσέλθῃς εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, τὰς πατεῖς διὰ τελευταίαν φορὰν ὡς προσβύτερος, καλούμενος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἀναδεχθῆς τὴν ὑπάτην τῆς ἱερωσύνης βαθμίδα. Ἀπὸ τῆς νέας αὐτῆς σκοπιᾶς καλεῖσαι νὰ βοηθήσῃς τὸν ἐμπειπιστευμένον τὴν διαποίμανσιν τῶν ψυχῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν εἰς τὸ

βαρύτερον ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐναποτεθῆ ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν ὤμων του καὶ ἐπὶ τῶν παρειμένων χειρῶν του.

Ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ἀποτελεῖ τὸ δυσχερέστερον εἰς διαποίμανσιν τμήμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο δὲ ὄχι μόνον διὰ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπάγονται εἰς αὐτὴν καὶ ὁ ὁποῖος τὸ συντομώτερον δυνατὸν εἶναι ἀνάγκη μεγίστη, ὅπως ἐλαττωθῆ. Ἡ διαποίμανσις τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς περιοχῆς εἶναι δυσχερεστάτη καὶ διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἀφ' ἐνός μὲν ἀποτελεῖ αὕτη τὸ ἐπίκεντρον πολλῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων καὶ πνευματικῶν κατευθύνσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι πέπειται νὰ εἶναι ἡ προθήκη καὶ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐντεῦθεν, θεοφιλέστατε, ἐννοεῖτε ἐνδόλως, ὅτι τὸ καθ' αὐτὸ δυσχερὲς καὶ δυσβάστακτον ποιμαντορικὸν ἔργον τοῦ ἐπισκόπου, δυσχεραίνεται ἔτι μᾶλλον, προκειμένου περὶ τῆς περιφερείας ταύτης, εἰς τὴν ὁποῖαν Χάριτι θεῖα καλεῖσαι, ἵνα διαζονήσῃς. Τὰ μέτρα τοῦ σκάμματος, εἶναι ἀληθῆς, ὑπερβαίνουν τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις. Γνωρίζει ὁμοῦς ὁ καλῶν σε Κύριος, ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων ὁ Μέγας, ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἐπεξήτησες νὰ ἀναδεχθῆς τὰς προκειμένας εὐθύναις, ἀλλ' ὅτι καὶ δι' ὅλων σου τῶν δυνάμεων τὰς ἀπέφυγες καὶ ὅτι ἐπραξες πᾶν ὅ,τι ἦτο δυνατόν, ἵνα ἀποσείσῃς τὰ ἐπὶ τῶν ὤμων σου ἐπιτιθέμενα βάρη.

Διὰ τοῦτο πεποίθαμεν, ὅτι τὰ τάλαντα, τὰ ὁποῖα σοῦ παρέδωκεν ὁ Κύριος, θὰ τὰ πολλαπλασιάσῃς, ἀποθέτων ταῦτα εἰς τὰς θαυματουργοὺς χεῖράς Του καὶ διαθέτων ἐξ ὀλοκλήρου τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ μέγα ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον σὲ καλεῖ ἀνεκδότως. Διεπίστωσης ἤδη προσωπικῶς, ὅτι ἡ φυγὴ σου εἰς τὴν ἔρημον τῶν πέραν τοῦ ὠκεανοῦ σπουδαστηρίων καὶ τῶν ὑπερποντιῶν βιβλιοθηκῶν δὲν κατέστη δυνατόν, νὰ σὲ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τοῦ καλοῦντός σε.

τῆς ἐνεργοῦ συμπαραστάσεώς μας πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ στόχου. Τοὺς διεβεβαίωσαμεν, ὅτι σύμπας ὁ Ἑλληνισμὸς εὐρίσκειται ὀλοφύχως σύσσωμος παρὰ τὸ πλευρὸν των».

Τὴν 26ην Σεπτεμβρίου συνήλθεν ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποῖαν ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος αὐτῆς ἐνημέρωσεν ἐπὶ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ εἰς τὴν Κύπρον. Τὸ σχετικὸν ἀνακοινωθὲν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἔχει ὡς ἀκολούθως :

«Κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος ἀνεκοίνωσεν Αὐτῇ τὰ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ καὶ τῶν συνοδῶν του Ἀρχιερέων εἰς Κύπρον. Ἡ ὑποδοχὴ ὑπῆρξεν ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς, ἡ δὲ φιλοξενία λίαν ἐγκάρδιος. Ἐπεσκέφθησαν τὰς μεγαλυτέρας πόλεις τῆς νήσου, ἱερὰς Μονὰς καὶ ἀρχαιολογικοὺς χώρους, τὴν δὲ Κυριακὴν συνεροῦργησαν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Φανερωμένης

ἐν Λευκωσίᾳ μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου. Ἀπαντῶν ὁ Μακαριώτατος εἰς προσφωνήσεις, ἐξέφραξε τὸν θαυμασμὸν διὰ τὴν βαθεῖαν εὐσέβειαν καὶ τὸ ὑψηλὸν ἐθνικὸν φρόνημα τοῦ ἀγωνιζομένου Κυπριακοῦ λαοῦ, ἐτόνιζε τὸ δίκαιον τοῦ ἀγῶνος, καὶ μετὰ βεβαιότητος διετρῶνον τὴν πίστιν, ὅτι συντόμως, σὺν Θεῷ, θὰ ἐκπληρωθῆ ὁ προαιώνιος πόθος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς μαρτυρικῆς Μεγαλονήσου διὰ τὴν Ἐνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος.

Ἐξ ἄλλου εἰς ἰδιαιτέραν σύσκεψιν καὶ εἰς ἀτμόσφαιραν πολλῆς ἀγάπης καὶ φιλαδελφίας ἐγένετο ἀλληλοενημέρωσις καὶ ἀντηλλάγησαν σκέψεις ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος μετὰ χαρᾶς ἤκουσε τὰ ἀνωτέρω καὶ ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν πλήρη ἱκανοποίησιν αὐτῆς».

Σὲ χρειάζεται εἰς τὸν Ἀμπελώνά Του καὶ σὲ καλεῖ νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ πολλαπλάσιον τὰ πολλὰ τάλαντα, μὲ τὰ ὁποῖα σὲ ἐπροίκισε. Τὸ ἐξαίρετον καὶ ἀνεπίληπτον ἦθος σου, ἡ πολυμερὴς καὶ βαθεῖα μόρφωσίς σου, τὸ ταπεινὸν καὶ μετρίκιον τοῦ χαρακτήρός σου, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ παραγωγικότης τοῦ πνεύματός σου, τιθέμενα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ καλοῦντός σε, θὰ ἀναδειχθοῦν εἰς πολύτιμα ἐφόδια, τὰ ὁποῖα θὰ καρποφορήσουν πολλαπλασίως. Ὁ Κύριος ἀναμένει πολλά ἀπὸ σοῦ. Σοῦ εὐχόμεθα πάντες καὶ πεποιθήμεν, ὅτι διὰ τῆς ἀμαχίτου καὶ κρατερᾶς Ἐκείνου βοήθειας, συνυπονοοῦντων καὶ πάντων ἡμῶν τῇ δεήσει, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς μισθαποδοσίας, ὁ τὰ πάντα ἀνακρίνων καὶ μέχρι «μερισμοῦ ψυχῆς» δίκνυόμενος μισθαποδότης θὰ διαπιστώσῃ, ὅτι εἰς χεῖράς σου θὰ κοιτῆς καὶ ἄλλα πέντε τάλαντα, θὰ εἶσαι δὲ εἰς θέσειν νὰ τοῦ εἴπῃς: «Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς» (Ματθ. κε', 20).

Καὶ νῦν, «εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου», πρὸς χαρὰν πάντων ἡμῶν καὶ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὴν δόξαν τοῦ ὀνόματός Του καὶ τῆς ἀκαταλότου Ἐκκλησίας Του».

Βαθύτατα συγκεκινημένος ἀπὸ τὴν προσφώνησιν τοῦ Μακαριωτάτου, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Βρεσθένης κ. Δημήτριος ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

«Μακαριώτατε,

Βαθύτατα εὐχαριστῶ διὰ τὰ ὅσα ἡ πολλὴ Σας καλωσύνη μοῦ εἶπε. Τὰ λόγια Σας γεμίζουν τὴν ψυχὴν μου μὲ εὐγνωμοσύνην καὶ δέος. Εὐχαριστῶ ἐπίσης θερμότητα τόσο Ὑμᾶς, ὅσον καὶ τοὺς Σεβασμιωτάτους Πατέρας τῆς Ἱεροῦς Συνόδου διὰ τὴν ἐξαιρετικῶς τιμητικὴν ἐκλογὴν καὶ πρόσκλησίν σας νὰ διακονήσω τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ ὡς Ἐπίσκοπος. Εὐδοκίμως μακρὰν τῆς Ἑλλάδος, ἐδέχθην ἐντελῶς ἀποσοδοκίτως τὸ μήνυμα τῆς τελεσιδίκου ἐκλογῆς μου. Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν καὶ μέχρι τώρα ἠσθάνθηκα καὶ αἰσθάνομαι τὸ βάρος τῆς προσκλήσεως καὶ τὴν τρομακτικὴν εὐθύνην. Ἐπρόκειτο καὶ πρόκειται δι' ἓνα πολὺ ὀδυνηρὸν γεγονός, δι' ἓνα γεγονός, ὀπίσω ἀπὸ τὸ ὁποῖον κρύβεται ἓνας δρόμος ἀφαντάτως σκληρός.

Ἐξῆσα τὸ γεγονός αὐτὸ ὡς τὸ μεγαλύτερον καὶ φοβερώτερον πρόβλημα, τὸ ὁποῖον μοῦ ἐτέθη ποτέ, ὡς μίαν προσωπικὴν καὶ ἐναγώνιον πάλην μὲ τὸν Θεόν. Δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ παλαίῃ κανεὶς μὲ τὸν Κύριον τῶν Δυνάμεων, τὸν Θεὸν ποὺ εἶναι πᾶρ καταναλισκὸν «καὶ Θεὸς ζηλωτής», ποὺ εἶναι ταυτοχρόνως ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή, ἡ Ἀγάπη καὶ ἡ Ἐλευθερία, τὸν Θεὸν ὁ ὁποῖος ἔγινεν Ἄνθρωπος, διὰ νὰ λυτρώσῃ καὶ θεώσῃ τὸν ἄνθρωπον.

Ἐπὶ ἔξῃς πάρα πολλὰ καὶ οὐσιώδη τὰ στοιχεῖα, ποὺ μὲ ἠμπόδισαν νὰ ἀναλάβω ἀμέσως τὴν εὐθύνην τῆς ἀποδοχῆς τῆς τιμητικωτάτης ἐκλογῆς μου. Δὲν εἶναι δυνατόν καὶ δὲν θὰ εἶχε νόημα νὰ τὰ παρουσιάσω ἐδῶ ὅλα. Ἐπιτρέψατέ μου ὅμως νὰ ἀναφέρω

ὁρισμένα χαρακτηριστικὰ ἐξ αὐτῶν ὅχι τόσο ὡς προσωπικὴν ἱστορίαν ὅσον ὡς κατὰθεσιν μιᾶς μαρτυρίας χάριν τοῦ λαοῦ τοῦ Κυρίου.

Α'

1. Καὶ μόνον τὰ ὅσα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει εἰς τὰς δύο ἐπιστολάς του πρὸς τὸν Τιμόθεον θὰ ἦσαν ἱκανὰ διὰ νὰ μὲ σταματήσουν: «Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, μὴ πάρονον, μὴ πλήκτην, ἀλλ' ἐπεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλόδογρον» (Α' Τιμ. γ' 2). Αἴξεις σαφεῖς εἰς περιοχόμενον, φορτισμένα

Ὁ Θεοφιλέστατος Βρεσθένης κ. Δημήτριος.

μὲ ἔντασιν, συνοδευόμεναι ἀπὸ λακωνικὰς ἐντολάς πρὸς τὸν ἐπίσκοπον: «πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ» (δ' 13), «δίωκε δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα» (στ' 11). «Συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ» (Β' Τιμ. α' 12). «Νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν δικαιοσύνην σου πληροφόρησον» (Β' Τιμ. δ' 5). Αἱ φράσεις αὐταί, φράσεις ἐκπληκτικῆς διανοητικῆς, μὲ ἐσφυροκόπησαν ἀδυσωπήτως ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ μὲ σφυροκοποῦν. Καὶ δὲν ἦσαν μόνον αὐταί. Ἦτο καὶ τὸ συγκλονιστικὸν εἰκοστὸν κερφάλιον τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ἐκεῖ ὅπου ὁ

μεγάλος Ἀπόστολος Παῦλος ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου καὶ διαγράφει μὲ τρόπον ὄντως μοναδικὸν τὴν οὐσίαν καὶ τὸ νόημα τῆς ἀποστολικῆς καὶ ἐπισκοπικῆς ζωῆς. Δὲν εἶναι καθόλου εὐκόλον νὰ ἐπωμισθῇ κανεὶς τὸ βᾶρος τοῦ ἐπισκοπικοῦ λειτουργήματος, ὅταν αὐτὸ περιγράφεται, ὅπως περιγράφεται ἀπὸ τὸν Ἀπ. Παῦλον. Ἡ δυσκολία γίνεταί ἀκόμη μεγαλύτερα, ὅταν ἀναλογισθῇ κανεὶς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου περὶ τοῦ καλοῦ Ποιμένου, λόγους ἐξόχως οὐσιαστικὸς διὰ τὸν Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος ὡς καλὸς ποιμὴν πρέπει νὰ θέτῃ καθημερινῶς «τὴν ψυχὴν τοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων», νὰ «γνώσκῃ τὰ πρόβατά του καὶ νὰ καλῇ αὐτὰ κατ' ὄνομα» (Ἰωάν. ι' 11, 14). Διεπίστωσα, ὅτι ἀπείχα πάρα πολὺ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ καὶ ἐπομένως, ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ χωρήσω πρὸς τὴν κατεῦθυνσιν αὐτῆν.

2. Μετὰ τὴν Κ. Διαθήκην ἐξήτησα κάποιον φῶς εἰς τὰ ἀρχαιότατα Πατερικὰ κείμενα πρὸ ὁμιλοῦν διὰ τὸν Ἐπίσκοπον, δηλ. εἰς τὰς συγκλονιστικὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου καὶ Μάρτυρος. Ἡ μελέτη τῶν κειμένων αὐτῶν τοῦ Β' αἰῶνος ἠδῆξε τὴν πίσιν καὶ ἔκαμε τὸ πρόβλημα ἀκόμη δεύτερον. Διότι, ὅπως εἶναι γνωστὸν, ὁ ἅγιος μάρτυρ Ἰγνατίος ὁ Θεοφόρος ὁμιλεῖ διὰ τὸν Ἐπίσκοπον καὶ τὸ λειτουργημὰ του μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μὲ ἓνα τρόπον πρὸς προκαλεῖ δέος καὶ ἕλκον. Δὲν διστάζει νὰ ὀνομάσῃ τὸν Ἐπίσκοπον «τύπον τοῦ Θεοῦ Πατρὸς» (Τραλ. 3, 1), «προκαθήμενον εἰς τόπον Θεοῦ» (Μαγν. 6, 1), «πεπιστευμένον τὰ κορυτὰ τοῦ Θεοῦ» (Τραλ.), καὶ δι' αὐτὸ καλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ ἀντικρούζον τὸν ἐπίσκοπον ὅπως θὰ ἀντίκρουζον τὸν ἴδιον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· «δεῖ προσβλέπειν τὸν ἐπίσκοπον ὡς αὐτὸν τὸν Κύριον» (Ἐφ. 6, 9). Καθὼς ἐμελετοῦσα πάλιν καὶ πολλάκις τὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου, τὰς ἠσθάνομην νὰ μὲ ἀποτρέπον ἀπὸ τοῦ νὰ δεχθῶ τὴν ἐκλογὴν καὶ πρόσκλησιν. Τὸ βᾶρος ἦτο πάρα πολὺ μεγάλο διὰ τοὺς εὐθραύστους ὄμους μου.

Β'

Εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν φωνὴν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἤλθε νὰ προστεθῇ καὶ ἡ πίσις ἐκ τῆς συγχρόνου πραγματικότητος. Ἡ πραγματικότης αὐτῆ ἔθεσεν ἐνώπιόν μου ἀδυσώπητα ἐρωτήματα καὶ ὑπεγράμμισεν ἐντονώτερον ὀρισμένους φοβεροὺς κινδύνους, πρὸς ἀπειλοῦν ἓνα Ἐπίσκοπον.

1. Πρῶτον, ὁ Ἐπίσκοπος δὲν εἶναι προφανῶς ἐπίσκοπος μόνον τῶν θρησκευτικῶν ἀνθρώπων, ἐκείνων πρὸς ἔρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ τῶν ἄλλων πρὸς ἐμφανίζον ἐντονα θρησκευτικὰ ἐνδιαφέροντα. Εἶναι ἐπίσκοπος ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἐφ' ὅσον εἶναι τύπος τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς Πατὴρ ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους καὶ ὁ Ἐπίσκοπος ὀφείλει νὰ περιβάλλῃ μὲ τὴν στοργὴν τοῦ ὄλου, χωρὶς διακρίσεις. Ὁ Ἐπίσκοπος ὡς τύπος τοῦ Κυρίου, ὀφείλει νὰ εὐρῆ ἐκείνους πρὸς εἶναι μακρὰν, ἐκείνους πρὸς εἶναι περιφρονημένοι καὶ μόνοι, ἐκείνους πρὸς εἶναι ἀδικημένοι καὶ τραυματισμένοι, χωρὶς ἐλπίδα, χωρὶς πίστιν, χωρὶς νόημα ζωῆς, χωρὶς Θεόν. Μέσα

εἰς τοὺς Ναοὺς εὐρίσκειται ἓνας μικρὸς μόνον ἀριθμὸς, ὁ πολὺς λαὸς εἶναι πιθανώτατα ἔξω ἀπὸ τοὺς Ναοὺς καὶ ἴσως διαφανεῖ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἢ ἀδιαφορεῖ δι' αὐτήν. Δὲν παύει ὁμοῦς ὁ λαὸς αὐτός, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ νὰ εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ Θεοῦ, μιᾶς ἀγάπης καὶ ἐνὸς σεβασμοῦ ἀληθινὰ μοναδικοῦ εἰς μίαν ἐποχὴν, πρὸ οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι δείχνουν ἐμπράκτως, ὅτι δὲν ἀγαποῦν καὶ δὲν σέβονται τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Ἐπίσκοπος ὁμοῦς δὲν γνωρίζει ἄλλην γραμμὴν ἀπὸ τὴν γραμμὴν τοῦ Θεοῦ καὶ δι' αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ἀνοιχτός πρὸς ὄλους καὶ ἀναζητητὴς τῶν μακρῶν, ἄνθρωπος πρὸς τὰ ὑψώθη τὴν καρδίαν του ὑπεράνω διακρίσεων, κοινωνικῶν τάξεων, φύλον, ἰδεολογίας, πολιτικῆς καὶ θὰ βλέπῃ πάντοτε καὶ μόνον τὸν ἄνθρωπον, τὸ τέκνον τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἐρώτημα πρὸς ἡγήθη ἀμείλικτον ἐντός μου ἦτο: Θὰ ἤμποροῦσα ὡς Ἐπίσκοπος νὰ ζήσω κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; Ἡ θὰ ὑποκύνω εἰς ποικίλας δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἐνεργοῦν ἐπὶ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τὸν ὠθοῦν νὰ γίνῃ ἄνθρωπος διακρίσεων, περιορισμένους εἰς τοὺς ἐκκλησιαζομένους Χριστιανοὺς καὶ εἰς ὀρισμένους ἀνθρώπους καὶ λησιμονῶν τὰς πολλὰς χιλιάδας τῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι διφοῦν τὸν Θεόν, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὸ καταλαβαίνουν; Ὁμοιογῶ ὅτι τὸ ἐρώτημα αὐτὸ μὲ ἐβασάνισεν ὄχι ὀλίγον.

2. Ἐνα δεύτερον πρόβλημα, πρὸς ὠρθώθη ἐνώπιόν μου, ἔχει σχέση μὲ τὴν γενικὴν κατάστασιν ἀνησυχίας καὶ ἀνικανοποίητου, πρὸς κυριαρχεῖ σήμερα εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Μέσα εἰς τὴν κατάστασιν αὐτῆν, οἱ ἄνθρωποι ἀναζητοῦν στηρίγματα διὰ νὰ οἰκοδομήσουν τὴν ἐλπίδα των καὶ ὡς ἓνα τοιοῦτον στηρίγμα παρουσιάζεται συχνὰ ἢ Ἐκκλησία καὶ τὰ μέλη της, πρωτίστως οἱ Ἐπίσκοποι της, παρὰ τὰς ἀδυναμίας των. Ἦδη οἱ ἄνθρωποι, ἀπηλυσμένοι ἀπὸ κάθε τι, φθάνουν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἢ Ἐκκλησία εἶναι ἢ τελευταία ἐλπίς καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ γίνῃ ἢ βᾶσις πάσης ἐλπίδος, καὶ νὰ μεταβάλλῃ ριζικῶς τὴν κατάστασιν, καὶ μάλιστα προχωροῦν μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀπαιτοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν λύσιν δι' ὅλα τὰ προβλήματα. Τὸ φαινόμενον σὺτὸ ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τοὺς φοβερωτέρους πειρασμοὺς δι' ἓνα Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος μάλιστα αισθάνεται τὴν ἀνησυχίαν καὶ τὴν ἀγωνίαν τῶν συγχρόνων κοινωνιῶν. Διότι εἶναι πολὺ φυσικὸν νὰ καταληφθῇ ἀπὸ τὸ ἄγχος, ὅτι ὡς στέλεχος τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ ἐξέσῃ λύσεις δι' ὅλα τὰ θέματα καὶ νὰ παίξῃ ρόλον ἐνὸς ἀνακαινιστοῦ ὄλου τῶν κακῶς ἐχόντων. Δηρωτήθη: Θὰ ἔχω τὴν δύναμιν ὡς Ἐπίσκοπος νὰ ἐπιμείνω εἰς τὸ ὅτι ἢ μόνη ἐλπίς εἶναι ὁ Θεὸς ὁ προαιώνιος καὶ μένων εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ γενόμενος ἄνθρωπος χάριν ἡμῶν; Ἡ θὰ ὑποκύνω εἰς τὸν πειρασμόν, θὰ προσπαθῶ νὰ παίξω τὸν ρόλον ἐνὸς μικροῦ ἔστω ἀνακαινιστοῦ, πρᾶγμα πρὸς εἶναι ὄντως ὀλέθριον;

3. Ἐνα τρίτον συναφὲς πρόβλημα ἢ μᾶλλον κίνδυνος: Ὁ κίνδυνος τῆς ἐμπλοκῆς τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας μέσα εἰς ἓνα κινεῶνα προβλημάτων. Σήμερα, ὅπου καὶ ἂν στρέψῃ κανεὶς τὸ βλέμμα, ἀντικρούει προβλήματα καὶ ἐρωτηματικά. Καὶ μέσα

εἰς τὸ πέλαγος αὐτὸ τῶν προβλημάτων ἐνδέχεται νὰ λησμονηθῇ τελικὰ τὸ ἐν «οὐτῶνός ἐστι χρεία», δηλ. ὁ Θεός. Πόσῃ δυνάμει καὶ ἀντοχῇ χρειάζεται νὰ διαθέτῃ ὁ Ἐπίσκοπος, ὥστε ἐνῶ θὰ ζῆ καὶ θὰ σκέπτεται τὰ προβλήματα πὸν πιέζουν τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον θὰ ἠμπορῇ ταυτοχρόνως νὰ μεταγίγνη καὶ νὰ μεταφέρῃ τὴν πραγματικότητά τοῦ Θεοῦ. Θὰ ἠμπορῇ νὰ καθιστᾷ ψηλαφητὴν τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον, θὰ εἶναι ἓνα ἀνοιγμα τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν κόσμον, θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ πείσῃ οὐσιαστικὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ἡ τελευταία λέξις δὲν εἶναι τὸ πρόβλημα, τὸ χάος ἢ ἡ ἔλλειψις νοήματος, ἀλλὰ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τοῦ κόσμου, ὁ Θεός ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ μόνη ἐγγύησις διὰ τὴν αἰώνιον.

Φυσικὰ, διὰ νὰ ἠμπορῇ ὁ Ἐπίσκοπος νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ ἔργον, χρειάζεται τεράστια ἀποθέματα δυνάμεως καὶ πίστεως, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς δὲν ἔχω. Πῶς λοιπὸν νὰ προχωρήσω ;

Καὶ αὐτὰ ἀποτελοῦν μέρος μόνον τῶν προβλημάτων καὶ δυσκολιῶν πὸν ἀντιμετώπισα.

Γ'

Ἐν τούτοις τὴν ὥραν αὐτὴν εὐρίσκουμαι ἐδῶ ἐνώπιόν σας, ἐν μέσῳ τοῦ προσενοχόμενου λαοῦ. Προῶγμα πὸν σημαίνει, ὅτι ἡ τελικὴ ἀπάντησις ἦτο ναί, ὅτι ἀποδέχομαι, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὴν πρόσκλησιν νὰ Τὸν ὑπηρετήσω ὡς ἐπίσκοπος. Καὶ τὴν ἀποδέχομαι διότι μοῦ τὴν ἀπευθύνει ἡ Ἐκκλησία, ἡ θεμελιωθεῖσα ἐπὶ τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ καθοδηγούμενη ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἡ Ἐκκλησία πὸν ἀπλωθεῖ τὰς πτέρυγας τῆς εἰς τὸ βαθύ παρελθὸν καὶ τὸ ἀδηλον μέλλον καὶ καλύπτει ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ὅχι μόνον τὸν ἑλληνικὸν χῶρον, ἀλλ' ὀλόκληρον τὴν γῆν. Ἡ Ἐκκλησία πὸν ἔχει ἱστορίαν αἵματος ἀλλὰ καὶ τραγωδιῶν, ἀγρίους καὶ ἁμαρτωλοῦς. Ἐνώπιον μῆς τόσον σαφοῦς κλήσεως, ἡ ὁποία εἶναι κλήσις εἰς διακονίαν καὶ ὑπηρεσίαν τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς παρὰ νὰ ὑποταχθῇ, παρὰ τὴν ὑπαρξιν ἰσχυροτάτων ἐρωτηματικῶν. Αὐτὸ φυσικὰ δὲν γίνεται χωρὶς πόνον καὶ πῆσιν. Ἀλλὰ τίποτε δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ σημασίαν, ὅταν τὸ τρομερὸν βῆμα, τὸ ὁποῖον μὲ προσκαλεῖ ὁ Θεός νὰ κάμω, εἶναι βῆμα πρὸς διακονίαν. Ἦδη ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δὲν μοῦ ἀπομένει ἄλλος δρόμος, παρὰ νὰ ὑπηρετῶ μὲ ὅλας μου τὰς δυνάμεις τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τοὺς ὁποῖους μὲ στέλλει ὁ Θεός. Νὰ τοὺς ὑπηρετῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Θεοῦ μὲ εὐκρίθειαν, τιμότητα, ἀγάπην καὶ σεβασμόν. Τὸν ἱκετεύω ἡ διακονία αὐτὴ νὰ εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν λειτουργίαν τοῦ κόκκου τοῦ σίτου, ὁ ὁποῖος πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθνήσκει, διὰ νὰ φέρῃ καρπὸν. Ἐνθῆθητε σὰς παρακαλῶ, Μακαριότατε, Σεβασμιότατοι Πατέρες, ἱερεῖς καὶ ὅλοι ὅσοι εἰσθε ἐδῶ, νὰ γίνω ἀληθινὸς σίτος τοῦ Θεοῦ, ἀποθνήσκων διὰ νὰ δώσῃ καρπὸν «εἰς ζωὴν αἰώνιον».

Βιογραφικὸν σημείωμα τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Βρεσθένης κ. Δημητρίου Τρακατέλλη

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Βρεσθένης κ. Δημήτριος Τρακατέλλης ἐγεννήθη τὸ 1928 εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἐξ εὐσεβῶν γονέων. Μετὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, ἐνεγράφη εἰς τὸ Πειραματικὸν Σχολεῖον Θεσσαλονίκης, ἐξ οὗ ἀπεφοίτησε μὲ τὸν βαθμὸν ἄριστα.

Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα 1946—1950, ἐσπούδασε τὴν Θεολογίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, λαβὼν τὸ πτυχίον του μὲ τὸν βαθμὸν ἄριστα. Κατὰ τὴν περίοδον τῶν σπουδῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ μέχρι τοῦ 1964, ἔμεινε εἰς τὴν Ἀδελφότητα Θεολόγων «Ζωή». Εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου εἰσῆλθε τὸ 1960.

Ἐλαβε μέρος εἰς θεολογικὰ συνέδρια ἔξω τῆς Ἑλλάδος, τὸ 1961 εἰς Ἰταλίαν καὶ τὸ 1963 εἰς Ἀγγλίαν.

Ἀπὸ τὸ 1964 μέχρι σήμερον εὐρίσκεται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Harvard τῆς Ἀμερικῆς, ἀσχολούμενος εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν σπουδὴν τῆς Καινῆς Διαθήκης, τῆς Πατερικῆς φιλολογίας καὶ τῶν πατερικῶν κειμένων τῶν πρώτων αἰώνων.

Κατὰ τὴν περίοδον 1950—1964 ἀνέπτυξε πλουσίαν δρασίαν, ἐργασθεὶς μὲ ἐνθουσιασμόν : α) ὡς ἱεροκλήρυξ εἰς ἱεροὺς ναοὺς Ἀθηνῶν καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, β) ὡς τακτικὸς ὁμιλητὴς εἰς τὰς συναθροίσεις τῆς Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ἐνώσεως καὶ τῶν Χριστιανικῶν Μαθητικῶν Ὁμάδων, γ) ὡς ἀρθρογράφος εἰς θρησκευτικὰ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας, δ) ὡς ὄργανωτὴς καὶ κύριον στέλεχος τῶν θεολογικῶν συνεδρίων «Ἐφεσος», τὰ ὁποῖα ὀργανώνει ἡ Ἀδελφότης Θεολόγων «Ζωή» καὶ ε) ὡς ὄργανωτὴς φοιτητικῶν κατασκηνώσεων τῆς Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ἐνώσεως, ἐν συνδυασμῷ μὲ ἱεραποστολικὴν ἐργασίαν εἰς ἀκριτικὰς περιοχάς.

Τὸ συγγραφικὸν ἔργον του περιλαμβάνει κυρίως τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν ἀρθρογραφίαν καὶ τὰ βιβλία «Ἰησοῦς» (μετάφρασις), «Παρουσία Χριστοῦ» (μετάφρασις) καὶ «Ἐνας ἄνθρωπος μιλάει στὸν Θεόν».

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Βρεσθένης κ. Δημήτριος Τρακατέλλης κατακοσμεῖται μὲ πολλὰς ἀρετάς. Ἐχει ἐξαιρετὸν ἦθος, ἀνεπλήρητον βίον, πολυμερῆ μὀρφωσιν, εὐρείας καὶ ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἱεράς μας Παράδοσεως διαυγαζομένης ἀντιλήψεως, γόνιμον καὶ φωτεινὴν σκέψιν, ὑψηλὸν αἴσθημα εὐθύνης, ἰσχυρὰν πίστιν, ἱεραποστολικὴν συνείδησιν, ταπεινοφροσύνην καὶ φόβον Θεοῦ. Αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ ἀποτελοῦν ἐγγύησιν, ὅτι ἡ διακονία του ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὡς Ἀρχιερέως θὰ εἶναι καρποφόρος, πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΒΑΤΙΚΑΝΕΙΟΥ ΣΥΝΟΔΟΥ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΑΣ

Ε Π Ι Λ Ε Γ Ο Μ Ε Ν Α

Τὸ παρεμπесὸν ἱστορικὸν γεγονός.

Καθ' ὃν χρόνον ἤρχιζεν ἡ δημοσίευσις τῆς ἀναφερομένης εἰς τὰς μετὰ τὸ ἔργον τῆς Βατικανείου συνόδου ὑποχρεώσεις μας σειρᾶς τῶν ἄρθρων ἔλαβε χώραν γεγονός, χαρακτηρισθὲν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἰς συνέντευξίν του πρὸς τὸ Γαλλικὸν Πρακτορεῖον¹ ὡς «ἱστορικὸν κολοσσιαίας σημασίας, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἔχη μέγιστον ἀντίκτυπον εἰς τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν», τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς δηλαδὴ καὶ τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Πρόκειται τ.ξ. περὶ τῆς κατὰ τὴν 25 Ἰουλίου 1967 ἐπισκέψεως τοῦ Ρωμαίου ποντίφηκος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν ὁποίαν ὁ αὐτὸς Μακαριώτατος εἰς μὲν τὸ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη τηλεγράφημά του ἐχαρακτήρισεν ὡς «λίαν ἐγγενῆ καὶ φιλάδελφον χειρονομίαν τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος» καὶ ὡς «βαρυσήματον Παπικὴν πρωτοβουλίαν», εἰς δὲ τὸ πρὸς αὐτὸν τὸν Πάπαν τηλεγράφημά του «ὡς ἀξιόπαινον καὶ θαυραλέαν πρωτοβουλίαν τῆς Αὐτοῦ σεπτῆς Κορυφῆς»² καὶ εἰς τὴν πρὸς τὸ Γαλλικὸν Πρακτορεῖον συνέντευξίν του δὲν ἐδίστασε νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι αὐτὸς «ὁ Κύριος ἐνέπνευσε πρὸς τὸν μεγαλόπνοον καὶ θαυραλέον Προκαθήμενον τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας τὴν σκέψιν τῆς ἐπισκέψεώς του ταύτης καὶ ἐνίσχυσε τὴν θέλησίν του εἰς τὸ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν πραγματοποίησίν της». Πράγματι δέ, «ἐφ' ὅσον πιστεύομεν, ὅτι ὁ Θεὸς παρακολοθεῖ καὶ κυβερνᾷ τὴν Ἐκκλησίαν Του», «θὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ Κύριος ἐργάζεται διὰ τὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ του ἐξελίξεις «κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ὑπερβαίῃ πᾶσαν ἀνθρωπίνην πρόβλεψιν. Διότι μόλις πρὸ μηνός, ποῖος θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἶχε προβλέψει τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς τοιαύτης ἐπισκέψεως;».

Aggiornamento τοῦ παπικοῦ πρωτείου.

Οὐδένα ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρισμῶν δὲν θὰ θέσωμεν ὑπ' ἀμφισβήτησιν καὶ ἡμεῖς. Θὰ προσθέσωμεν δὲ μόνον, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Προκαθημένου τῆς παλαιᾶς Ρώμης εἰς Φανάριον ἐγένετο κατὰ συγχρονιστικὴν ἐκδοχὴν καὶ ἀσκησιν τοῦ παπικοῦ πρωτείου, τείνουσαν νὰ ἀποδείξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης καὶ πάλιν «π ρ ο κ α θ η μ έ ν η ν τ ῆ ς ἀ γ ά π η ς» κατὰ τὴν παλαιὰν διακήρυξιν τοῦ ἀποστολικοῦ πατρὸς Ἰγνατίου³. Καὶ ἐξηγούμεθα.

Ὅτε πρὸ διετίας περίπου εἶχεν ἀνακηνηθῆ μετ' ἀρετῆς ζωηρότητος καὶ ἐπιμονῆς ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα

ἐκδιδομένης «Καθολικῆς» τὸ ζήτημα τοῦ παπικοῦ πρωτείου καὶ ἐνεπλάκημεν εἰς ὀξεῖαν συζήτησιν μετὰ τοῦ ἀρθρογράφου αὐτῆς, εἰς ἐν ἐκ τῶν ἀντιταχθέντων κατ' αὐτὴν ἄρθρων, ὡς ἐνθουμούμεθα καλῶς, προβλήθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀνεπτύχθη ἀρκούντως τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι τὸ πρωτεῖον ἐχρηγήθη εἰς τὸν Προκαθήμενον τῆς Ρώμης οὐχὶ ὡς προνόμιον ἐξουσιαστικῆς ὑπεροχῆς καὶ ἐγωιστικῆς ἀθθεντίας ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων καὶ ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ὡς διακονία ἐπιβάλλουσα εἰς τούτον πλείονα καθήκοντα ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους καὶ ὑποχρεούσα αὐτὸν νὰ ὑπηρετῇ τοὺς πάντας πρὸς σωτηρίαν καὶ οἰκοδομὴν αὐτῶν ἐν Χριστῷ. Τὴν ἰδέαν ταύτην ἐπανέλαβε τότε ὁ ἀρθρογράφος καὶ εἰς ἕτερον ἄρθρον αὐτοῦ, ἐπιζητῶν οὕτω νὰ παρουσιάσῃ τὸ πρωτεῖον τοῦ Προκαθημένου τῆς Ρώμης ἀπηλλαγμένον κατὰ τὸ δυνατόν πάσης τραχύτητος, τὴν ὁποίαν ἡ δεσποτικὴ του ἐμφάνισις θὰ προσέδιδεν εἰς αὐτό.

Κατὰ τὴν ἐφετερινὴν περίοδον ἐξ ἄλλου τῆς καθ' ἡμᾶς Μ. Τεσσαρακοστῆς συνέβη νὰ περιέλθῃ εἰς γνώσιν ἡμῶν ἐξ ἐπισήμου πηγῆς καὶ ἀνακοινώσεως τις ἐκ τῶν κύκλων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Γενεύης, ὅτι μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἐσημειώθη, ὅτι διὰ πρώτην φορὰν καὶ τὸ Βατικανὸν αὐτὸ ἐχρησιμοποίησε τὴν ἰδέαν ταύτην προσαρμοζόν πρὸς αὐτὴν τὸν θεσμόν τοῦ παπικοῦ πρωτείου καὶ ἐκδεχόμενον αὐτὸ κατὰ πνεῦμα ἀποσκοποῦν οὐχὶ κυρίως εἰς τὴν καθυπόταξιν τῶν ἄλλων, ἀλλ' εἰς πᾶσαν πρωτοβουλίαν πρὸς ἐξυπηρέτησιν αὐτῶν καὶ τῆς ὅλης Οἰκουμένης.

Ἄλλὰ καὶ εἰς ἐν ἄρθρον τοῦ René Laurentin, γραφὲν εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Πάπα εἰς Φανάριον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Tout faire pour hâter l' unité» (= Νὰ κάμωμεν τὸ πᾶν διὰ νὰ ἐπιστεῦσωμεν τὴν ἑνωσιν) ἐπάγονται ὡς συμπέρασμα τὰ ἐξῆς: «Ἡ χειρονομία αὕτη (τοῦ πάπα) εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν μίαν νέαν ἀντίληψιν περὶ τοῦ πρωτείου. Αἱ συνέπειαι ἐκ τούτου θὰ εἶναι σὺν τῷ χρόνῳ ἀνυπολόγιστοι. Τὸ πρωτεῖον χάνει τὴν ἀκαμψίαν, ἣτις προσεγγίνοτο εἰς αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν Ρώμην. Ἀναλαμβάνει τὸ πρόσωπον τοῦ Εὐαγγελίου. Ποία χάρα, ποία ἀνακούφισις, ποία εὐεργεσία διὰ τὴν Δύσιν, καθὼς καὶ διὰ τὴν Ἀνατολήν»⁴.

Ἐξ ὧν τούτων καταφαίνεται, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Προκαθημένου τῆς Ρώμης, ἡ προλαβοῦσα καὶ προτιμήσασα τὸν ἐπόμενον ἐν τοῖς πρωτείοις ἀδελφὸν αὐτοῦ τῆς Νέας Ρώμης, δὲν ἐγένετο ἐπὶ ἀθετήσει τινὶ τοῦ ἀξιουμένου ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ ἀποστόλου Πέτρου πρωτείου, ἀλλὰ δέον νὰ ἐρμηνευθῇ ὡς ἀσκησις τούτου κατὰ πνεῦμα συγκεχρονισμένον (aggiornamento) καὶ ἦττον ἀντιτιθέμενον πρὸς τὸ εὐαγγελικόν, ἐμφανίζον δὲ τὴν Ρώμην «π ρ ο κ α θ η μ έ ν η ν

1. Ἐφημερ. Ἀθηνῶν «Ἐλεύθερος Κόσμος» τῆς 2 Αὐγούστου 1967.

2. Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» τῆς 1 Αὐγούστου 1967 σελ. 430 καὶ 431.

3. Ρωμαίους Ἰγνάτιος Προϊμιον ΒΕΠ 2,274.

4. Informations Catholiques Internationales, Αὐγούστου 1967 σελ. 4.

τῆς ἀγάπης». Διὰ τούτων βεβαίως δὲν ἀποσκοποῦμεν νὰ ἀρνηθῶμεν τὸ θαρραλέον τῆς παπικῆς πρωτοβουλίας οὐδὲ τὸ ρηξικέλευθον τῆς θαυμαστῆς ἀποφασιστικότητος τοῦ Ρωμαίου ποντίφηκος. Διότι καὶ πολλῶ πρότερον, πρὸ αἰώνων πολλῶν μεταξὺ τῶν τίτλων, τοὺς ὁποίους εἰς ἕκαστος τῶν παπῶν ἐγκαλλωπιζόμενος προέβαλλεν, ἦτο καὶ ὁ τίτλος «servus servorum Dei» (= δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ). Ἐν τῇ πράξει ὁμοίως ὁ οὕτως τιτλοφορούμενος δούλος προέβαλλεν εἰς προσκύνησιν τὸν πόδα, πᾶν ἄλλο ἢ δούλος τῶν πιστῶν ὑπάρχων. Ὑπόχει τεραστία ἀπόστασις μεταξὺ τῆς θεωρίας καὶ τῆς πράξεως μεταξὺ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων. Ὁ δὲ πάπας Παῦλος ὁ ΣΤ' προχωρήσας ἀπὸ τῶν ἐνδόλων λόγων εἰς πραγματοποίησιν τοῦ δυσκόλου ἐγχειρήματος ἔλαβεν ἀπόφασιν ἰσχυρὰν καὶ συνετέλεσεν ἔργον ἀληθῶς ἱστορικόν.

Αἱ πρὸ τῆς συναντήσεως ἐνέργειαι τοῦ Πατριαρχείου.

Ἐθὺς ὡς ἔλαβε παρὰ τοῦ Πάπα τὸ μήνυμα τοῦ εἰς Κων/λιν ταξειδίου του ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀνεκοίνωσε τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ «μετ' ἀγάπης πολλῆς» διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν γνωρίζων εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἡμερομηνίαν, καθ' ἣν θὰ ἐπραγματοποιεῖτο τοῦτο (Τρίτη 25 Ἰουλίου). Ἐξαίρων δὲ τὴν σπουδαιότητα τοῦ γεγονότος ἐν σχέσει πρὸς τὰς καταβαλλομένας ἀπὸ πάντων προσπάθειας «ὕπερ τῆς προαγωγῆς τῆς χριστιανικῆς συνδιαλλαγῆς καὶ ἐνότητος καὶ ὑπὲρ τῆς ἐμπειδώσεως τῆς εἰρήνης ἐν τῷ κόσμῳ», παρεκάλει ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τὴν Ἀδελφότητα Μακαριότητος, «ὅπως κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην συμπαρήγῃ ἡμῖν τῷ πνεύματι καὶ συνυπογραψῇ ἡμῖν τὴν δεήσει»⁵. Πράγματι, ἡ Α. Μακαριότης ἐσπευσε ν' ἀπαντήσῃ διὰ θερμοῦ τηλεγραφήματος πρὸς τὴν Α. Παναγιότητα. Ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν Καθολικὴν⁶ «καθ' ἃ μεταδίδεται ἐκ Κων/λεως ὁ Παναγιώτατος κ. Ἀθηναγόρας ἀπέστειλε παρόμοια τηλεγραφήματα» πρὸς τὸ σταλὲν εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀθηνῶν «πρὸς ὄλους τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν». Τοῦτο δὲ δύναται νὰ συναχθῇ καὶ ἐκ τῆς γνωστοφορησάσης ἐπισήμου ἀνακοινώσεως «ἐκ τοῦ Γραφείου» τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Πατριαρχείων περὶ τῆς «ἐκτάκτου συνεδρίας τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς συνόδου τῆς 29 Ἰουλίου 1967», ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναγινώσκουμεν, ὅτι κατ' αὐτὴν «ἀνεγνώσθησαν τὰ ἐπὶ τῇ ἐνκαιρίᾳ ταύτῃ πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀποσταλέντα τηλεγραφήματα τῶν Μακ. Πατριαρχῶν καὶ Προέδρων τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν τε Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐκφραζόντων τὴν χαρὰν αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐπισκῆψει τοῦ Ἀγιωτάτου Πάπα περὶ τῆς ἐν πνεύματι συμπαροῦσίας καὶ συμπροσευχῆς αὐτῶν κατὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην συνάντησιν».

Οὕτω περὶ τῆς μελετωμένης ταύτης ἐπισκέψεως τοῦ Προκαθημένου τῆς Ρώμης ἐτηρήθησαν ἐγκαίρως καὶ ἐκ προτέρου ἐνήμεροι πάντες οἱ Ἀρχιεροὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ δὲν ἐδρέθησαν οὗτοι ἐξ ὑστέρου πρὸ γεγονότος τετελεσμένου, ὡς συνέβη ἐν τῇ ἄρσει τοῦ ἀναθέματος, τοῦθ' ὅπερ ἐν προκειμένῳ δὲν θὰ καθίστατο ἀπλῶς αἰτία νέας ψυχρότητος πρὸς τὸ Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ θὰ ὑπέθαλπεν ἀτόπους ὑπονοίας περὶ ὑποκροπτομένου σχεδίου τινὸς πραξικοπηματικῆς καὶ βεβιασμένης ἐνώσεως, αἰτινες ὑπόνοιαι, ὅσονδήποτε ἀσύστατοι καὶ ἂν ἀπεδεικνύοντο, θὰ ἦσαν ἱκαναὶ νὰ χαλαρώσουν, ἂν μὴ καὶ καταλύσουν, πάντα πρὸς τὸ εἰρημένον Κέντρον δεσμὸν ἐμπιστοσύνης. Διὰ τοῦτο λίαν συνετὴ καὶ φιλάδελφος παρουσιάζεται καὶ ἡ ἐν τῷ τύπῳ δημοσιευθεῖσα ὡς ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ληφθεῖσα ἀπόφασις, καθ' ἣν ἡ Α. Παναγιότης πρὶν ἢ ἀποδώσῃ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Α. Ἀγιότητα τὸν Πάπαν, θὰ ἐπισκεφθῇ πρῶτον τοὺς ὀρθοδόξους Πατριάρχας, ὥστε καὶ ἐξ ἀμέσων μετ' αὐτῶν ἐπιχωνοῦντας πληροφοροῦνται καὶ τὰς γνώμας τούτων νὰ ἀφίχθῃ εἰς τὴν Ρώμην οὐχὶ ὡς τῆς ἐν Κων/λει Ἐκκλησίας μόνης ἐκπρόσωπος.

Ἄλλὰ καὶ τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τῶν Πατριαρχείων «πρόγραμμα ὑποδοχῆς τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Ρώμης Παύλου τοῦ ΣΤ' ἐπὶ τῇ ἐπισκῆψει αὐτοῦ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον», ὡς ἐκυκλοφόρησε τοῦτο πολυγραφημένον ἐκ τοῦ Γραφείου, οὐδὲν τὸ ἐξεζητημένον καὶ δουλοπρεπὲς παρουσιάζει. Κατὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Πάπα, ἐφ' ὅσον εἰς τὸ ἀεροδρόμιον θὰ ὑπεδέχοντο αὐτὸν ὁ Πρόεδρος τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας καὶ ὁ πρωθυπουργὸς αὐτῆς, καθὼς καὶ τὸ διπλωματικὸν σῶμα Ἀγκύρας καὶ οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν θρησκευτικῶν δογμάτων καὶ τῆς βεραϊκῆς κοινότητος⁷, θὰ μετέβαινε καὶ «ἡ Α. Θ. Παναγιότης τῇ συνοδείᾳ δύο Σεβασμ. Μητροπολιτῶν καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς εἰς τὸ ἀεροδρόμιον εἰς ὑποδοχὴν»⁸ τοῦ πάπα. Τοσοῦτω δὲ μᾶλλον, ὅσο ὁ Πάπας μεταξὺ τῶν σκοπῶν τοῦ εἰς Κων/λιν ταξειδίου του εἶχε προαναγγεῖλει καὶ ἐπίσκεψιν τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου.

Ὁ Πάπας ἐξ ἑτέρου θὰ ἐπισκέπτετο μετὰ τῆς ἀκολουθίας του τὸ Πατριαρχεῖον ἀφικνούμενος «εἰς Φανάριον περὶ τὴν 17.30 ὥραν». Τὸ αὐτοκίνητόν του θὰ ἐστάθμευε «εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἐνθα» θὰ ὑπεδέχοντο αὐτὸν δύο Μητροπολίται. «Ἐνταῦθα θὰ ἐσχηματίζετο πομπὴ ὡς ἐξῆς: Προπορεύεται ὁ Τίμιος Σταυρός, ἀκολουθοῦν δύο ἀρχιμανδριταὶ φέροντες ἐπανωκαλύμματα, τέσσαρες διάκονοι κρατοῦντες δικηροτρύκηρα, ὁ Μ. Ἀρχιμανδρίτης καὶ ὁ φέρων τὸ Διβάμβουλον. Ἡ Α. Ἀγιότης ἔχουσα ἐκατέρωθεν τοὺς δύο Σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῆς συνοδείας αὐτῆς πεζῇ ὁδηγεῖται πρὸς τὸν Πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν». Ἄμα τῇ ἀφίξει τοῦ πάπα «εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ αὐλογύρου ἐξέρχεται τοῦ ναοῦ» καὶ ὁ Πατριάρχης «καὶ

5. «Ἐκκλησία» 1 Αὐγούστου 1967 σελ. 436.

6. Τῆς 19 Ἰουλίου 1967.

7. «Ἐκκλησία» ἐνθ' ἄν. σελ. 431.

8. Ἴδε Πρόγραμμα.

ὑποδέχεται αὐτόν, ὁμοῦ δὲ ἐν πομπῇ εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν».

Εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι ἐν τῷ προγράμματι δὲν γίνεται λόγος τις περὶ εἰσόδου τῶν δύο Προκαθημένων καὶ εἰς τὸ ἱερόν Βῆμα καὶ προσκνήσεως αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀσπασμοῦ τῆς ἁγίας Τραπέζης καὶ τοῦ ἐπικειμένου ἐπ' αὐτῆς ἱεροῦ Ἐδαγγελίου, ὡς γίνεται πολλάκις ἐπὶ ὑποδοχῆς ἐπισήμων ἐπισκόπων ἐν ναῶ. Τοῦναντίον, ὡς ἀνεγράφη ἐν τῷ τόπῳ, «πρὸ τῆς ὥραίας Πύλης ἦσαν τοποθετημένοι δύο θρόνοι καὶ ἐκατέρωθεν αὐτῶν πολυθρόνοι διὰ τοὺς καρδιναλίους καὶ μητροπολίτας»⁹. Τὸ ἱερόν βῆμα λοιπὸν ἦτο ἀποκεκλεισμένον καὶ οὐδεὶς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑποδοχῆς ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτό, μηδὲ τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ ἐξαιρουμένου.

Τὸ πρόγραμμα προέβλεπε καὶ περὶ ἱεροτελεστίας ὅλως ἀπλῆς καὶ συνήθους. Κατ' αὐτὴν «μετὰ τὴν δοξολογίαν» θὰ ἀνεπέμπετο «ἐπίκαιρος δέησις» καὶ θὰ ἐπηκολούθει «κοινὴ ἀπαγγελία τῆς Κυριακῆς προσευχῆς, ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Πατριάρχου», μεθ' ἧς θὰ ἐξεφωνοῦντο οἱ ἐπίσημοι λόγοι τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Πάπα καὶ θὰ ἐγίνετο ἡ προσφορὰ ἱερῶν δώρων. «Ἡ ὅλη ἱεροτελεστία θὰ ἐκλείετο διὰ τῆς εὐλογίας τῆς Α. Ἀγιότητος καὶ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν πολυχροισμῶν αὐτῶν». Τὸ πρόγραμμα ποιεῖται λόγον γενικῶς καὶ περὶ τῆς ἀντεπισκέψεως τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου μεταβαίνοντος συνοδείᾳ ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ εἰς τὴν ἐν Κων/λει ἔδραν τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Βατικανοῦ. Κατ' αὐτὴν «ὁμοῦ μετὰ τῆς Α. Ἀγιότητος μετέχει καὶ ἱεροτελεστίας ἐν τῷ Ρωμαιοκαθολικῷ Ναῶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος». Ταῦτα κατὰ τὸ ἐκδοθὲν πρόγραμμα.

Ἐκ τοῦ τόπου πληροφοροσόμεθα, ὅτι ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῶ «ὁ Παῦλος ΣΤ' ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ κατ' ὀρθόδοξον τρόπον, ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀλλ' ἐλησμόνησε νὰ συνενώσῃ τοὺς τρεῖς δακτύλους πρὸς συμβολισμὸν τῆς ἁγίας Τριάδος. Ὅταν (κατὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν δώρων) ἔλαβε τὸ ὁμοφῶριον» «τὸ ἔθεσε παρενθὲς εἰς τὴν θέσιν τοῦ περιτραχηλίου (ἢ στόλας), ὅπερ εἶχε φέρεν ἐκ Ρώμης. Καὶ ὁ λαὸς ἀνέκραξε Ἀξίως». «Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν» ὁ πατριάρχης καὶ ὁ πάπας «ἠὲλόγησαν ὁμοῦ τὸν ρωμαιοκαθολικὸν καθεδρικὸν ναόν. Αἱ δύο τῶν φωνῶν συνεχωνεῦοντο τόσον καλῶς, ὥστε ἐφαίνοντο πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἀπετέλουν φωνὴν μίαν»¹⁰. Ὁ Πάπας ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῶ ἐξεφώνησεν εὐχὴν εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν μεθ' ἧν ἐπηκολούθησεν ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἀπαγγελία ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κυριακῆς προσευχῆς καὶ ἡ ἐκφώνησις τῶν ἐπισήμων λόγων, περὶ ὧν κατωτέρω. Κατὰ τὴν προσφορὰν τῶν ἱερῶν δώρων ὁ μὲν Πατριάρχης προσέφερον εἰς τὸν Πάπαν Ὁμοφῶριον τοῦ ἰσ' αἰῶνος χροσοκέντητον μὲ παραστάσεις 75 ἁγίων, ὁ δὲ Πάπας προσέφερεν εἰς τὸν Πατριάρχην βαρύτιμον εἰκόνα

τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου. Κατὰ τὴν ἀντεπίσκεψιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐφάλη δέησις εἰς τὸν καθολικὸν ναόν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠὲλόγησε τὸ καθολικὸν ἐκκλησίασμα ὁ Πατριάρχης¹¹.

Ἐπὶ τῆς προσφωνήσεως τοῦ Πατριάρχου.

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι ἡ προσφώνησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διεπνέετο ἀπὸ πνεῦμα ἐμφανῶς συντηρητικόν. Οὐδεὶς βεβαίως θὰ ἠδύνατο νὰ μεμφθῇ τὴν Παναγιότητά του διὰ τὴν θερμὴν ἐγκαρδιότητα, τὴν ὁποίαν ἐξεδήλωσε διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ πάπα καὶ μεθ' ἧς ἐχαρέτισε τὴν ἀφιξίν τοῦ Προκαθημένου τῆς Ρώμης εἰς Κων/λιν. Οὐδὲ θὰ ἦτο δίκαιον νὰ ἐπικριθῇ ὡς ὑπερβολικὴ ἢ διακήρυξις αὐτοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν, «ὁ ὑπερεκπερισσοῦ ὢν αἰτούμεθα καὶ νοοῦμεν χορηγῶν κοινὸς καὶ μόνος Κύριος ἡμῶν ἐπηλόγησε καὶ ἐπηλόγησε τὴν δόσιν τῶν δωρεῶν Αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ καὶ πρὸς ἡμᾶς». Ἐφ' ὅσον «π α ρ ὶ π ᾶ σ α ν κ α τ' ἄ ν θ ρ ω π ο ν π ρ ο σ δ ο κ ῖ α ν ἔ χ ο μ ε ν ἐ ν τ ῷ μ ἑ σ ῶ ἡ μ ῶ ν τ ὸ ν τ ῆ ς Ρ ῶ μ ῆ ς ἐ π ῖ σ κ ο π ο ν, τ ὸ ν π ρ ῶ τ ο ν τ ῆ τ ῖ μ ῆ ἐ ν ἡ μ ῖ ν, τ ὸ ν τ ῆ ς ἀ γ ᾶ π ῆ ς Π ρ ο κ α θ ῆ μ ε ν ο ν»¹². Δὲν πρέπει δὲ ποτε νὰ λησιμονώμεν, ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀντικρύζει γεροντὸς μοναδικὸν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ οὐ μόνον ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ σχίσματος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐποχῆς πολὺ παλαιότερας. Δέχεται δὲ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτὸς τοῦ κατέχοντος τὰ πρωτεῖα τῆς τιμῆς ἐπισκόπου τῆς παλαιᾶς Ρώμης πρῶτον πρὸς αὐτὸν ἐρχομένου.

Ἀνεξαρτήτως τούτων, ἐπιβεβλημένων ὑπὸ τῆς ἐξαιρετικῆς περιστάσεως, τὸ ὅλον πνεῦμα τῆς πατριαρχικῆς προσφωνήσεως εἶναι συντηρητικὸν καὶ ἐντὸς τοῦ πρέποντος συγκεκριατικόν. Πρωτίστως δὲν ὑπεστάλη ὁ Παναγιώτατος καὶ τὸ πρωτεῖον τοῦ τοσοῦτον τιμήσαντος Αὐτοῦ Ἐπισκόπου νὰ χαρακτηρισθῇ ἐμφανῶς ὡς πρωτεῖον τιμῆς, καὶ αὐτὸν ὡς Προκαθημένον τῆς ἀγάπης. Εἶτα δὲ προχωρῶν εἰς τὸ κύριον θέμα, καθορίζει μὲν κατὰ τοὺς ρητοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ὡς τέλος τῆς περαιτέρω πορείας ἀμφοτέρων καὶ τῆς προσπάθειας τῆς κοινῆς ἁγίας εὐθύνης αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸν κόσμον τὸ «ἵνα πάντες ἐν ὧσι», τονίζει ὁμοῦς συγχρόνως, ὅτι αἱ πρὸς τὸ τέλος τοῦτο ὁδοὶ «ἐν χειρὶ Θεοῦ κεῖνται». Ἀπαντῶν δὲ καὶ εἰς τὸ ἐρώτημα «πῶς πορευσόμεθα;» τονίζει, ὅτι πρὸς τὸ τέλος τοῦτο τῆς ἐνώσεως τῶν πάντων θὰ πορευθῶμεν «ἐν Παγκαθολικῇ καὶ Πανορθόδοξῳ ἐτοιμασίᾳ καὶ συνειδήσει καὶ βουλῇ», ἣτις θὰ ἐκφρασθῇ «ἐν τῇ ἀποφάσει τῶν ἐκατέρωθεν Ἱεραρχῶν, τοῦ κλήρου καὶ τῶν πιστῶν, ὧν ἡ φωνὴ ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς πολύτιμος ἐστὶ ἡμῖν ὁδηγὸς καὶ παραμυθία». Κατεσπενσμένη λοιπὸν καὶ βεβιασμένη καὶ ἔστω καὶ ἀπωτάτην τινὰ σχέσιν πρὸς τὸ πραξικόπημα ἔχουσα ἐνωσις ἀποκλείεται ἀπολότως. Αὕτη θὰ πραγματοποιηθῇ, ὁφέποτε ὁ Κύριος εὐδοκήσῃ, συμφωνούντων οὐχὶ ἀπλῶς δύο

9. «Ἐλεύθερος Κόσμος» 26 Ἰουλίου 1967 σελ. 7. «Ἐκκλησία» ἐνθ' ἄν. σελ. 432.

10. René Laurentin ἐνθ' ἄν.

11. «Ἐκκλησία» ἐνθ' ἄν. σελ. 432 καὶ 435.

12. «Ἐκκλησία» ἐνθ' ἄν. σελ. 433 καὶ «Ἐλεύθερος Κόσμος» ἐνθ' ἄν.

ἢ πλειόνων Προκαθημένων ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ κοινή ἀποφάνσει καὶ συμφωνία πάσης τῆς Ἱεραρχίας τῆς τε Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ποιμαινομένων πιστῶν. Κατὰ τὴν ἐπίσημον λοιπὸν ταύτην στιγμὴν διακηρύττει ὁ Παναγιώτατος καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τοῦ Κυρίου, ὡς φύλακος καὶ φρονου τοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας, κατὰ τὴν καὶ ἐν ἔτει 1848 διακήρυξιν τῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν βεβαιωσάντων, ὅτι «παρ' ἡμῶν οὔτε Πατριάρχαι, οὔτε Σύνοδοι ἠδυνήθησαν ποτε εἰσαγαγεῖν νέα, διότι ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς θρησκείας ἐστὶν αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι αὐτὸς ὁ λαός, ὅστις ἐθέλει τὸ θρήσκευμα αὐτοῦ αἰωνίως ἀμετάβλητον καὶ ὁμοειδὲς τῶ τῶν πατέρων αὐτοῦ»¹³.

Ἀναμφιβόλως ὁ κατὰ τὸν Παναγιώτατον τρόπος οὗτος τῆς πορείας πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐν Χριστῷ ἐνώσεως τῶν πάντων προϋποθέτει καὶ τὴν διεξαγωγὴν θεολογικοῦ Διαλόγου. Πράγματι δὲ ἡ Παναγιότης του ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ ὅτι ὁ θεολογικὸς Διάλογος δεόν νὰ κατευθύνεται «πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς πλήρους κοινότητος ἐν τοῖς θεμελιωδέσι τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς εὐσεβοῦς καὶ οἰκοδομητικῆς, ἀπὸ τῶν κοινῶν δὲ Πατέρων ἐμπνεομένης θεολογικῆς σκέψεως καὶ τῆς ποιικιλίας ἐν τοῖς κατὰ τόπους ἔθιμοις, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἤρρεσε τῇ Ἐκκλησίᾳ». Μὲ ἄλλας λέξεις βάσις καὶ ὁδηγὸς τοῦ θεολογικοῦ Διαλόγου δεόν νὰ εἶναι ἡ σκέψις καὶ διδασκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων, ὡς γνωστὸν δὲ ἡ συμφωνία τῶν Πατέρων (consensus Patrum) ἐνωματόνει ἀποστολικὴν Παράδοσιν. Μὲ ὁδηγὸν λοιπὸν καὶ βάσιν τοῦτον ἐν τῷ θεολογικῷ Διαλόγῳ θὰ ἐπιδιώκεται ἡ πλήρης μὲν συμφωνία καὶ κοινότης εἰς τὰ θεμελιώδη τῆς πίστεως, ἐπιτροπομένης τῆς εὐσεβοῦς καὶ οἰκοδομοῦσης τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἐλευθερίας, ἀλλὰ μὴ καταλοούσης ταύτης ἐν οὐδενὶ τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος τοῦτου. Ὡς πρὸς δὲ τὰ κατὰ τόπους διάφορα ἔθιμα θὰ δύναται νὰ κρατῆ ἡ ἀνέκαθεν ἀρέσασα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ποιικιλία.

Αὐταῖ εἰσὶν αἱ οὐσιώδεις γραμμαὶ τῆς προσφωνήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, φρονίμως ἀποφυγόντος νὰ προχωρήσῃ βαθύτερον εἰς τὸ θέμα τῆς ἐνώσεως.

Ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα.

Εἰς τὴν ἀπάντησίν του ἡ Α. Ἀγιότης ὁ Πάπας ἐνέμεινε καθ' ὑπερβολὴν καὶ ὑπερεκπερισσοῦ τονίζων τὸ καθῆκον τῆς ἀγάπης καὶ τὸν Διάλογον τῆς ἀγάπης, ἀκολουθήσας ἐν τούτῳ πιστῶς τὰ ἴχνη τῆς γλώσσης, τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς διαφόρους περιστάσεις, καὶ ἐν Ἐγκυκλίῳ ἐπισήμοις καὶ ἐν συνεντεύξεσι πρὸς δημοσιογράφους ἐχρησιμοποίησε καὶ ἡ Α. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἴσως δὲ καὶ διακατεχόμενος ὑπὸ τοῦ φρονήματος, ὅτι αἱ χωρίζουσαι τὰς δύο Ἐκκλησίας, Ρωμαιοκαθολικὴν καὶ Ὀρθόδοξον Καθολικὴν, δογματικαὶ διαφοραὶ δὲν εἶναι οὔτε οὐσιώδεις, οὔτε πραγματικά, ἐτόνισεν, ὅτι «ὑπὸ τὸ

φῶς τῆς ἀγάπης μας διὰ τὸν Χριστὸν καὶ τῆς ἀδελφικῆς μας ἀγάπης ἀνακαλύπτομεν τὴν βαθεῖαν ταυτότητα τῆς πίστεώς μας καὶ τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα διαφρανοῦμεν εἰσέτι δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐμποδίσουν νὰ συλλάβωμεν τὴν βαθεῖαν αὐτὴν ἐνότητα». Καὶ θίγων οὕτω αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος τῆς ἐνότητος, ζητῶν δὲ ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς καὶ τοῦ ὑποδείγματος μεμαστορημένης ἀγιότητος Πατέρων νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν του, ὅτι καὶ ὑπὸ τὰς διαφορίας μας λωθάνει ἡ βαθεῖα ἐνότης τῆς πίστεώς μας, ἀνέφερε τρεῖς περιπτώσεις, ἡκιστα καθ' ἡμᾶς μαρτυρούσας ὑπὲρ τῆς θέσεως, διὰ τὴν ὁποίαν προσήχθησαν. Οὕτω συνέχισεν ἡ Ἀγιότης του, ὅτι «καὶ ἐδῶ» εἰς τὰ σημεῖα δηλαδή, εἰς τὰ ὁποῖα διαφρανοῦμεν, «ἐπίσης ἡ ἀγάπη πρέπει νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ὡς ἐβοήθησε τὸν Ἰλαρίωνα καὶ τὸν Ἀθανάσιον νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ταυτότητα τῆς πίστεως, πέραν τῶν λεκτικῶν διαφορῶν τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν σοβαραὶ διαφοραὶ ἐχώριζαν τὰς χριστιανικὰς ἐπισκοπὰς». Ἐἶναι ἡ πρώτη περίπτωση ἀφορῶσα ὡς ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότητος ὁμολογεῖ εἰς λ ε κ τ ι κ ἄ ς καὶ οὐχὶ σ ο β ρ ἄ ς διαφορᾶς. Πράγματι Ἰλαρίος ὁ Πικτάβων ἢ Ποσιτιέρος ἐπίσκοπος ἐπωνομάσθη «Ἀθανάσιος τῆς Δύσεως»¹⁴ διὰ τοῦς κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ ἀγωνίας του, εἶχε δὲ ἐξορισθῆ εἰς τὴν Ἀνατολήν μετὰ τοῦ Βορεκέλλων Εὐσεβίου καὶ Καλάρεως Λουκιφῆρου ὡς μὴ δεχθεὶς μετ' αὐτῶν νὰ συνοπογραφή τὴν καταδίκην τοῦ Μ. Ἀθανασίου ἐν τῇ κατὰ τὸ ἔτος 355 συγκροτηθείσῃ συνόδῳ τῶν Μεδιολάνων. Ἦτο λοιπὸν ὁμόφρων καὶ στενὸς φίλος τοῦ Ἀθανασίου. Ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὡς ἐξόριστος διαμένων ὁ Ἰλαρίος ἐγγνώρισεν τοὺς Ὁμοιοσιανούς. Τί ἐδέχοντο οὗτοι; Ἀντὶ τοῦ ὁμοουσιῶς ἐπὶ τοῦ Υἱοῦ τὸ ὁμοιοούσιος. Τοῦθ' ὅπερ ὁ μὲν Μ. Ἀθανάσιος ἔλεγε, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ δεκτὸν ἀνεπιφυλάκτως, διότι «τὸ ὅμοιον μόνον λέγειν κατ' οὐσίαν οὐ πάντως σημαίνει τὸ ἐκ τῆς οὐσίας». Διότι καὶ ὁ «κασίτερος ὁμοῖός ἐστι μόνῳ τῷ ἀγνώρῳ καὶ λόκος κοινὴ καὶ χαλκὸς χρυσίζων τῷ ἀληθινῷ χρυσῷ»¹⁵. Ὁ δὲ Μ. Βασίλειος παρατηρεῖ ὅτι «τὸ ὅμοιον κατ' οὐσίαν, εἰ μὲν προσκείμενον ἔχει τὸ ἀπαρῶ ἀλλὰ κ τ ω ς δέχομαι τὴν φωνὴν ὡς εἰς ταυτὸν τῷ ὁμοουσιῶ φέρονται κατὰ τὴν ὕγιῃ δηλονότι τοῦ ὁμοουσιῶν διάνοιαν»¹⁶. Οἱ Ὁμοιοσιανοὶ ἄ. ἐτέλεσαν τὴν σύνοδον τῆς Σελευκείας κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 359, τῆς ὁποίας μετέσχον 145 Ἀρειανοὶ ἐπίσκοποι καὶ 15 Αἰγύπτιοι ἐπίσκοποι ὀρθόδοξοι. Ταύτης μετέσχε καὶ ὁ Ἰλαρίος. Εἶναι ὅμως μεμαρτυρημένον ἱστορικῶς, ὅτι οὗτος εἰργάσθη πρὸς ἄρσιν τῶν μεταξὺ Ὁμοιοσιανῶν καὶ Ὀρθοδόξων παρεξηγήσεων καὶ μετὰ τοῦ Μ. Ἀθανασίου ὑπῆρξαν ἀμφότεροι ἡ ψυγὴ τῆς ἐν Ἀλεξανδροεῖα τῷ 362 συγκληθείσης συνόδου, ὅπου ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς ἐνώσεως ὁμοιοσιανῶν καὶ ὀρθοδόξων¹⁷. Τούτων οὕτως ἐχόντων θὰ

14. J. Tixeront, Histoire des Dogmes 8 τόμ. II σελ. 253.

15. Περί τῶν γενομένων ἐν τῇ ἐν Ἀριμίνῳ... συνόδῳ § 41 Migne 26, 765.

16. Ἐπιστολὴ ἐνάτη Migne 32, 272.

17. Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιολογία, ἔκδ. πρώτη σελ. 180.

13. Ἰ. Καμρίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὀρθοδ. Καθολ. Ἐκκλησίας τόμ. II σελ. 920.

ἐπιτραπῆ νὰ νομιζώμεν, ὅτι οὐχί ἐν πολλῇ σχέσει πρὸς τὰς προκειμένας περιστάσεις ἐθίξε τὰ περὶ τὸ γεγονός τοῦτο ἡ Α. Ἀγιότης.

Πολὺ περισσότερον θὰ διετεινόμεθα τὰ αὐτὰ περὶ τῆς δευτέρας περιπτώσεως, τὴν ὁποίαν ἐπεκαλέσθη ἡ Α. Ἀγιότης θέτουσα τὸ ἐρώτημα, ὅτι «ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ ποιμένου δὲν ὑπερήσπιζε τὴν πραγματικὴν πίστιν ἐν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι ἀποφεύγων τὴν χρησιμοποίησιν ὠρισμένων λέξεων, αἰτινες ὁσονδήποτε ἀκριβεῖς καὶ ἂν ἦσαν, θὰ ἠδύνατο νὰ δώσουν ἀφορμὴν σκανδάλου διὰ μερίδα τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ ;». Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο θὰ ἐδίδομεν τὴν ἀπάντησιν, ὅτι πάντοτε ὁ Μ. Βασίλειος, καὶ ὅταν πρὶν ἢ δξυνθῆ ὁ ἅγιος τῶν Πνευματομάχων, ἀπέφυγε διὰ λόγους συνέσεως τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ὠρισμένων λέξεων, εἰς τὰς ὁποίας ἀναφέρεται ἡ Α. Ἀγιότης, ὑπερήσπιζε τὴν πραγματικὴν πίστιν καὶ οὐδὲ κατὰ κεραιάν ἀπεμαρζύνετο αὐτῆς. «Καθ' ὑπερακρίβειαν ἐξ ὀλοκλήρου πολιτικῆς συνέσεως καὶ διὰ νὰ μὴ συγκρουσθῆ κατὰ μέτωπον πρὸς τοὺς ἀντιπάλους, τοὺς ὁποίους ἐπεδίωκε νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐπιστροφὴν, ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸ περὶ ἁγίου Πνεύματος βιβλίον του ἀπεδείκνυε μὲν ἀπὸ τοῦ ἐνός ἄκρου εἰς τὸ ἕτερον τὴν θεότητα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀπέφυγεν ὁμως νὰ ὀνομάσῃ αὐτὸ Θεόν»¹⁸ καὶ ὁμοούσιον πρὸς τὰ ἄλλα δύο πρόσωπα. Οὕτως ἀναιρῶν τοὺς λέγοντας μὴ συναριθμεῖσθαι Πατρὶ καὶ Υἱῷ, ἀλλ' ὑπαριθμεῖσθαι τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὑπερθυμίζει «ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συνεκφωνεῖται τῷ Κυρίῳ τὸ Πνεῦμα, καθ' ὃν καὶ ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ. Τὸ γὰρ ὄνομα Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος ὁμοίως ἐκδέδεται... κατὰ τὴν ἐν τῷ βαπτίσματι παραδεδομένην τοῦ λόγου σύνταξιν»¹⁹. Προχωρῶν δὲ τονίζει ὡς ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς «κατὰ μὲν τὴν ιδιότητα τῶν προσώπων εἰς καὶ εἰς, κατὰ δὲ τὸ κοινὸν τῆς φύσεως ἐν οἱ ἀμφοτέρω, οὕτω «ἐν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα δι' ἐνός Υἱοῦ τῷ ἐνὶ Πατρὶ συναπτόμενον καὶ δι' ἐαυτοῦ συμπληροῦν τὴν πολυώνυμητον καὶ μακαριάν Τριάδα». «Ὁδὸ γὰρ ἐν τῶν πολλῶν ἐστὶν ἀλλ' ἐν ἐστὶν. Ὡς γὰρ εἰς Πατὴρ καὶ εἰς Υἱὸς, οὕτω καὶ ἐν Πνεῦμα ἅγιον. Τῆς μὲν οὖν κτιστῆς φύσεως... ἀποκεχώρηκεν... Πατρὶ δὲ καὶ Υἱῷ κατὰ τοσοῦτον ἠνωται, καθ' ὅσον ἔχει μονὰς πρὸς μονάδα τὴν οἰκειότητα»²⁰. «Καὶ ἐν τῇ προσκονήσει ἀχώριστον ἀπὸ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον»²¹ κ.λ.π. Ἐννοεῖται, ὅτι, ἐὰν εἰς τὰς ἀρχὰς διὰ λόγους συνέσεως καὶ τακτικῆς πρὸς ἐπιτυχεστέραν διεξαγωγὴν τοῦ κατὰ τῶν πνευματομάχων ἀγῶνος ἐπροχώρησεν ὁ θεῖος Πατὴρ μετὰ τινος ἐπιφυλάξεως ἐν τῇ διακηρῶσει τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις καὶ τότε δὲν ὑπεστάλη νὰ φανερώσῃ, ὅταν ἡ δξύτης τοῦ ἀγῶνος, τὴν ὁποίαν ἐπεζήτησε νὰ προλάβῃ, ἐξεδηλώθη, ἀπέρυψε καὶ αὐτὸς πᾶσαν ἐπιφύλαξιν. Οὕτως ἐν τῇ ὀγδόῃ ἐπιστολῇ του ἀπεριφράστως διακηρύττει, ὅτι «δέον ὁμολογεῖν Θεὸν τὸν Πατέρα, Θεὸν τὸν

Υἱόν, Θεὸν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον... Ἐνα Θεὸν οὐ τῷ ἀριθμῷ, ἀλλὰ τῇ φύσει ὁμολογοῦμεν. Πᾶν γὰρ ὃ ἐν ἀριθμῷ λέγεται, τοῦτο οὐχ ἐν ὄντως, οὐδ' ἀπλοῦν τῇ φύσει ἐστὶν ὁ δὲ Θεὸς ἀπλοῦς καὶ ἀσύνθετος παρὰ πᾶσιν ὁμολογεῖται». «Τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατ' οὐσίαν ὄν ἅγιον, πηγὴ ἁγιασμοῦ προσηγόρευται. Οὐκ ἄρα κτίσμα τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Εἰ δὲ μὴ κτίσμα, ὁμοούσιον ἐστὶ, τῷ Θεῷ». «Καὶ τίς οὕτως ἀνόητος, ὡς σύνθετον εἶπειν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ μὴ ἀπλοῦν, καὶ κατὰ τὸν τῆς ἀπλότητος λόγον ὁμοούσιον Πατρὶ καὶ Υἱῷ». «Ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου Πνεύματος ἐστε. Πᾶς δὲ ναὸς, Θεοῦ ναὸς, Εἰ δὲ ναὸς ἐσμεν τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον»²². Ἄλλ' ἐνῶ ὁ μ. Βασίλειος δὲν ἀπεκήρυττεν, ἀλλ' ὄλως τοῦναντίον χρησιμοποίησε καὶ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τῶν ὄρων ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, πυκνότερον ἀντὶ τοῦ «ὁμοούσιον» ἐποιεῖτο χρῆσιν τοῦ ὄρου «ὁμοτίμον»²³. Πάντως ἐν προκειμένῳ ἔχομεν περίπτωσιν παρομοίαν, θὰ ἠδύνατο τις τὰ εἶπειν, πρὸς τὴν καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας μεθοδικῆν καὶ κατὰ ἀλλεπάλληλα στάδια ἀποκάλυψιν τῶν μυστηρίων τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας εἰς τοὺς κατηχουμένους. Οὐδεμίαν δὲ σχέσιν προφανῶς παρουσιάζει πρὸς αὐτὴν ἡ περίπτωση τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ρωμαϊκοκαθολικῆς καὶ Ὀρθοδόξου Καθολικῆς, χωρισμοῦ ὑφισταμένου οὐχὶ λόγῳ λεκτικῶν, ἀλλὰ πραγματικῶν διαφορῶν ἐν τοῖς δόγμασι καὶ τῇ διοικήσει.

Καὶ ὡς πρὸς τὴν θεολογίαν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τῆς Ἀλεξανδρείας, τὴν ὁποίαν ἡ Α. Ἀγιότης ἐχαρκτήρισεν ὡς ὠραίαν, θὰ παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἐκκλησίας Πατὴρ καὶ θεολόγος ἐν τῇ σπουδῇ νὰ τονίσῃ τὴν εἰς ἐν πρόσωπον ἀδιάσπαστον ἐνωσιν τῶν δύο φύσεων ἐν τῷ Χριστῷ ἐχρησιμοποίησεν «ἀπολιναρικὰς ἐκφράσεις», αἱ ὁποῖαι ἠδύνατο νὰ παρεξηγηθῶν μονοφυσικῶς. «Ὁὕτω μετεχειρίσθη τὴν φράσιν Μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγος σεσαρκωμένη (ἀντὶ τοῦ μία ὑπόστασις ἢ ἐν πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Λόγος σεσαρκωμένου), ἀγνοῶν, ὅτι αὕτη ἦτο τοῦ Ἀπολιναρίου», καὶ δὲν ἦτο τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, ὡς ὁ θεῖος Κύριλλος παραπλανηθεὶς ἐξέλαβεν. Ἀλλὰ «καὶ ἄλλας ἐκφράσεις ἀπολιναρικὰς μετεχειρίσθη, αἱ ὁποῖαι περισσότερον ἦτο δυνατόν νὰ παρεξηγηθῶσι καὶ ἐννοηθῶσι μονοφυσικῶς» οἷαι φυσικὴ ἐνωσις, φύσις θεάνθρωπος, ἐν τι τὸ μεταξὺ. Καὶ ἡ εἰκὼν τὴν ὁποίαν μετεχειρίζετο τοῦ πεπρωρακτομένου σιδήρου. Ἐν τούτοις ὁ Κύριλλος δὲν ἦτο μονοφυσίτης. Σταθερῶς ἀπέφυγε τοὺς ὄρους «κράσις», «σύγχυσις», «τροπὴ» καὶ ἐδέχετο, ὅτι αἱ δύο ἐν τῷ Χριστῷ φύσεις καὶ μετὰ τὴν ἐνωσιν ἔμενον «ἀσυνγύτως καὶ ἀτρέπτως»²⁴. Δὲν ἦτο λοιπὸν δυνατόν παρὰ ἐν τέλει νὰ συμφωνήσῃ πλήρως πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην.

Ἡ Α. Ἀγιότης θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ὑπερθυμίσωμεν ἀκόμη, ὅτι ἐζήτησε τὰς ἀναλογίας καὶ τὰ

18. J. Tixeront ἔνθ' ἄν. σελ. 80.

19. Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος κερ. 17 § 43 Migne 32, 148

20. Αὐτὸθ. κερ. 18 § 45 Migne αὐτὸθ. 149-152

21. Αὐτὸθ. κερ. 26 § 64 Migne αὐτὸθ. 185.

22. Ἐπιστολὴ 8η § 2, 10, 11 Migne αὐτὸθ. 248, 261, 264,

23. Πρβλ. Π. Χρήστου, Βασίλειος μέγας, ἄρθρον ἐν Θρησκ. καὶ Ἠθικῇ Ἐγκυκλοπ. τόμ. 3 στήλ. 694.

24. Β. Στεφανίδου, Ἐκκλ. Ἱστορ. σελ. 193.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΛΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

15. Ἱεροπρέπεια ἐν παντί.

Πέραν τῶν ἐνδεικτικῶς γραφέντων περὶ τῆς περιβολῆς τῶν κληρικῶν, τῆς κόμης αὐτῶν κ.λπ., σπουδαιοτάτην σημασίαν ἔχει διὰ τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἐν γένει ἐμφάνισιν αὐτῶν, ἐν ἰδιάζον γνώρισμα, τὸ ὁποῖον δέον νὰ χαρακτηρίζη ἐν παντί τὸν κληρικόν, ὡς ἔκφρασις τῆς πνευματικότητος καὶ τῆς ἱερότητος τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ. Μονολεκτικῶς ὀνομάζεται τοῦτο Ἱεροπρέπεια.

Ἄλλὰ ποῖον εἶναι τὸ νόημα καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς ἱεροπρεπείας; Κατ' ἀρχὴν δὲν εἶναι τι τὸ ἐπιφανειακὸν καὶ ἐπίπλαστον. Εἶναι μᾶλλον δείκτης καὶ μέτρον τοῦ «περισσεύματος τῆς καρδίας» τοῦ κληρικοῦ. Ἐὰν ἄλλαι συναφεῖς λέξεις, ὡς ἡ ἀξιοπρέπεια, ἡ μεγαλοπρέπεια κ.τ.τ. μαρτυροῦσι κυρίως μίαν ἐξωστρεφῆ τάσιν τῶν ἀνθρώπων, «ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις» ἄξιοι καὶ σπουδαῖοι, ἡ ἱεροπρέπεια ἀπορρέει ἔσωθεν, καὶ προβάλλει φυσικῶς καὶ αὐθορμήτως δι' ὅλων τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἱερατικοῦ προσώπου, ἀφορᾷ δέ, ὅπως ἀπροσποιήτως, εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ («ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. ε' 16)¹.

Ἐὰν θὰ ἤθελέ τις νὰ διατυπώσῃ ἐπιγραμματικῶς τὸ νόημα τῆς ἱεροπρεπείας, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ εὔρη εὐστοχωτέραν φράσιν ἀπὸ ἐκείνην τοῦ Ἀποστ. Παύλου: «ἐν παντί συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι» (Β' Κορ. στ' 4)².

1. Πολὺ ἀπέχουσι τῆς ἱεροπρεπείας αἰεπιτηδεύμενοι προσπάθειαι τινων, ὅπως ἐπιδεικνύουσιν εὐκαίρως ἀκαίρως ταπεινολογίαν καὶ «ταπεινοσημίαν», τ.ἔ. ἐπιτήδευσιν λιτότητος ὑπερμέτρου (ἀτημελησίαν κ.τ.τ.). Μᾶλλον ταῦτα ὑπερθυμίζουσι τὸ τοῦ Σακράτους πρὸς τὸν φέροντα ἐφθαρμένον χιτῶνα Διογένη· «ὄρω τὸν τύφον (ὑπερηφάνειαν) διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ χιτῶνός σου».

Ἄλλ' οὔτε καὶ ἀντιθέτως ἡ πολυτέλεια δύναται νὰ καλύψῃ τὴν πνευματικὴν γυμνότητα τοῦ ἐστερημένου ἱεροπρεπείας. Ἡ δὲ ἀπλότης καὶ ἡ φιλοκαλία συνακολουθοῦσι μᾶλλον καὶ πλαισιοῦσι τὴν ἱεροπρέπειαν, ὡς ἐνδείξεις σεμνότητος καὶ λεπτότητος αἰσθημάτων.

2. Ἀνάλυσιν τῆς ἀποστολικῆς ταύτης ἐπιγραμματικῆς φράσεως ἀποτελοῦσιν οἱ ἐν συνεχείᾳ στίχοι τοῦ Ἀποστόλου (βλ. αὐτόθι 4-10). Συναφεῖς δὲ εἶναι καὶ αἱ παράλληλοι ἀπο-

παραδείγματά Της ἀπὸ ἐποχῶν, καθ' ὅς τὸ δόγμα μόλις ἤρχιζε νὰ διατυπώσῃται καὶ νὰ λαμβάνῃ τὴν ὀριστικὴν αὐτοῦ μορφήν, ὁπότε ἐπόμενον ἦτο οὐ μόνον διαφοραὶ περὶ τὸ λεκτικὸν νὰ σημειοῦνται, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν ἔτι τὴν οὐσίαν τοῦ δόγματος διαφωνία, γνωμῶν πρὸς καιρὸν νὰ ἐμφανίζονται. Θὰ ἐνομιζόμενι ὅτι πρὸς τὰς διαφωνίας αὐτάς καὶ τὰς εἰς αὐτάς ἐπακολουθούσας εἰρηνεύσεις οὐδεμία σύγκρισις δύναιτο νὰ γίνῃ διαφορῶν καὶ διχογνωμιῶν καὶ ἀσυμφωνιῶν ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ὑφισταμένον καὶ οὐχὶ εἰς φρασίδιᾳ ἢ ἀπλᾶς διατυπώσεως ὀφειλομένων, ἀλλ' αὐτὴν ταύτην τὴν οὐσίαν τῆς ἀληθείας ἐν πολλοῖς λυμαιομένων.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

Καὶ πράγματι εἶναι ἀπολύτως ἐπιβεβλημένον, ἵνα δι' ὅλων ἡμῶν τῶν ἐκδηλώσεων μαρτυρῆται, μετὰ πάσης συνεπείας, ἡ ἀγία ἡμῶν κλήσις καὶ ἡ ἱερὰ ἰδιότης ἡμῶν ὡς λειτουργῶν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ Ἀπ. Παύλου, ἔθεσε ζήτημα περὶ τοῦ «πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφασθαι» (Α' Τιμοθ. γ' 15). Αὕτη, ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος, ἱερὰ ἐν γένει ἀναστροφή καὶ ἱεροπρέπεια εἶναι πρὸ παντὸς ζήτημα πνευματικότητος. Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος (τοιούτος δ' ἀπαρατήτως ὀφείλει νὰ εἶναι ὁ κληρικὸς) εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, «θεοδίδακτος» εἰς τὰ θέματα τῆς ἱερᾶς ἀναστροφῆς καὶ τῶν ἱεροπρεπῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἐνεργειῶν. Ἐχει τ.ἔ. ὡς «καρπὸν τοῦ πνεύματος» ἔμφυτον καὶ πηγαῖαν τὴν ἀντίληψιν τῆς ἱερότητος καὶ τὴν ἱεροπρέπειαν ὡς χρίσμα καὶ χρῶμα καὶ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ζωῆς του μέχρι τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν.

Κατὰ ταῦτα, ἐν τῇ ἐν γένει συμπεριφορᾷ παντὸς κληρικοῦ δέον νὰ γίνεται πάντοτε διαφανὴς ἡ πνευματικότης του. Μέτρον πάντοτε τῶν ἐνεργειῶν του ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. Ὅ,τι ἀπάδει πρὸς αὐτὴν δέον ἐπιμελῶς νὰ ἀποφεύγεται. Νὰ γίνεται δὲ μόνον ὅ,τι συντελεῖ εἰς δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου (πρβλ. «πᾶν ὅ,τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ» (Κολασ. γ' 17). Οἱ λόγοι τοῦ κληρικοῦ ἀρμόζοντες πάντοτε, καὶ οὐδέποτε ὑποβιβάζοντες τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἀξίωμα του [«ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἡρτυμένῳ» (αὐτόθι δ' 6)]. Καὶ δὴ καὶ ἐποικοδομητικοὶ δέον νὰ εἶναι οἱ ἐξ ἱερατικῶν χειλέων ἐξερχόμενοι λόγοι («εἴ τις ἀγαθὸς (λόγος) πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν» Ἐφεσ. δ' 29). Κατὰ μείζονα δὲ λόγον ἢ διαγωγὴ καὶ αἱ πράξεις καὶ ἐνεργεῖαι ἡμῶν δέον νὰ εἶναι πάντοτε ἀψογοὶ καὶ ἀνεπίληπτοι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑποδειγματικαὶ καὶ ἀξιομίμητοι. Οὐδὲν τὸ ἐπιλήψιμον καὶ ἐπίμειπτον δύναται νὰ ἔχη θέσιν εἰς τοὺς τρόπους καὶ τὴν ἀναστροφήν τοῦ κληρικοῦ. Οὐδὲν σκανδαλῶδες, οὐδὲν ἀγοραῖον καὶ χυδαῖον. Οὐδὲν βάνουσον καὶ σκαιόν. Οὐδὲν πονηρὸν καὶ εὐτράπελον. Οὐδὲν παρὰ συνείδησιν καὶ παρὰ τὸ δίκαιον. Οὐδὲν ἐριστικὸν ἢ προκλητικόν. Καὶ οὐδὲν ἀλαζονικόν καὶ ἐπηρμένον. Ἄλλὰ μόνον «ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφρημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος» (Φιλιπ. δ' 8), διὰ νὰ εἴμεθα ὄντως «Χριστοῦ εὐωδία» (Β' Κορ. β' 15).

(Συνεχίζεται) † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

στολικά παραγγελία: «τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ» (Α' Τιμοθ. δ' 12-13). «πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω» (Α' Κορ. ιδ' 16). «πάντα εὐσχημόνως... γινέσθω» (αὐτόθι 40). Πρβλ. καὶ Ἐφεσ. δ' 1-2, Κολασ. α' 10 καὶ γ' 12, Φιλιπ. α' 27, Α' Θεσ. β' 12.

ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Κατανικᾶται τὸ κακόν ;

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, βαθεῖς γνώσται τῆς πραγματικῆς ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ κόσμου, συχνὰ εἰς τὰς ἐπιστολάς ἢ τὰ δὴμιλητικά ὑπομνήματα ζητοῦν νὰ πολεμήσουν τὸ αἶσθημα τῆς κατωτερότητος ἢ τῆς ἀποθαρρύνσεως καὶ νὰ τονώσουν τὴν πεποίθησιν τῆς νίκης ἐπὶ τοῦ κακοῦ. Μὲ πολλὴν εἰλικρίνειαν ἐπισημαίνουν τοὺς κινδύνους, ὅτι τὸ περιβάλλον, ὅπου καλεῖται νὰ ζήσει καὶ νὰ ἀγωνισθῆ ὁ πιστός, δὲν εἶναι καθόλου εὐχάριστον καὶ εὐνοϊκόν. Παντοῦ ἐμπόδια καὶ κίνδυνοι, φανεροὶ καὶ ἀφανεῖς, ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοὶ, ἀρνητικὰ μηνύματα, προκλήσεις δὲν θὰ τὸν ἀφήνουν ἡσυχον. Θὰ τὸν ἐνοχλοῦν συνεχῶς καὶ θὰ προσπαθοῦν νὰ ἀνακόψουν τὴν ἀγωνιστικὴν του διάθεσιν. Σκέψεις μελαγχολικαὶ θὰ τὸν πειράζουν, ὅτι ὅλαι αἱ προσπάθειαι τοῦ δῆθεν εἶναι ἄγονοι, ὅτι τοῦ κακοῦ ἢ ἔκτασις ἀπέραντος, ὅτι αὐτός καὶ οἱ ὅμοιοί του ἀποτελοῦν μίαν θλιβεράν μειοψηφίαν, ὅτι ὁ ἀγὼν ἀπελπίς.

Ἐνώπιον τοιαύτης πραγματικότητος ἐπιβάλλεται συχνὴ ἐπαγρύπνησις καὶ προσφυγὴ εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ὀλίγοι δυστυχῶς, τότε καὶ τώρα, ἐκτιμοῦν τὴν σοβαρότητα τῆς καταστάσεως. Τούναντίον πολλοὶ πιστοὶ ἐκλαμβάνουν τὴν μυστηριακὴν ζωὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὡς περιοδικὴν τὼντων, καθ' ἣν στιγμὴν μέγα μέρος τῆς καθημερινῆς ζωῆς κυλᾷ εἰς πνευματικὴν χαλάρωσιν καὶ ἀπροθυμίαν. Ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει πλήρως, ὅτι ἐμπιστεύεται τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ὀστράκινα σκεύη καὶ εἰς εὐθραυστα χέρια. Ὅταν ὑπενθυμίζῃ ὁ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας βασικὰς ἀληθείας, δὲν θὰ πρέπει νὰ γίνεταί φορτικός ἢ ἀπαιτητικός, ἢ νὰ ὀμιλῆ με ἕφος ὑπεροπτικόν καὶ σκληρόν. Θὰ παρουσιασθῆ ὡς συνεργάτης, ὡς βοηθός, εἰς μίαν κρίσιμον καμπὴν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ πιστοῦ.

Ἰδιαίτερος ἐπιτυχὴς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἶναι ὁ διάλογος τῶν Πατέρων με τοὺς πιστούς, ὁ ὁποῖος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα διεξήγετο τὴν Μεγάλῃν Τεσσαρακοστῆν, τὴν περίοδον αὐτὴν τῶν μεγάλων ἀθλημάτων καὶ πνευματικῶν γυμνασμάτων. Ἀποσπῶμεν ὀλίγας χαρακτηριστικὰς περικοπὰς ἐκ τοῦ κατηχητικοῦ αὐτοῦ διαλόγου.

Ὁ ἱ. Αὐγουστίνος, σχολιάζων τὸ ἐπεισόδιον Δαβὶδ - Γολιάθ, διαβλέπει τυπολογικῶς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς ἀρχηγοῦ τῶν ἀγωνιζομένων πιστῶν. Οὕτω παρέχει παράδειγμα καὶ σθένος μαχητικόν μετὰ τὴν παράθεσιν θαυμασίων ἀναλογιών. Τὸ ὑλικόν του ἀντλεῖ ἀπὸ τὴν πολυκύμαντον ζωὴν τοῦ Ἰσραήλ.

«Οἱ Ἰσραηλιταὶ ἴσταντο ἀπέναντι τῶν ἀντιπάλων των ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Αὐταὶ αἱ τεσσαράκοντα ἡμέραι, λόγῳ τῶν τεσσάρων ἐποχῶν καὶ τῶν τεσσάρων μερῶν τῆς γῆς, ἐκφράζουν τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὅπου ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἀδια-

κόπως ἀγωνίζεται κατὰ τοῦ νοητοῦ Γολιάθ καὶ τοῦ στρατοῦ του, δηλαδὴ τοῦ δαίμονος καὶ τῶν ἀγγέλων του. Ἐπομένως ὁ Χριστιανὸς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ νικήσῃ, ἐὰν ὁ Χριστός, ὁ ἀληθὴς Δαβὶδ, δὲν κατήρχετο εἰς τὸ πεδίου τῆς μάχης μετὰ τὴν σφενδόνην του, δηλαδὴ τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ. Ὅντως πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστοῦ ὁ διάβολος εἶχεν ἐλευθερίαν δράσεως. Ἐλθὼν ὁ Χριστὸς εἰς τὸν κόσμον ἐπραγματοποίησε τοὺς λόγους τοῦ Ἐυαγγελίου : «Οὐδεὶς εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ» (Μάρκ. γ' 27). Ὁ Χριστός, ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν Ἰσχυρός, ἦλθε καὶ κατέδεσε τὸν δαίμονα καὶ οὐδεὶς ἔκτοτε δύναται νὰ ἀναμετρηθῆ μαζί Του.

«Ἴσως εἶπη τις : «Ἐὰν ὁ δαίμων εἶναι δεμένος, διατί εἶναι καὶ τώρα ἀκόμη τόσο ἰσχυρὸς αὐτὴν τὴν ὥραν ;». Ἀληθὲς ὅτι ὁ Διάβολος ἀσκεῖ τὴν δύναμίν του, ἀλλὰ μόνον κατὰ τῶν δειλῶν καὶ ἀμελῶν. Κυριαρχεῖ μόνον ἐπὶ ἐκείνων, οἵτινες δὲν φοβοῦνται τὸν Θεόν. Ναί· εἶναι δεδεμένος, ἀλλ' ὅπως εἰς κύων δεδεμένος, καὶ δὲν δύναται νὰ δῆξῃ παρὰ μόνον ἐκείνους, οἵτινες διὰ νὰ παίξουν τὸν πλησιάζουν μετὰ ἐπικίνδυνον τόλμην καὶ μετὰ ἀπερισκεψίαν ἀσυλλόγιστον. Προσέξατε, ἀδελφοί μου, πόσον εἶναι ἄφρων αὐτὸς ὅστις ἀφήνεται νὰ δηχθῆ ἀπὸ ἓνα κύνα δεδεμένον. Μὴ τὸν πλησιάζετε μετὰ ἐπιθυμίας καὶ προτιμήσεις πραγμάτων προσωρινῶν καὶ οὐδὲν θὰ δυνηθῆ καθ' ὑμῶν. Δύναται νὰ γαυγίσῃ, δύναται νὰ προσελκύσῃ, ἀλλ' ἐν τέλει εἶναι ἀνίσχυρος νὰ δῆξῃ, παρὰ μόνον ἐκείνους, οἵτινες τὸν προκαλοῦν καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν. Δὲν βλάπτει διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ τῆς πειθοῦς. Δὲν δύναται νὰ ἀποσπᾷ τὴν συγκατάθεσίν μας βιαίως, εὐχαριστεῖται ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ τὴν προκαλῆ.

«Ὁ Δαβὶδ λοιπὸν ἦλθε καὶ εὔρε τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ ἀγωνιζόμενον κατὰ τοῦ διαβόλου. Καὶ ἐπειδὴ οὐδεὶς παρουσιάζετο νὰ ἀναμετρηθῆ μετ' αὐτοῦ εἰς ἓνα ἀγῶνα τιτάνειον, τότε αὐτός, πρότυπον τοῦ Χριστοῦ, ἐπροχώρησε πρὸς τὴν μάχην. Ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα ράβδον καὶ ἐπροχώρησε κατὰ τοῦ Γολιάθ. Ἐν αὐτῷ προετυπώθη ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξεπληρώθη ἀργότερον ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. Ὅντως ὁ Χριστός, ὁ ἀληθὴς Δαβὶδ, ὅστις ὤφειλε νὰ πολεμήσῃ τὸν πνευματικὸν Γολιάθ, δηλαδὴ τὸν διάβολον, ἔφερε τὸν σταυρόν του. Ἴδετε, ἀδελφοί μου, ὅτι ὁ Δαβὶδ ἐκτύπησε τὸν Γολιάθ ἀκριβῶς εἰς τὸ μέτωπον, ὅπου δὲν εἶχε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἀλλ' ἔχουν τοῦτο ἐκεῖ οἱ κεχρισμένοι. Ὅμοίως ἡ ράβδος ἐσυμβόλιζε τὸν σταυρόν, ὅπως ἐπίσης ἡ πέτρα διὰ τῆς ὁποίας ἐκτύπησε τὸν γίγαντα παρίστα τὸν Χριστόν» (Enarratio in Psalmum VIII, P.L. 36, 161-163).

Ὁ Ὠριγένης ἐξ ἄλλου εὕρισκει κοινὰ σημεῖα μεταξὺ τῶν κινδύνων, οἱ ὁποῖοι περιστοιχίζον τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς Χριστιανούς.

«Πρὸ τοῦ κηρύγματος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ (ἐν-

νοεῖ τὴν προαποστολικὴν περίοδον), ὅλα ἦσαν ἐν ἡσυχίᾳ. Ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἡ φωνὴ τῆς σάλπιγγος τοῦ ἀποστόλου δὲν εἶχεν ἠχήσει, δὲν εἶχε δοθῆ τὸ σύνθημα τῆς μεγάλης μάχης. Ἄλλ' ἔκτοτε «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βιάζεται...». Βλέπεις τὸ πλῆθος τῶν ὀρδῶν τῶν ἀντιθέτων δυνάμεων, αἵτινες παρετάχθησαν τότε κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰσραήλ; Πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος, αὐταὶ αἱ δυνάμεις κατεῖχον εὐκόλως καὶ ἀνενοχλήτως τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἐβασίλευαν ἐπὶ τῶν πνευμάτων καὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν. Ἄλλ' ὅταν ἐπεφάνη ἐπὶ τῆς γῆς ἡ χάρις τῆς εὐσπλαγγνίας τοῦ Θεοῦ, τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἡτις ἐδίδαξεν ἡμᾶς νὰ ζῶμεν ἐν τῷ κόσμῳ, κερωρισμένοι παντὸς μιάσματος τῆς ἀμαρτίας, ἵνα πᾶσα ψυχὴ ἐπανεύρη τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἐν ἣ ἔδημιουργήθη ἐν ἀρχῇ, τότε αἱ μάχαι καὶ οἱ ἀγῶνες ἤρχισαν. Ἡυξήθη ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, ἐμεγάλωσε, ἐπολλαπλασιάσθη. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὅμως περισσότερο (οἱ δαίμονες) συνεκεντρώθησαν εἰς μεγάλας μάζας διὰ νὰ τὸν πολεμήσουν (In lib. Jesu Nave hom. 12, 1; 14, 1. Πρβλ. In lib. Jud. hom. 9, 2).

Ὁ Αὐγουστίνος ἐγκύψας διὰ μακρῶν εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀνθρωπίνης ἀνεπαρκείας εἰς ἕνα τοιοῦτον ἀγῶνα, δὲν ἐξέλαβε τὴν ἔνωσιν τοῦ πιστοῦ μετὰ τοῦ Κυρίου ἀπλῶς ὡς αἰσθηματικὴν. Ἀλλὰ τὴν συνέδεσε μὲ μετὰγγισιν ὄλων τῶν ἀπαραιτήτων ἀγωνιστικῶν στοιχείων καὶ ἐφοδίων τοῦ πιστοῦ, ἵνα καταστῆ οὗτος γενναῖος μαχητῆς, ἀρτίως ἐξοπλισμένος, ἱκανὸς νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἐκ τοῦ ἀντιπάλου ἐχθροῦ δυσκολίας, ἵνα ἐξασφαλισθῇ ἡ τελικὴ νίκη. Σχολιάζων τὸ ψαλμὸν *In sole posuit tabernaculum suum*, παρατηρεῖ: «Ὁ Κύριος, ἵνα διεξαγάγῃ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν ἀρχῶν τῶν πλανῶν τοῦ κόσμου, ὧφειλε νὰ στείλῃ οὐ μόνον τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ τὴν μάχαιραν ἐπὶ τῆς γῆς (Ματθ. 10, 24). Τοῦτο ἐπραγματοποίησεν ἐγκαταστήσας τὴν στρατιωτικὴν του σκηνὴν *militare habitaculum suum*, ἐλευθέρως ἐν χρόνῳ, δηλαδὴ ἐγκαθιδρύων τὴν οἰκονομίαν τῆς Ἐνσαρκώσεώς του» (P.L. 21, 712-13).

★

Δύναται νὰ λεχθῇ γενικῶς, ὅτι εἰς τὴν πατερικὴν φιλολογίαν ὁ πιστὸς δὲν εἶναι οὐδέτερον παθητικὸν στοιχεῖον, θεώμενος τὸν εἰς τὸν στίβον τιτάνειον ἀγῶνα ἐκ τῶν κερκίδων. Τὸ νὰ εἶναι τις «μέλος τῆς Ἐκκλησίας» δὲν σημαίνει ἀπλῶς νὰ κατέχῃ μίαν θέσιν εἰς τὰς τάξεις της, θέσιν παραχωρηθεῖσαν διὰ τοῦ βαπτίσματος. Πολὺ περισσότερο τούτου σημαίνει: Νὰ ἀποτελέσῃ μίαν μονάδα εἰς τὸ πολεμικὸν μέτωπον ὡς μαχητῆς, κληρωτὸς πολέμου. Ἐκαστος εὐρίσκειται ὑπὸ ἐπιστράτευσιν, διὰ νὰ συμπολεμήσῃ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου (Α' Ἰωάν. 3, 8. Πρβλ. ἱ. Χρυσ. in Κορ. Α' 1012, Ὁμιλ. 23, 4).

Ἐν προκειμένῳ ἡ ἐνότις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν πιστῶν δὲν δύναται νὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τὴν δογματικὴν ὁμοφροσύνην ἐπὶ τῶν ἄρθρων τῆς πίστεως. Συνίσταται εἰς τὴν συναγωνιστικὴν ἄλλη-

λεγγύην, εἰς τὴν ἀμοιβαίαν προσπάθειαν τῆς ἀπὸ κοινοῦ κατανικήσεως τοῦ ἐχθροῦ καὶ κτήσεως τῆς νίκης. Ὁ ἐχθρὸς εἶναι κοινός. Ἐφ' ὅσον εἶναι κοινός, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ ὅτι διὰ τὸν ἕνα πιστὸν εἶναι ἀσπονδος ἐχθρὸς, διὰ τὸν ἄλλον πρόσωπον μετὰ τοῦ ὁποίου εἶναι ἐπιτρεπτός συμβιβασμός, καὶ δι' ἄλλον συνεργάτης. Κοινὸς ἐχθρὸς σημαίνει κοινὴ ἐχθρα, κοινὴ ἄμυνα, κοινὸς ἀγῶν. Ὁ Ὀριγένης διαβλέπει εἰς τὸν καθημερινὸν ἀγῶνα τοῦ πιστοῦ κατὰ τῆς ἀμαρτίας τὴν μόνην ἐλπίδα τῆς κατανικήσεως τοῦ διαβόλου καὶ τὸν μόνον τρόπον τῆς ἐπικρατήσεως τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

«Σκέπτομαι ἀκόμη, ὅτι ὅλοι οἱ ἅγιοι, ἀγωνιζόμενοι ἐναντίον τῶν πνευμάτων (τοῦ σκότους), ὅταν τὰ νικοῦν, ὑποτάσσουν κάθε ἕν ἐξ αὐτῶν. Οὕτω κατορθώνουν νὰ μειώνουν τὸν στρατὸν τῶν δαιμόνων καὶ νὰ καταστρέφουν κατὰ τινα τρόπον μέγαν ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν. Π.χ. ἐάν τις κατισχύῃ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας διὰ βίου ἀγνοῦ καὶ καθαρότητος, δὲν θὰ εἶναι δυνατόν πλέον εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐνικήθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, νὰ ἐπιτεθῇ κατ' ἄλλου ἀνθρώπου. Ἀλλ' ὅπως τὰ πονηρὰ πνεύματα ἐκεῖνα τῆς εὐαγγελικῆς διηγήσεως, τὰ ὁποῖα ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Χριστὸν νὰ μὴ ριφθοῦν εἰς τὸν κρημνὸν — αὐτὸ τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος ἐπέτρεψεν εἰς μίαν στιγμὴν διὰ κάποιον ὠρισμένην κατάστασιν — οὕτω φαίνεται φυσικὸν ὅτι ὅλα τὰ κακὰ πνεύματα τὰ κατανικηθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀφήνονται νὰ ριφθοῦν εἰς τὸν κρημνὸν ἢ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ἢ εἰς τὸν τόπον διὰ τὸν ὁποῖον εἶναι ἄξια, ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ δικαίου Κριτοῦ καὶ ἀρχηγοῦ τῆς μάχης αὐτῆς εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκριβῶς, διότι μέγας ἀριθμὸς τῶν δαιμόνων ἔχει ἠττηθῆ, οἱ ἔθνικοι δύνανται νὰ προσέλθουν εἰς τὴν πίστιν. Τοῦτο δὲν θὰ ἦτο δυνατόν, ἂν ὅλοι αἱ λεγεῶνές των (τῶν δαιμόνων) παρέμεναν εἰς τὴν ἀρχικὴν των κατάστασιν, ἄθικτοι καὶ ἀκέραιοι» (In lib. Jesu Nave, hom. 15, 5).

★

Ἡ συναίσθησις τῆς συμμετοχῆς μας εἰς ἕνα τοιοῦτον κρίσιμον ἀγῶνα καὶ τῆς ἐξαρτήσεως καὶ τῆς ἀναφορᾶς μας εἰς τὸν Χριστὸν δυστυχῶς δὲν εἶναι τόσον ἔντονος. Ἐχει ἐξασθενήσει. Ὁ ἐκ τούτου κίνδυνος εἶναι τοσοῦτω μεγάλυτος, ὅσῳ ἔχομεν ἐξοικειωθῆ μὲ τὴν ἐξασθένησιν αὐτήν. Συνέπεια φυσικὴ τούτου εἶναι νὰ γίνεταί τὸ ποιμαντικὸν ἔργον ὀδυνηρὸν καὶ ἄχαρι. Ὁ ποιμὴν ὑποφέρει. Ὑποφέρει διπλᾶ. Διότι βλέπει νὰ καταπατῆται ἀπὸ τοὺς ἄλλους πέριξ του τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀσυστόλως καὶ χωρὶς μεταμέλειαν, ἐνῶ αὐτὸς ἔχει εὐαισθησίαν καὶ ἐννοεῖ εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις τὰς συνεπείας, τώρα καὶ ὕστερον, τῆς διαστροφῆς τῶν κοινῶν Χριστιανῶν.

Διανύομεν περίοδον ὄχι μόνον ἀπροθυμίας εἰς συμμετοχὴν εἰς τοὺς ἡρωικοὺς ἀγῶνας τῶν προγόνων μας καὶ τοῦ Κλήρου, ἀλλὰ καὶ μιᾶς θλιβερᾶς νωθρότητος καὶ ἐξοικειώσεως μὲ τὸν κόσμον εἰς τὰς Κοινότητας. Τὰ συμπτώματα αὐτὰ καταδεικνύουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ὡς προάγγελος.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, συνοδευομένου ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονυσίου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ὁραιοτάδος κ. Κωνσταντίνου, ἐπίσκεψις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, γενομένη τῇ εὐγενεῖ προσκλήσει τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου καὶ Ἐθνάρχου κ. Μακαρίου, καὶ ἡ περιοδεία αὐτῶν ἀνὰ τὴν μεγαλόνησον, πρὸς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἡρωϊκοῦ κυπριακοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχῶν καὶ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ ἐθνικῶν μνημείων, ἀπετέλεσεν ἱστορικὸν γεγονός.

Ἡ σημασία τῆς ἐπισκέψεως ταύτης δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὸ ὅτι διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κύπρου ἐπισκέπτεται τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Ἐπὶ πλέον χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπίσκεψις ἐχαιρετίσθη ἐκθύμως ὑπὸ τοῦ ὑποδεχθέντος μετὰ πρωτοφανοῦς ἐνθουσιασμοῦ τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας Κυπριακοῦ λαοῦ ὡς προάγγελος χαρμοσύνων ἐθνικῶν μνημείων, ἅτινα πρώτη πάντοτε κομίζει εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Μνημειώδεις ἀληθῶς θὰ παραμείνουν αἱ προσφωνήσεις καὶ οἱ λόγοι τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου εἰς τὰς διαφόρους πόλεις καὶ περιοχάς. Ἦδη ἅμα τῇ ἀφίξει του εἰς Κύπρον ὁ Μακαριώτατος, ὅστις ἐπὶ ἕξ ἔτη εἶχε διατελέσει Γενικὸς Γραμματεὺς

τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου, ἐτόνισε τὰ ἑξῆς: «Ἡ Κύπρος εἶναι Ἑλλάς... Μία μόνον ἐθνικὴ ἐνότης ὑπάρχει. Μία μόνον δόξα. Μία μόνον ἱστορικὴ συνέχεια: Ἡ ἐνδοξος καὶ αἰωνία Ἑλλάς. Βαπτισμένη εἰς τὰ χριστιανικὰ διδάγματα τῆς αἰωνίου ἀληθείας, τὴν ὁποίαν παρέδωσαν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι, καθηγίασαν ἰ ἴδιοι μάρτυρες, ἡμετήνευσαν οἱ ἴδιοι οἰκουμενικοὶ διδάσκαλοι, ἐνεκοιλώθησαν τὰ ἴδια ἀγνά ἑλληνικὰ στήθη, λάμπει παντοῦ μὲ τὸ ἴδιον ἀκατάλυτον Φῶς. Καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ εἰς τὴν μητέρα πατρίδα, ἀκούεται ἡ καρδιά ὄλων νὰ πάλλεται μὲ τὸν ἴδιον πατριωτικὸν παλμόν.» Ὅπως καὶ εἰς τὸν ἄκρον ἑλληνικὸν Βορρᾶν, ὅπου εὐρισκόμην μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα, τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὸν ἔσχατον ἑλληνικὸν Νότον, τὴν ἀκριτικὴν μας Κύπρον, μία καὶ μόνον εὐχὴ καὶ εἰς ἀσίγητος πόθος ἀκούεται καὶ ὄλων ἀνεξαιρέτως αἱ καρδίαι, ἀπὸ τοῦ ὑπάτου ἀγωνιστοῦ καὶ ἐθνάρχου μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου βρέφους τῆς Κύπρου, ἕνα μόνον πόθον γνωρίζουν καὶ ἐν μόνον πρᾶγμα ἐπιζητοῦν, τὴν ἔνωσιν. «Ἐνωσιν καὶ μόνον ἔνωσιν».

Εἶναι εὐκαιρὸν νὰ ἀκουσθῇ.

Μετὰ τὸ ἀνωτέρω πλήρες χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἐθνικοῦ παλμοῦ μήνυμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμος, μεταβὰς ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὴν Κύπρον, μετέφερε τὸν χαιρετισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν ἀγωνιζόμενον διὰ τὴν ἔνωσιν μετὰ τῇ Μητροδὸς Ἑλλάδος ὁμαίμονα κυπριακὸν λαόν, εἶναι εὐκαιρὸν νὰ

ἱεραποστολικὴν ἀκίνησιαν καὶ λειτουργικὴν παρακμήν. Εἴμεθα ἤδη ἀτροφικοὶ μὲ ἐμφανῆ τὰ κενὰ μας, καὶ γινόμεθα ἀκόμη περισσότερο ἀδύνατοι μὲ τὴν ἀπομάκρυνσίν μας ἀπὸ τὴν Μυστηριακὴν ζωὴν. Αἱ διαπιστώσεις αὐταὶ δὲν προδίδουν τὸ μελαγχολικὸν αἶσθημα μιᾶς ἀπαισιοδόξου «διαγνωστικῆς». Δίδουν τὴν πραγματικὴν εἰκόνα μιᾶς ἀσθενείας.

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μωυπάζωμεν ἢ νὰ βαυκαλιζώμεθα ἐνώπιον τῶν ἀνησυχητικῶν συμπτωμάτων, ἀλλὰ χρειάζεται πολλὴ ἐργασία ἐκ μέρους μας διὰ νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν ἔννοιαν τῆς τακτικῆς μυστηριακῆς τροφοδοσίας καὶ τῆς μεταγγίσεως τῶν ἀπαιτουμένων δυνάμεων διὰ τοῦ Μυστηρίου, δι' ἕνα ἀγωνιστικὸν παλμόν. Εἶναι τροφή τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα. Μεταλαμβάνοντες ἀποκτώμεν ἠθικὴν εὐρωστίαν καὶ μετέχομεν εἰς τοὺς ἀθλοὺς τῶν μαρτύρων. Ἀποκτώμεν τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς παρρησίαν ὅπως καὶ οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἀθληταί, ἵνα ἀγωνισθῶμεν καὶ ἀντικρύσωμεν τὴν ἀπειλὴν τοῦ κόσμου.

Ὁ ἰ. Χρυσόστομος, μᾶς ὑπεθυμίζει τοῦτο ὅταν περιγράφη ποῖος δυναμισμὸς προβάλλει ἀπὸ τὸν κοινῶν τῶν Μυστηρίων.

«Νὰ ἀπομακρυνώμεθα ἀπὸ τῆς Τραπεζῆς αὐτῆς ὡς φλογεροὶ λέοντες, γινόμενοι ὁ τρόμος τῶν δαιμόνων... Το Αἷμα αὐτό, ὅταν ἀξίως πίνεται, ἀποδιώκει δοίμονας καὶ ἐλκύει πέριξ ἡμῶν τοὺς ἀγγέλους, αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Κύριον τῶν ἀγγέλων. Τὸ Αἷμα αὐτὸ καθαρίζει ὀλόκληρον τὸν κόσμον. Μὲ τοιαύτας σκέψεις θὰ ἔπρεπε νὰ δαμάζωμεν τὰ πάθη μας. Ἐως πότε θὰ μείνωμεν προσηλωμένοι εἰς τὸν κόσμον; Ἐως πότε θὰ εἴμεθα ἀναίσθητοι; Ἐως πότε θὰ ἀμελῶμεν νὰ σκεπτόμεθα διὰ τὴν σωτηρίαν μας; Ἄς ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰ ἀγαθὰ ἅτινα ὁ Κύριος ἤξιωσε νὰ μᾶς δωρήσῃ, μένοντες εὐγνώμονες καὶ δοξάζοντες! Ὄχι μόνον μὲ τὴν πίσιν μας, ἀλλ' ἐπίσης καὶ μὲ τὰ ἔργα μας» (Ὁμιλ. 46 εἰς Ἰωάν. Ρ.Γ. 59, 260-261).

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

ἀκουσθῆ καὶ ἡ θερμὴ φωνὴ ἑνὸς ἄλλου μεγάλου θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἀγωνιστοῦ· ἡ φωνὴ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ἀειμνήστου Μελετίου, ὁ ὁποῖος ἔλθων ἐκ Κύπρου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐβροντοφώνησε, πρὸ μιᾶς πεντηκονταετίας περίπου, εἰς τὸν μνημειώδη ἐνθρονιστήριον λόγον του : «Διὰ δὲ τὴν ἑλληνικωτάτην Κύπρον, τῆς ὁποίας τοὺς ἐθνικοὺς παλμοὺς ἐγνώρισα καὶ ἐδοκίμασα, τὴν ὁποίαν ἀφῆκα—προσωρῶς, ὡς ἐπίστευον—ἐναγωνίως προσδοκῶσα τὴν μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος ἔνωσιν διὰ τὴν Κύπρον, ἣτις ζητεῖ ἀπὸ ἐμὲ νὰ μὴ λησμονήσω τοὺς ἐθνικοὺς της πόθους, ἀλλὰ νὰ ἐπιμείνω συνηγορῶν μέχρις ἐκπληρώσεως, τί νὰ εἴπω; Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καὶ ἐν Κύπρῳ πρὸς τοὺς ἀνυπομονοῦντας ἔλεγον ὡς ἰδικὴν μου πεποίθησιν. Ἡ Κύπρος ἀνήκει ἤδη εἰς τὴν Ἑλλάδα».

«Συμπάσχει πάντα τὰ μέλη».

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος καὶ οἱ λοιποὶ Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς, οἵτινες συγκροτοῦν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος—πληροφορηθέντες δι' ἐπισήμου Γράμματος τῆς ἀδελφῆς καὶ ὁμόρου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας «τὸ ἐμπερίστατον Αὐτῆς, εἰς τὸ ὁποῖον τὴν ἔρριψεν ἡ ἀντικανονικὴ καὶ ἀφιλάδελφος ἐνέργεια τῆς λεγομένης Μακεδονικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία αὐτοβούλως καὶ χωρὶς νὰ συντρέχουν αἱ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Καθίσαν διαγραφόμεναι καὶ ἐκ τῆς κανονικῆς τάξεως προκύπτουσαι προϋποθέσεις, αὐτοανεκηρύχθη εἰς Αὐτοκέφαλον»—, ἔνθεν μὲν ἀπεκήρυξαν τὸ ἀντικανονικὸν καὶ ἄθεσμον πραξικόπημα καὶ ἀφ' ἐτέρον διὰ λόγων, οἵτινες ὑπομιμνήσκουν τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων, ἐξέφρασαν τὴν συμπαράστασιν των εἰς τὴν δοκιμαζομένην Σερβικὴν Ἐκκλησίαν.

Χαρακτηριστικῶς ἐν τῷ ἐκδοθέντι ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου σχετικῶ ἀνακοινωθέντι λέγονται πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἑξῆς : «Εἰς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἰπεκίου, Μητροπολίτην Βελιγραδίου καὶ Καρλοβικίου καὶ Πατριάρχην τῶν Σέρβων ἀγαπητὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν Κύριον Γερμανὸν καὶ πάντας τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀδελφούς, τοὺς συγκροτοῦντας τὴν περὶ Αὐτὸν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, ἐκφράζομεν τὴν ἐγκάρδιον ἡμῶν συμπάθειαν διὰ τὴν θλίβιν των καὶ τὴν ὁμόθυμον ἡμῶν συμμετοχὴν εἰς τὴν δοκιμασίαν, τὴν ὁποίαν διέρχονται, ὡς ἀνήκοντες εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Σῶμα, τὸ μυστικὸν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ οὐρανοβάμονος Ἀποστόλου λεχθὲν :

«εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχάριρει πάντα τὰ μέλη» (Α' Κορ. ιβ', 26). Εὐχόμεθα δὲ εἰς σύμπαντα τὸν εὐσεβῆ ὀρθόδοξον Σερβικὸν λαὸν ταχεῖαν ὑπερνήκησιν τῆς ἣν διέρχονται δοκιμασίας καὶ ἄμεσον ἐπάνοδον τῶν ἀπολωλότων εἰς τὴν μάνδραν τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ἐν τῇ ἐνδόξῳ Χώρα τῶν Σέρβων ἔχουν καθαγιάσει οἱ ποταμοὶ τῶν αἱμάτων τῶν ἐνδόξων μαρτύρων της καὶ αἱ προσευχαὶ τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων Πατέρων, ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ὁποίων προεξάρχει ὁ ἅγιος Σάββας, ὁ καὶ πρῶτος αὐτῆς Ἀρχιεπίσκοπος».

Θὰ ἔρχεται εἰς ἐπαφήν.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος πρὸς τόνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, δι' ἐγκυκλίου της πρὸς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις ἐζήτησε πληροφορίας σχετικῶς πρὸς τὰς ἐλλείψεις των εἰς ναοὺς, διὰ νὰ μελετηθῆ ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος εἰς τρόπον, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν περιφέρειαι, καὶ δὴ ἀκριτικά, ἄνευ ναῶν.

Παραλλήλως ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ θὰ καθιερώσῃ τὸν θεσμὸν τῶν κινήτων παρεκκλησίων. Πρὸς τοῦτο θὰ ἀγορασθοῦν δύο εἰδικὰ αὐτοκίνητα, τὰ ὁποῖα θὰ κυκλοφοροῦν εἰς τὴν ὑπαιθρον, ἰδίως κατὰ τοὺς θερινὸς μῆνας, ἵνα τελῆται ἐπ' αὐτῶν ἡ Θ. Λειτουργία.

Ἐξ ἄλλου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀνεκοίνωσεν, ὅτι ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας θὰ καταβληθῆ προσπάθεια διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν ἐμπορικῶν πλοίων μὲ δίσκους, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ εἶναι ἐγγεγραμμένη ἡ Θ. Λειτουργία.

Ὡς εἶναι ἐδνόητον, διὰ τῶν μέτρων τούτων ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία θὰ ἔρχεται εἰς ἐπαφήν μὲ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα τέκνα της, ἅτινα μέχρι σήμερον διὰ τὸν α ἢ β λόγον δὲν εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ δέχονται τὴν στοργικὴν ἐπίδρασιν της.

Ἐκκλησία καὶ κινήματογράφος.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξετάζει τὸ ζήτημα τῆς ἐξυγιάνσεως τοῦ κινήματογράφου, δοθέντος, ὅτι οὗτος οὐ μόνον ἔχει ἐπιβληθῆ ὡς τέχνη καὶ ψυχαγωγία, ἀλλὰ καὶ ἔχει ἰδιαίτερος ἀναπτυχθῆ καὶ ὑποσκελίσῃ ἄλλας μορφὰς τέχνης καὶ ψυχαγωγίας.

Συμφώνως πρὸς τὴν ἐξαίρετον καὶ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως πλήρη εἰσήγησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονυσίου, δέον ἔνθεν μὲν νὰ ἐξυγιανθῆ τὸ περιεχόμενον τῶν κινήματογραφικῶν ταινιῶν, αἵτινες δέον νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἐν αὐταῖς

κυριαρχίαν τοῦ σέξ, τῆς κατασκοπείας καὶ τοῦ ἐγκλήματος δι' ὑγιоῦς μορφωτικοῦ καὶ ψυχαγωγικοῦ περιεχομένου, ἐτέρωθεν δὲ νὰ ἐκσυγχρονισθῇ καὶ γίνῃ αὐστηρότερος ὁ ἔλεγχος τῆς κινηματογραφικῆς παραγωγῆς.

Εἰς τὴν ἄνοδον τῆς στάθμης τοῦ κινηματογράφου ἐπιθυμεῖ νὰ συντελέσῃ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ἣτις ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς πνευματικότητος τῆς καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντός τῆς διὰ τὰ μέλη τῆς δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ τὸν αὐστηρότερον ἔλεγχον τῶν ταινιῶν, τὴν ἐπικοινωνίαν καὶ τὴν συνεννόησιν μετὰ τῶν παραγωγῶν καὶ τῶν ἠθοποιῶν, τὴν διαφώτισιν τοῦ λαοῦ καὶ εἰδικώτερον τῶν νέων, τὴν προκήρυξιν βραβείων διὰ τὰ καλύτερα ἔργα τοῦ ἔτους κ.ο.κ.

Συνοψίζεται εὐστόχως.

Εἰς ἀτμόσφαιραν πανηγυρικῆς ἐξάσεως καὶ ψυχικῆς ἀγαλλιάσεως καὶ εἰς πνευματικὸν κλίμα λαμπρότητος καὶ αἴγλης, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπισήμων, ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου οἴκηματος τῆς νεοπαγοῦς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικαίας.

Ὡς ἐτόνισε χαρακτηριστικῶς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Γεώργιος, τὸ οἶκημα τοῦτο δέον «νὰ καταστῇ ἐστία πνευματικῆς ἀκτινοβολίας, κέντρον ψυχικῆς τροφοδοσίας, δεξαμενὴ δημοουργικῶν ἐμπνεύσεων καὶ τόπος στηριγμοῦ καὶ ἐξυτηρητέσεως τῶν χριστιανῶν τῆς περιφερείας ταύτης. Διότι εἰς τὸ οἶκημα τοῦτο δὲν θὰ στεγάζονται ἀπλῶς αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Πρέπει νὰ ἀνυψωθῇ ὁ χώρος αὐτός εἰς πύργον ὀδηγητικὸν τοῦ λαοῦ καὶ εἰς φάρον φωτίζοντα τοὺς κοιρασμένους ποντοπόρους τοῦ βίου. Αὐτῇ, ἄλλως τε, ἦτο ἀνέκαθεν ἡ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν Κόσμον, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα».

Παρατίθενται ἐνταῦθα οἱ ἐπιγραμματικοὶ οὔτοι λόγοι, διότι ἐν αὐτοῖς συνοψίζεται εὐστόχως ἡ δεοντολογία, ἣτις ἀφορᾷ εἰς οἰονδήποτε μητροπολιτικὸν οἶκημα καὶ ἐκκλησιαστικὸν κέντρον.

Ἀξιόπαινα μέτρα.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μεθ' ἱκανοποιήσεως εἶδε τὸ ληφθὲν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης ἀρεοπαγίτου κ. Ροζάκη μέτρον, ὅστις λαβῶν ὑπ' ὄφιν ἀναφορὰς εἰσαγγελέων καὶ ἐπιμελητῶν ἀηλικῶν, ἐξ ὧν προκύπτει, ὅτι τόσον ἐν τῇ πρωτευούσῃ ὅσον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις λειτουργοῦν ὑποπτα κέντρα ψυχαγωγίας διαφόρων τύπων (καφέ μπάρ, κλάμπ, σφαιριστήρια κ.λ.π.), ἅτινα ἔχουν καταστῆ κέντρα δια-

φορᾶς καὶ ἐκμεταλλεύσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀπασχολήσεώς των ὡς ὑπαλλήλων ἢ καλλιτεχνῶν, εἴτε καὶ ὡς ἀπλῶν θαμῶνων, ἐθεώρησεν ὀρθῶς ἀναγκαίαν τὴν λήψιν διαφόρων προληπτικῶν καὶ κατασταλτικῶν μέτρων, πρὸς περιορισμὸν ἢ καὶ ἐξουδετέρωσιν τῶν διὰ τῶν κέντρων τούτων δημιουργουμένων ἠθικῶν κινδύνων.

Διὰ νὰ ἔχη πνευματικὸν παλμόν.

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ ἐξαρθοῦν αἱ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργοῦ δοθεῖσαι πρὸς τὰς διοικήσεις τῶν ἐταιρειῶν προστασίας ἀηλικῶν ὀδηγαί, διὰ τὴν ἐπιτυχεότεραν ἀνάπτυξιν τῆς δραστηριότητός των. Ἡ ὑπὸ τῶν ἐταιρειῶν τούτων παρεχομένη βοήθεια πρὸς τοὺς τελοῦντας ἐν ἠθικῶν κινδύνῳ ἢ ἀπολλυμένους ἐκ τῶν ἀναμορφωτικῶν καὶ σωφρονιστικῶν καταστημάτων ἀηλικῶν δύναται νὰ εἶναι: α) νομικὴ (δωρεὰν ὑπεράσπισις ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, χειρισμὸς ὑποθέσεων ἐξωγάμου νόθευσις κ.λ.π.)· β) ἠθικὴ (συμβουλαί, νοθευσίαι, ἐπίβλεψις, ἀποκατάστασις σχέσεων μετὰ τῶν γονέων)· γ) ἐπαγγελματικὴ· δ) περιθάλψις· ε) ὀργανωσίς κέντρων νεότητος· στ) διαφώτισις τῆς κοινῆς γνώμης· ζ) συνεργασία μετὰ τῶν σωφρονιστικῶν καταστημάτων διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἐπιτελουμένου ὑπ' αὐτῶν ἔργου.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εὐχεται, τὸ ὅλον ἔργον τῆς προστασίας τῶν ἀηλικῶν νὰ ἔχη τὸν ἀναγκαῖον πνευματικὸν παλμόν καὶ ἐνθουσιασμόν, ἵνα μὴ ἐκφυλλίζεται εἰς μίαν ἀναιμικὴν ἐπαγγελματικὴν ἀπασχόλησιν στερομένην δυναμισμού.

Ἀπόδειξις τῆς φοβίας.

Συμφώνως πρὸς τὰς ἐκ Μόσχας μεταδοθείσας εἰδήσεις, ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐνισχύσῃ οικονομικῶς τὴν ἐν Ρωσίᾳ ἔκδοσιν τοῦ κοραίνου, τοῦ ἱεροῦ βιβλίου τοῦ Ἰσλάμ. Ἡ νέα αὕτη ἔκδοσις, ἣτις προορίζεται διὰ τὰς μουσουλμανικὰς κοινότητας τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, εἶναι ἡ τρίτη κρατικῶς ἐπιχορηγουμένη ἔκδοσις τοῦ κοραίνου ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Ἀντιθέτως διὰ τὸ κατ' ἐξοχὴν παγκόσμιον βιβλίον, τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἡ Σοβιετικὴ κυβέρνησις οὐ μόνον δὲν παρέχει χρηματικὴν τινα συνδρομήν, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι αὕτη ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας δι' ἰδίων κεφαλαίων, ἀλλὰ καὶ ἔγει θεσπίσει διατάξεις, ἀπαγορευούσας τὴν πώλησιν αὐτῆς ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις.

Τὰ γεγονότα ταῦτα εἶναι εὐγλωττος ἀπόδειξις τῶν διαθέσεων τοῦ σοβιετικοῦ καθεστώτος ἐναντι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς καὶ τῆς φοβίας, μετὰ τῆς ὁποίας τοῦτο ἀντιμετωπίζει τὴν διάδοσιν τῆς Βίβλου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἀνακοινωθέν

Κατά τήν συνεδρίαν τῆς Ἱεραῦς Συνόδου τῆς 19/9/1967 ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τρίκκης καί Σταγῶν κ. Διονύσιος εισηγήθη, ἐντολή Αὐτῆς, ἐπὶ τοῦ θέματος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ». Ἠκολούθησε μακρὰ ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως συζήτησις, λόγω δὲ τῆς σοβαρότητος τοῦ θέματος, ἀνεβλήθη διὰ προσεχῆ συνεδρίαν ἢ λήψις τῆς σχετικῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως.

Ἠσχολήθη ἐξ ἄλλου ἡ Ἱερά Σύνοδος μὲ τὸ θέμα τῆς ἐπεκτάσεως εἰς τοὺς Βορειοελλαδίτας ἱερεῖς τοῦ ἐπιδόματος τῆς Ἐφημεριακῆς Ὑπηρεσίας εἰς Βόρειον Ἑλλάδα, ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως ἀποσταλῆ σχετικὴ πρότασις εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 11ης μέχρι τῆς 25ης Σεπτεμβρίου ἐ. ἔτους:

Ἐχοροστάτησε τὴν 14 Σεπτεμβρίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν.

Ἐχειροτόνησε τὴν 17 Σεπτεμβρίου, ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ Ἀθηνῶν, εἰς ἐπίσκοπον τὸν Θεοφιλέστατον ἐψηφισμένον Ἐπίσκοπον Βρεσθένης κ. Δημήτριον Τρακατέλλην, συνιερουργούντων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ναυπακτίας, Πρεβέζης, Ξάνθης καὶ Διδυμοτείχου καὶ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Περιστερᾶς.

Ἐπέδεδεχθη τὴν 13 Σεπτεμβρίου εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ τὴν Α.Μ. τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον, ὅστις ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ ταξιδίου του εἰς Ἀμερικὴν.

Ἀνεχώρησε τὴν 21 Σεπτεμβρίου δι' ἐπίσημον ἐπίσκεψιν εἰς Κύπρον, λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς ὁποίας δημοσιεύομεν ἀλλοῦ τοῦ παρόντος τεύχους.

Παρέστη τὴν 12 Σεπτεμβρίου εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ μητροπολιτικοῦ μεγάρου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικαίας.

Τὴν 20 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ «Βασιλέως Μέλαθρον» δοθεῖσαν δεξίωσιν πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Λαντζούνη, προέδρου τῆς ἑλληνοαμερικανικῆς ὀργανώσεως τῆς Μείζονος Νέας Ὑόρκης.

Συνειργάσθη τὴν 13 Σεπτεμβρίου μετὰ τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου.

Τὴν 16 Σεπτεμβρίου, ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ μεγάρῳ, μετὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Προέδρου τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Κων. Κόλλια.

Πρόδρευσεν τὴν 11 Σεπτεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Δακονίας.

Τὴν 12, 19 καὶ 21 Σεπτεμβρίου τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεραῦς Συνόδου.

Τὴν 13 καὶ 20 Σεπτεμβρίου τῶν συνεδριῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ.

Τὴν 18 Σεπτεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

Τὴν 20 Σεπτεμβρίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE.

Παρέκαθησε τὴν 19 Σεπτεμβρίου εἰς γεύμα, παρατεθὲν πρὸς τιμὴν του ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις πρεσβευτοῦ τῶν ΗΠΑ κ. Τάλμποτ.

Ἐδέχθη τὴν 11 Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον, τὸν σύμβουλον τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν κ. Κωνσταντόπουλον, τὸν κ. Μηδρινὸν τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ζωή», τὸν κ. Bell τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, τὸν πρόεδρον ἐφετῶν κ. Δημ. Γαλανόν, τὸν πρόεδρον τῆς ἑλληνοαμερικανικῆς ὀργανώσεως Μείζονος Νέας Ὑόρκης κ. Λαντζούνη, τὴν δ. Κούκκου καὶ ἐκπροσώπους τῆς Ὀρθοδόξου Κατηχητικῆς Σχολῆς μὲ ἐπικεφαλὴν τὸν καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Βασίλειον Δεντάκην.

Τὴν 13 Σεπτεμβρίου τὸν Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ράμμον καὶ δημοσιογράφου τοῦ ἀθηναϊκοῦ Τύπου, πρὸς τοὺς ὁποίους προέβη εἰς δηλώσεις.

Τὴν 14 Σεπτεμβρίου τοὺς ἱεροψάλτας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν καὶ ἀντιπροσώπους τοῦ διεθνoῦς συνεδρίου ἀδελφῶν νοσοκόμων.

Τὴν 15 Σεπτεμβρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Ξάνθης κ. Ἀντώνιον καὶ Μηθύμνης κ. Ἰάκωβον, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων, τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ἑταιρείας Χριστιανικοῦ Θεάτρου κ.κ. Τριανταφυλλίδην, Σολομωνίδην καὶ Μουντέν, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Πανελληνίου Ἐνώσεως Ἱεροψαλτῶν, ἐπιτροπὴν τοῦ συλλόγου «Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής», τὸν συγγραφέα κ. Κων. Μέντζον, ἐξαμελῆ ἀντιπροσωπείαν τοῦ Σωματείου Αἰγυπτιατῶν, πενταμελῆ ἀντιπροσωπείαν τοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, τριακονταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ Καρδίτσας, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Ἀλέξιον Πετρέσην, τὸν αἰδεσ. ἱερέα Ἀνδρέαν Σωτηρόπουλον, τὸν ρωμαιοκαθολικὸν ἱερέα κ. Colombo Armigo, τὸν κ. Liman, τὸν δικηγόρον Παν. Κοντογιώργην, τὸν δικηγόρον κ. Ἰωάννην Μόσχον, τὸν χειρουργὸν κ. Παπαδημητρίου, τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Γενικὸν Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος κ. Γρηγοριάδην, τὴν ψυχιάτρον κ. Αἰκατ. Παπαニコλάου, τὸν Γενικὸν Ἐπιθεωρητὴν κ. Π. Νέζην, τὸν διδάσκαλον κ. Ἰ. Κεῖσογλου, τὸν ἱερομόναχον Βαρλαάμ, τὴν κ. Παρασκευὴν Πρόκου, τὸν κ. Ἀνδρονίκην Πλέσαν, τὴν κ. Εὐαγγελίαν Σγουράκη, τὸν ἔμπορον κ. Βασίλειον Ἀσκληπιάδην, τὸν κ. Νικόλαον Ζαίρην, τὴν πολιτικὸν μηχανικὸν κ. Ἐλένην Μαρκάκη-Βασιλειάδου, τοὺς κ.κ. Λάμπρον καὶ Ἰωάννην Κοτσώνην, ἐξαμελῆ ἀντιπροσωπείαν τοῦ συλλόγου «Παναγία Μαρμαριώτισσα», τὸν πρόεδρον τῆς Α.Δ.Ε.Δ.Υ. κ. Βασ. Παπαμιχαλόπουλον, τὸν δικηγόρον κ. Γεώργιον Παπακωνσταντῖνον, τὸν θεολόγον κ. Ἡλίαν Δαντελόπουλον, τὸν τυφλὸν μικροπωλητὴν κ. Γεώργιον Δετουράκη καὶ ἄλλα ἄτομα.

Τὴν 17 Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κισαμίου καὶ Σελίνου κ. Εἰρηναῖον, τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Χαριουπόλεως κ. Αἰμιλιανόν, τὸν πρέσβυν κ. Χατζηβασιλείου, τὸν κ. Λιαροῦτσον, τοὺς κ.κ. Ἀβραμίδην καὶ Μουτσούλαν, τὸν διευθυντὴν τοῦ TAKE κ. Χρηστίδην, τὸν κ. Συγγρόν καὶ τοὺς κ.κ. Ψηλόπουλον, Σταυρόπουλον καὶ Παπαδάκον.

Τὴν 18 Σεπτεμβρίου τὸν καθηγητὴν Dr Lehmann, τὸ Συμβούλιον τοῦ Βαφειάδακείου Ἰδρύματος, τὸν ἐν Κων/πόλει Γενικὸν Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος κ. Γρηγοριάδην, τοὺς κ.κ. Ρεμοῦνδον καὶ Κελεμένην, τὸν κ. Comba, τὸν ἐκ Τορόντο τοῦ Καναδᾶ ἱατρὸν κ. Πολυμενᾶκον, τὸν κ. Serr μετὰ τοῦ κ. Ζηζιούλα καὶ τὸν κ. Μερτικόπουλον.

Τὴν 19 Σεπτεμβρίου τὸν κ. Fattovi Stampa.

Τὴν 20 Σεπτεμβρίου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἱερισσοῦ κ. Παῦλον, τὸν καθηγητὴν κ. J. van der Plaeg, τοὺς πρεσβυτάς κ.κ. Παπαδάκη καὶ Καψαμπέλην, τὸν καθηγητὴν κ. Ἰωάννην Τιμαγένην, τὸν τῆς πρῶτον ἐν Νεαπόλει κ. Τυπάλδον, τὴν κ. Γόντικα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, τὸν αἰδεσμ. Ἀνδρέαν Παπαχαραλάμπους καὶ τὴν δ. Δεβελλίδου.

Τὴν 21 Σεπτεμβρίου τὸν Dr Michaelis καὶ τὸν κ. Κ. Δοξιάδην.

Ἱερά Μητρόπολις Σερβίων καὶ Κοζάνης

Πλήρη ἐπιτυχίαν ἐσημείωσε τὸ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου συγκληθὲν Θεολογικὸν Συνεδρίον εἰς τὴν Κοζάνην.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν διὰ κατασκευαστικῆς λειτουργίας τὴν πρωΐαν τῆς 24.8.1967, ἔληξαν τὴν 27.8.1967 δι' ἀποχαιρετιστηρίου δείπνου εἰς τὴν Λέσχην Ἀξιωματικῶν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου, τοῦ ὁποῦ προήδρυσεν ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης κ. Σάββας Ἀγουρίδης, ἐγένοντο εἰσηγήσεις ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου κ. Διονυσίου καὶ ἄλλων Θεολόγων ἐπὶ θεμάτων σχέσιν ἔχοντων μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Τὴν πρωΐαν τῆς 27.8.1967, εἰς ἐπισφράγισιν τοῦ ἐπιτελεσθέντος ἔργου, ἐτελέσθη πανηγυρικὴ θεία Λειτουργία εἰς τὸν Ἱερόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, καθ' ἣν ἔψαλλε συνεχῶς βυζαντινὸς χορὸς ψαλτῶν, ἐπὶ τούτῳ μετακληθέντων ἐξ Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὴν διευθύνσιν τοῦ λαμπαδαρίου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν καὶ καθηγητοῦ τῆς Μουσικῆς κ. Εὐαγ. Τζελᾶ.

Μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Στρατ. Λέσχης ὠμίλησεν ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης κ. Σάββας Ἀγουρίδης μετὰ θέμα «Θεολογία καὶ ζωὴ». Τὴν διάλεξιν παρηκολούθησαν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης κ. Διονύσιος, ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Νομάρχου κ. Δρακουλαράκος, ὁ Ἐπιτελάρχης τοῦ Ἀ' Σ.Σ. κ. Νικ. Δεμέστιχας, ὁ Δήμαρχος κ. Χασάπης καὶ πλῆθος ἄλλου κόσμου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐτελέσθη Ἁγιασμός ἐν τῷ Τιαλεῖῳ Ἐκκλησ. Γηροκομείῳ.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 25.8.1967 οἱ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου μετέβησαν εἰς Σιάτιστα, ὅπου τοὺς ὑπεδέχθη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Πολύκαρπος, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ τοὺς πύχαριστήσεν, ἀπήντησε πατρικᾶς πρὸς αὐτοὺς ὑποθήκας. Ἐπηκολούθησεν ἐπισκεψίς τῶν ἀρχοντικῶν καὶ Ἑσπερινὸς εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον.

Οἱ συνέδροι ἀνεχώρησαν τὴν Δευτέραν (28.8.1967) μετὰ ἀριστὰς ἐντυπώσεις τόσον διὰ τὴν φιλοξενίαν, ὅσον καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Συνεδρίου.

Ἱερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κεφαλληνίας κ. Προκόπιος καθιέρωσε, διὰ προσφάτως ἐξαπολυθείσης ἐγκυκλίου του, ὅπως κατ' ἔτος τελῆται εἰδικὴ ἐπιμνημόσυνη ἀκολουθία ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν θυμάτων τῶν τραγικῶν σεισμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπλήξαν τὰς Ἰονίους Νήσους ἀπὸ 9-12 Αὐγούστου 1953.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Εἰς τὴν ἑκτακτον συνεδρίαν τῆς Ἱεραῦς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὀρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας, ἣ ὁποία συνήλθεν εἰς Βελιγράδιον τὴν 14 καὶ 15 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔτους ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Γερμανοῦ, ἐξετάσθη τὸ ζήτημα τῆς αὐθαιρέτου καὶ ἀντικανονικῆς ἀνακηρύξεως τῆς λεγομένης Μακεδονικῆς Ἐκκλησίας εἰς αὐτοκέφαλον τὴν 19 Ἰουλίου 1967 ὑπὸ τῆς εἰς τὴν Ἀχρίδα συνελθούσης κληρικολαϊκῆς συνελεύσεως.

Ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως νὰ διακόψῃ μετὰ τὴν ἐν λόγῳ σχισματικὴν θρησκευτικὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν Ἱεραρχίαν τῆς τὴν λειτουργικὴν καὶ κανονικὴν κοινωσίαν καὶ νὰ διεξαχθοῦν ἀνακρίσεις ἐναντίον τῶν ὑπαίτιων τοῦ σχίσματος αὐτοῦ.

— Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας θὰ ἐπισκεφθῆ ἐπισήμως τὴν Σερβικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς 11-16 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔτους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Κατὰ πληροφορίας ἐκ Σόφιας, ἡ βουλγαρικὴ ἱστορικὴ Μονὴ τῆς Ρίλας, ἣ ὁποία ἐκρατικοποιήθη τὸ 1961 καὶ με-

τετράπη εἰς μουσεῖον ὑπὸ τῶν κομμουνιστικῶν ἀρχῶν τῆς Βουλγαρίας, θὰ ἀποδοθῆ συντόμως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὡς γνωστὸν, ἡ Μονὴ αὕτη ἀποτελεῖ σπουδαῖον ἀρχιτεκτονικὸν καὶ ἱστορικὸν μνημεῖον, τὸ ὁποῖον ἐλκύει πλείστους προσκυνητάς. Οἱ πρὸ ἐξαετίας ἐκδιωχθέντες ἐκ τῆς Μονῆς ταύτης 25 μοναχοὶ διετάχθησαν ἤδη νὰ ἐπιστρέψουν εἰς αὐτὴν μέχρι τῆς 25 Ὀκτωβρίου τοῦ τρέχοντος ἔτους.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐωρτάσθη ἐν Παρισίοις ἡ 40ῆ ἐπέτειος τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐργατικῆς Χριστιανικῆς Νεολαίας (J.O.C.) τῆς Γαλλίας. Πλέον τῶν 50.000 νέων καὶ νεανίδων ἐκ πασῶν τῶν περιοχῶν τῆς χώρας μετέσχον τοῦ μεγάλου ἐργατικοῦ συνεδρίου καὶ τῶν τριημέρων ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων.

— Πρὸ τινων ἑβδομάδων συνήλθεν ἐν Ρώμῃ τὸ 11ον συνέδριον τῆς διεθνoῦς ὁμοσπονδίας τῶν μικρῶν παιδιῶν ψαλτῶν «Pueri Cantores».

— Εἰκοσιν ἐπίσκοποι μετέσχον τῆς 4ης γενικῆς συνελεύσεως τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς καὶ τοῦ Καμερόν εἰς Γιαουντέ.

— Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ ἐθνικὴ τηλεόρασις τῆς Ἀγγλίας ἀπέφωρε 1.400 ἐκπομπὰς ρωμαιοκαθολικοῦ περιεχομένου.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας Δρ. Ράμσεϋ, ἀφιχθεὶς εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας διὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας τῆς 62ας Συνόδου τῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, ἐδήλωσε τὰ ἐξῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν: «Φαντάζομαι τὴν αὐριανὴν Παγκόσμιον Ἐκκλησίαν μετὰ ἐλαχίστην κεντρικὴν διοίκησιν καὶ πολλὴν ἀνεξαρτησίαν. Μεγάλην ποικιλίαν μορφῶν λατρείας, ἀλλὰ πλήρη ἐξάλειψιν τῶν δογματικῶν διαφορῶν... Θὰ ὑπάρχῃ συμφωνία ἐπὶ τῶν Μυστηρίων».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Κλητῆριον Ἐπίκριμα [2]

Πρὸς

τὸν Ἱεροδιάκονον Εὐάγγελον Ἀρβανίτην
(Ἀγνώστου Διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον Ἡμῶν ἐνεργοῦντος ὡς Ἐκκλησιαστικοῦ ἀνακριτοῦ δυνάμει 1750/12.7.67 εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Πευκακίων Ἀθηνῶν τὴν 20ὴν Ὀκτωβρίου, ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 9ην π.μ. ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενον σοι κατηγοριῶν.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἐὰν δὲν ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἔνω ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ ἡ ἀνάκρισις σου θὰ θεωρηθῆ περαιωθεῖσα καὶ ἄνευ τῆς ἀπολογίας σου.

Ἄρθρον 114 Ν. 5383/52 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων».

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 15ῃ Σεπτεμβρίου 1967

Ὁ Ἀνακριτὴς
Πρωτοπρ. Ἐμμαν. Βολουδάκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλή-

ρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Κωνσταντίνου—Αιγάλεω (Πυριτιδοποιείου), καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23ῃ Σεπτεμβρίου 1967

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακέρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ζωοδόχου Πηγῆς Τραχῶνων—Καλαμακίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου 1967

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακέρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου α) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίων Ἀσωμάτων Ἐθνεσίου καὶ β) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Γλυκερίας Γαλατσίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς ἐφημεριακὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29ῃ Σεπτεμβρίου 1967

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200 τοῦ 1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἀρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά πρὸς κατάληψιν τῆς χηρευούσης θέσεως Ἐφημερίου Ἁγίου Γεωργίου Νεοχωρακίου.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου 1967

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Παροναξίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν ναῶν : 1) Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Κοιμητῆς Νάξου, 2) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σκάδου Νάξου, 3) Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Κεραματῆς Νάξου, 4) Ζωοδόχου Πηγῆς Δαναοῦ Νάξου, 5) Ἁγίου Γεωργίου Κυνιδάου Νάξου, 6) Ἁγίου Πνεύματος Γαλανάδου Νάξου,

7) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γαλήνης Νάξου, 8) Ἁγίου Παντελεήμονος Κώστου Πάρου, 9) Ἁγίου Γεωργίου Ἀγγερινῶν Πάρου καὶ 10) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Καμαρῶν Πάρου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἀπάσας τὰς διακελευόμενας πιστοποιήσεις.

Ἐν Νάξῳ τῇ 16ῃ Σεπτεμβρίου 1967

† Ὁ Παροναξίας ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήμνου

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακέρυξιν πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἁγίων Ἀναργύρων Δάφνης, 2) Ἁγίου Γεωργίου Ἀγγερινῶν, 3) Ἁγίου Γεωργίου Καλλιθέας, 4) Ἁγίου Ἰωάννου Πεδινοῦ, 5) Ἁγίου Νικολάου Σκανδάλης, 6) Ἁγίου Ἰωάννου Φυσίνης, 7) Ἁγίας Σοφίας ὁμωνύμου Κοινότητος, 8) Ἁγίου Δημητρίου Προπουλίου, 9) Ἁγίου Μοδέστου Καταλάκκου, 10) Ἀγ. Δημητρίου Σαρδῶν καὶ 11) Ἀγ. Δημητρίου Λύχνων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσι ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων.

Ἐν Μυρίνῃ τῇ 23ῃ Σεπτεμβρίου 1967

† Ὁ Λήμνου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κάτωθι κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν : 1) Εἰσοδ. Θεοτόκου Ἀλαγωνίας, 2) Ἁγίου Ἰωάννου Ἀνεμομύλου, 3) Ἁγίου Νικολάου Βρωμοβρύσεως, 4) Ἁγίου Σπυρίδωνος Δροσιάς, 5) Ἁγίας Αἰκατερίνης Καλαμαρά, 6) Κοιμησ. Θεοτόκου Κουτφαρι, 7) Ἀγ. Κωνσταντίνου Μανιακίου, 8) Ἀγ. Νικολάου Μαρκελίου, 9) Ἀγ. Γεωργίου Μυροποταμιάς, 10) Ἀγ. Δημητρίου Πολυλόφου, 11) Κοιμ. Θεοτόκου Παπουλιῶν, 12) Ἁγίου Γεωργίου Πετραλώνων, 13) Ἁγίου Βασιλείου Πολίχνης καὶ 14) Κοιμ. Θεοτόκου Ρεμματιάς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν ἄνω κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικά πιστοποιητικά, ἕνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακέρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 30ῃ Σεπτεμβρίου 1967

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Μητροπολίτου Σάρδεων Μαξίμου, Παλαιοκαθολικισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία. Ἀθήναι 1966, σελ. 190.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Ἐκκλησία Γεωργίας (Ἰβηρίας) καὶ τὸ αὐτοκέφαλον αὐτῆς. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας». Ἀθήναι 1966, σελ. 51.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σάρδεων καὶ Πισιδίας Μάξιμος, γνωστός εἰς τὸν ὀρθόδοξον θεολογικὸν κόσμον ἐκ τε τῆς Ἀ' Παανοδοξοῦ καὶ τινῶν οἰκουμενικῶν συνδιασκέψεων καὶ ἄλλων δημοσιευμάτων καὶ δὴ καὶ ἐκ τοῦ «Περὶ τῆς ἐν Μαλαμπάρ Συριακῆς

Ἐκκλησίας», παρέχει εἰς τὰ ἀνωτέρω σημειούμενα δύο ἔργα του νέα δείγματα τῆς τε πολυμαθείας καὶ τῆς σοβαρᾶς ἐπιστημονικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς του κρίσεως καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ του διαφέροντος.

Ἐν τῷ πρώτῳ τούτων ἀσχολεῖται περὶ τὸ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1872 ἀπασχολοῦν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ Θεολογίαν σπουδαῖον ζήτημα περὶ τε τῶν κοινῶν σημείων καὶ τῶν διαφορῶν μεταξὺ Παλαιοκαθολικισμοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου καὶ ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἀρκετὰ σοβαρὰ δημοσιεύματα ἔχουν ἔκτοτε καὶ δὴ καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἴδει τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἀπὸ δὲ τοῦ 1964 εὐρίσκεται τοῦτο πάλιν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τοῦ μετὰ τῶν ἑτεροδόξων διαλόγου τῆς Ὀρθοδοξίας, ὡς γνωρίζουν οἱ ἀναγνώσται τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἐκ τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δημοσιευμάτων ἐν αὐτῷ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἰ. Καμίρη. Καὶ εὐλόγως, διότι μετὰ τινος κεχωρισμένης ἀπὸ τῆς Ὀρθοδοξίας Ἀνατολικᾶς Ἐκκλησίας, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν, ἡ σχετικῶς ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν εὐρισκομένη εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῶν Παλαιοκαθολικῶν.

Διὰ τοῦτο πολὺ εὐπρόσδεκτος εἶναι καὶ ἡ μετὰ χεῖρας μελέτη τοῦ Σεβ. Σάρδεων ὡς ἀξιοσπουδαίτου συμβολῆ εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν τῇ Πανορθοδόξῳ Διασκέψει τοῦ Βελιγραδίου ἀρξαμένης προώθησεως τῆς προπαρασκευῆς τοῦ σχετικοῦ διαλόγου.

Ἡ μελέτη αὕτη ἀποτελεῖται ἐξ 9 κεφαλαίων καὶ ἐνὸς παραρτήματος, ὧν προτάσσονται τὰ ἀπαραίτητα Προλεγόμενα, παρέχοντα κατατοπιστικὴν ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν τῆς γενέσεως τοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ καὶ τῶν ἔκτοτε σχέσεων αὐτοῦ μετὰ τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἀκολουθῶς ἐν τῷ Α' κεφ. γίνεται ἀρκούντως διαφωτιστικὸς λόγος περὶ τῶν προδρόμων τοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ, ἀνερχόμενος μέχρι τοῦ β' αἰῶνος καὶ ἐνδιατρίβων ἰδιαιτέρως περὶ τὰ κινήματα τοῦ Γαλλικανισμοῦ καὶ τοῦ Ἰανсениσμοῦ, τοῦ Φεβρωνιανισμοῦ, τοῦ Ἰωσηφισμοῦ ὡς καὶ περὶ τὰς φιλελευθέρους θεολογικὰς ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ τάσεις (σ. 13-37). Ἐν τῷ Β' κεφ. (σ. 38-56) πραγματεύεται περὶ τῆς ἰ ἐν Βατικανῷ Συνόδου, ἐν τῷ Γ' περὶ τῆς παλαιοκαθολικῆς ἐν Γερμανίᾳ σχετικῆς κινήσεως (σ. 57-82), ἐν τῷ Δ' περὶ τῆς ἐν Ἑλβετίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ ταῖς λοιπαῖς χώραις (σ. 83-102), ἐν τῷ Ε' περὶ τῆς διασκέψεως καὶ τῆς δηλώσεως τῆς Οὐτρέχτης (σελ. 103-107), ἐν τῷ Στ' περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως παρὰ τοῖς Παλαιοκαθολικοῖς (σελ. 109-114), ἐν τῷ Ζ' περὶ τῆς λατρείας τῶν Παλαιοκαθολικῶν (σ. 115-120), ἐν τῷ Η' περὶ τοῦ σημερινοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ (σ. 121-123) καὶ ἐν τῷ Θ' περὶ τοῦ φλέγοντος ζητήματος τῶν σχέσεων μεταξὺ Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ὀρθοδόξων (σ. 124-156). Τέλος ἐν τῷ Παραρτήματι (σ. 159-188) ἐξετάζεται ἡ ἐν Οὐτρέχτη δήλωσις τῶν ἐπισκόπων τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας τῷ 1939, ἡ ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετροπόλεως, ἡ περὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης γνώμη τῆς συσταθείσης ἐν Ροτερνδάμ παλαιοκαθολικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ἀπάντησις τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετροπόλεως εἰς τὴν γνώμην ταύτην καὶ ἡ ἀνταπάντησις τῆς ἐν Ροτερνδάμ Ἐπιτροπῆς, μεθ' ἧς ἐπακολουθοῦν τὰ Περιεχόμενα (σελ. 189-190).

Ἡ ἐν τῇ ἐμπεριστατωμένη ταύτῃ μελέτῃ παρεχομένη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Σάρδεων ἐκθεσις, διακρινομένη διὰ τὴν ἐμβρίθειαν καὶ τὴν ἐνημερότητα καὶ ἐν γένει τὴν πληρότητα αὐτῆς, ἀποτελεῖ πράγματι σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὴν προώθησιν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν διαλόγου τῆς Ὀρθοδοξίας, διὰ τὴν ὁποῖαν ὁ διακεκριμένος οὗτος κληρικὸς τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας εἶναι ἀξίος εὐχαριστιῶν καὶ συγχαρητηρίων.

★

Ἀρκούντως διαφωτιστικὴ εἶναι καὶ ἡ καλῶς ἐνημερωμένη καὶ συγχρονισμένη δευτέρα πραγματεία τοῦ Σεβασμιωτάτου Σάρδεων περὶ τῆς πάλαι διαλαμψάσης Ἰβηρικῆς καὶ σήμερον Γεωργίαν ἡς καλουμένης Ἐκκλησίας. Ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως καὶ διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Γεωργίᾳ καὶ ἐκθέτουσα τὰ τῆς πρώτης ὀργανώσεως ταύτης, τὰς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης διεκδικήσεις τῶν Ἀρμενίων, τὰ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ Δυτικῇ Γεωργίᾳ, τὰ τῆς αὐτοκεφάλου ὀργανώσεως αὐτῆς καὶ

τῆς ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι σήμερον πορείας καὶ τῆς σημερινῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησίας ταύτης.

Καὶ ἡ ἀξιόλογος αὕτη ἐργασία, ἐμφαίνουσα τὸν ἔνθεον οἰκουμενικὸν ζήλον τῆς τε Μεγάλῃς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ συγγραφέως αὐτῆς, θὰ ἀποτελέσῃ πολὺ χρήσιμον συμβολὴν εἰς τὴν δικαίαν τακτοποίησιν ἐνὸς ἐκ τῶν θεμάτων τῆς μελλούσης Προσυνόδου καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι τὸ παράδειγμα αὐτῆς θὰ γίνῃ ἀφορμὴ εἰς τὴν δημοσίευσιν καὶ ἄλλων ἀπαραιτήτων σχετικῶν συμβολῶν ἐκ τε τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἐξ ἄλλων πλευρῶν.

Π. Ι. Μπρατσιώτης

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ
† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν: Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς βάσεις μας.

Ἡ εἰς Κύπρον ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου.

Ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Βρεσθένης.

Παν. Τρεμπέλα, Αἰ μετὰ τὸ ἔργον τῆς Βατικανέου συνόδου ὑποχρεώσεις μας.

Μητροπολίτου Ζιχνῶν Νικοδήμου, Ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς δεοντολογίας.

Μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμιλιανοῦ, Ἐν ὄψει τῆς Συνόδου.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά.

Προκηρύξεις.

Βιβλιοκρισία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Λένορμαν 185 — Ἀθήναι — Τηλ. 530.318

Ἵπεύθυνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστερί